

Poštšina plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XLII

julij 2010

številka: 7

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesna industrija • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura in jezik • Prgišče zgodovine • Razvedrilo • Spominjamo se jih

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

T R G O V I N A
LES
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

SLOVENJ GRADEC
Cesta na Štibuh 1
telefon in faks: 02/88 21 620

RADLJE OB DRAVI (Dvorec)
Koroška cesta 68
telefon in faks: 02/88 71 423

Gorazd Mlinšek predstavlja dejavnost Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec

Rokovanje z motorno žago je predstavil inštruktor praktičnega pouka postojnske srednje gozdarske šole

Gozdarski dan v Mislinji

Ida Robnik

V okviru praznika Občine Mislinja je bil dan gozdarjev letos organiziran nekoliko drugače. Namesto običajnih tekmovalij ali prikazovanj spretnosti v rokovanju z različnimi gozdarskimi orodji in stroji so gozdarji pripravili predstavitev ponudbe Trgovine Les in prikaz rokovanja z najbolj prodajanimi proizvodi in napravami za gozdarsko dejavnost.

Obiskovalci so si s posebnim zanimanjem ogledovali novost, samohodno kosilnico za zelenice, seveda so si pozorno ogledali tudi klasične vrtno kosilnice, predstavitev rokovanja z motorno žago in vzdrževanje le-teh. Predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec, so predstavili dejavnost zavoda. Na lično urejeni stojnici s prospekti in zloženkami so obiskovalci lahko dobili podrobne informacije o delu zavoda, z zanimanjem pa so si ogledali kladu, opremljeno s starinskimi gozdarskimi orodjem in z drugimi pripomočki za delo v gozdu. Tradicionalno se je praznik mislinjske občine pričel s prižigom kope, ki sta jo poleg župana Viktorja Robnika prižgala še direktor GG Slovenj Gradec Silvo Pritrznik in vodja Zavoda za gozdove, Območne enote Slovenj Gradec, Milan Tretjak. Prireditve so popestrili skupina Majstrski, Babnikova godba ter mislinjski možnarji.

Ko je kopa zagorela, so se prižigalci Silvo Pritrznik, Viktor Robnik in Milan Tretjak postavili pred objektiv

Silvo Pritrznik, direktor GG Slovenj Gradec, d. d., prižiga kopo

Zaposleni v GG Slovenj Gradec so inštruktorju postavili še več vprašanj v zvezi z delom z motorno žago

Brane Dolinšek, vodja Trgovine Les, GG Slovenj Gradec, je predstavil prodajni program

Demonstracija samohodne vrtno kosilnice

Informativni gozdarski storži v juniju

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd,
Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

Foto: Polonca Jakob Krejan

Na Koroškem smo preživeli sorazmerno lep junij. Prevladovalo je jasno do delno jasno vreme. Popolnoma oblačnih in delno oblačnih dni ni bilo veliko, so pa bili dnevi s kombinacijo vseh vrst vremena. Dnevi z daljšim časovnim obsegom (več kot 12 ur v dnevu) dežja so bili trije (2., 3. in 4. 7. 2010). Med 13. in 19. junijem so se pojavljale lokalno različno posamezne nevihte. Grmenja ni bilo veliko, so pa bile posamezne strele zelo močne in rušilne. Na Legnu je strela zažgala hlev, na grebenu Pogorevca v Jazbini je povzročila manjši gozdni požar.

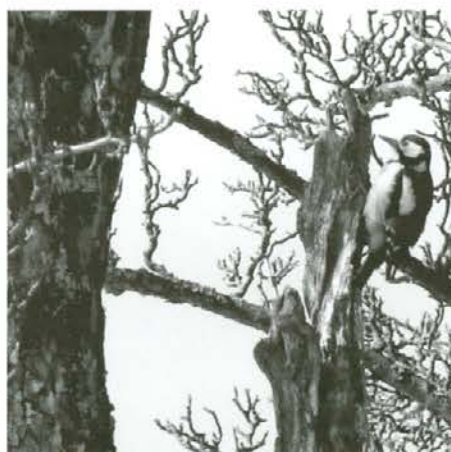
Sveže je bilo v začetku meseca, nekoliko se je ohladilo med 19. in 24. junijem. Najnižje junijske dnevne temperature so bile med 6 in 18 °C, najvišje dnevne temperature pa med 10 in 31 °C (12. 6. 2010). 21. junija je bila na Kredarici snežna nevihta, verjetno so snežinke ta dan oplazile tudi vrh Pece.

V slovenske gozdove zelo radi prihajajo gozdarski in drugi strokovnjaki ter lastniki gozdov. Z zanimanjem se seznanjajo s sonaravnim načinom gospodarjenja. Rezultati šestdesetletnega načrtnega gospodarjenja so opazni. V preteklosti so bili slovenski gozdovi močno izsekani, uničeni zaradi paše in poškodovani zaradi erozije. Prepoved paše v gozdu in golosečenj po drugi svetovni vojni ter več kot pol stoletja dolgo načrtno delo so pripomogli k stabilnim gozdovom. Tudi v koroške gozdove prihajajo tuji strokovnjaki in lastniki gozdov učiti se sonaravnega in trajnega gospodarjenja z gozdnimi ekosistemi. 1. junija 2010 so bili v Brički (Mislinjsko Pohorje) in v Sgermovih gozdovih (Orlica na Pohorju) francoski gozdni posestniki.

V Evropi se suši veliki jesen. Jesenov ožig povzroča gliva *Chalara fraxinea*. Tudi veliki jeseni na Koroškem so okuženi s to glivo, ki povzroča poškodbe na drevesih v vseh razvojnih stopnjah. Strokovnjaki še raziskujejo vzroke pojave venenja in umiranja velikega jesena. Med njimi so tudi strokovnjaki Gozdarskega inštituta Slovenije. V projekt ugotavljanja okužb z glivo *Chalara fraxinea* so se vključili tudi v drevesnici

Omorika na Muti. Tine Hauptman pod vodstvom dr. Dušana Jurca proučuje jakost okužbe sadik preko listnih pecljev velikega jesena in možnost toplotne obdelave sadilnega materiala (predvsem seme) z namenom zmanjšanja okužbe sadik s to glivo. Dušan Jurc in Tine Hauptman sta bila sta bila v drevesnici tudi 3. junija 2010.

Na Bledu so se 6. junija 2010 zbrali številni gozdarski strokovnjaki s celega sveta. Ta dan se je pričela konferenca mednarodne zveze gozdarskih raziskovalnih organizacij (IUFRO). Tema večdnevnega posvetovanja je bila gozd v spreminjajočem se svetu (klimatske spremembe, gospodarske in druge spremembe). Poleg Biotehniške fakultete, Oddelka za gozdarstvo in

obnovljive gozdne vire, Gozdarskega inštituta Slovenije so aktivno sodelovali pri organizaciji tudi gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije.

Zelo prijetno je bilo 9. junija 2010 v Pahernikovih gozdovih. Na povabilo upravitelja Pahernikovih gozdov Maksa Suška se je v Hudem kotu zbrala manjša skupina mlajše in starejše generacije gozdarjev. Med nami sta bila prof. dr. Dušan Mlinšek in nekdanji direktor GG Slovenj Gradec Hubert Dolinšek, oba dolgoletna sodelavca Maksa Suška. Vsi so pričeli oblikovati sonaravno gospodarjenje v koroških gozdovih. Med njimi je bil tudi Franjo Pahernik, tedanji lastnik Pahernikove posesti. Jerneja Čoderl, Zdenka Jamnik, Janez Skerlovnik in avtor Storžev smo z zanimanjem prisluhnili razglabljanju starejših stanovskih kolegov.

Gozdarji javne gozdarske službe (ZGS OE Slovenj Gradec) in lastniki gozdov sproti spremljamo dogajanja na Riflovcem vrhu, kjer so se že lansko leto množično namnožile ose zapredkarice. Letos so pričele rojiti zadnje dni v aprilu. Kljub preventivnim aktivnostim (lepljenje lepljivih trakov na drevesa, položitev kontrolno lovnihih dreves in pasti) nas je zanimalo, kaj

se dogaja med krošnjami smrek v najbolj ogroženem delu Riflovega vrha. Najeli smo plezalca, ki je splezal na nekaj čez trideset metrov visokih smrek, s katerih je po vri spustil veje, ki smo ji temeljito pregledali. **Na iglicah ni bilo jajčec, pa tudi ličink ne.** Andrej Domen je 10. junija temeljito pregledal krošnje dreves. Na oblepljenih in na drevesu brez lepljivega traku ni opazil ne ličink os zapredkaric ne podlubnikov.

Izpopolnjevanje znanja je zelo pomembno za nadaljnje delo tudi med zaposlenimi Zavoda za gozdove Slovenije. 11. junija so imeli v Glažuti (KE Mislinja) izobraževalni dan revirni gozdarji in vodje krajevnih enot OE Slovenj Gradec. Seznanili so se z operativnimi prijemi varnega spravila lesa s traktorjem.

Izdelan je gozdnogospodarski načrt Gozdnogospodarske enote Mežica. Pred potrditvijo morajo biti lastniki gozdov in drugi uporabniki gozdnih površin obdelane gozdnogospodarske enote seznanjeni z načrtom, da lahko podajo svoje pripombe. 17. junija 2010 je bila v sejni sobi občine Črna na Koroškem javna obravnava osnutka gozdnogospodarskega načrta Gozdnogospodarske enote Mežica (območje katastrskih enot Jazbine, Podpece, Tople, Javorja, celotna občina Mežica). Nosilka načrta je gozdarska načrtovalka Suzana Andrejč, ki je prisotnim predstavila načrt.

V mislinjski občini so imeli 21. junija otvoritev občinskega praznika. Otvoritev so pričeli z gozdarsko prireditvijo. Tako kot Črna na Koroškem je bila Mislinja že v preteklosti znana po gozdovih in gozdarstvu. Na letošnji prireditvi se je poleg GG Slovenj Gradec predstavila slovenjgraška območna enota Zavoda za gozdove. Glavni otvoritveni dogodek je bil prižig oglarske kope.

Morda so junijski Informativni storži bolj suhoparni in brez fotografij. Sestavljal sem jih v času dopustovanja, zato bom nekaj junijskih fotografij objavil v naslednjih Informativnih storžih. Vsem bralcem želim prijetno dopustovanje. Tisti, ki se boste podali na morje preko Trojan, boste verjetno z začudenjem zrli v rjave bukove sestoje. Tisti, ki pa ne greste na morje, si deloma porjavele bukve lahko ogledate kar na Koroškem. **Letos se je prekomerno namnožil bukov rilčkar po vsej Sloveniji, ki povzroča poškodbe na bukovem listju. Drevesa se zaradi teh poškodb ne bodo posušila, bo pa manjši prirastek.**

Legenske gasilke spet državne prvakinja

Damjan Pejovnik

Članice B Prostovoljnega gasilskega društva Legen so na državnem gasilskem tekmovanju v Celju zasedle prvo mesto. Desetina gasilk, starih od 30 do 50 let, je tako že drugič stopila na najvišjo stopničko, prve so bile namreč tudi na državnem gasilskem tekmovanju, ki je leta 2008 potekalo na Ravnah na Koroškem.

Državnega tekmovanja, ki poteka vsako drugo leto, se sicer udeležujejo že od

Veličasten sprejem legenskih gasilk

Članice B Prostovoljnega gasilskega društva Legen s funkcionarji društva in z državnim poslancem ter županom MO Slovenj Gradec Matjažem Zanoškarjem

razglasitve samostojne Slovenije in vedno dosegajo vidne rezultate, nekajkrat so bile tudi podprvakinja. Nanje so posebej ponosni gasilci PGD Legen, ki so jim tudi tokrat po zaključku tekmovanja pripravili veličasten sprejem. Zbralo se je okoli 80 gasilcev, tudi iz drugih društev Mislinjske in Dravske doline, ki so njihov prihod pospremili s slavlom – predorom, narejenim iz vodnih curkov. Čestitati sta jim prišla tudi župan Mestne občine Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar in predsednik PDG Legen Jože Pečolar, ki je

prepričan, da je prvo mesto zagotovo šlo v prave roke, saj je tradicija gasilstva na Legnu zelo bogata: "V našem kraju imamo več aktivnih desetini že od leta 1921 in tudi prva ženska desetina v takratni celotni Jugoslaviji je bila leta 1946 ustanovljena prav tu na Legnu." Članice B PGD Legen so tako ponovno dokazale, da se trdo delo obrestuje, saj trenirajo tudi do petkrat na teden, pred večjimi tekmovanji pa vsak dan.

Navdušenje in veselje nad zmago

Dvojno življenje

Vlada med pijančevanjem vpraša prijatelj Ivo: Si imel kdaj občutek, da tvoja žena živi dvojno življenje?

- Že od nekdaj. Svoje in moje.

Prepričljiv odvetnik

Odvetnik po sojenju vpraša klienta: No, zdaj ko smo vas oprostili, mi povejte, ali ste ukradli tisti avto ali ne?

- Po tem ko sem slišal vaše dokazovanje v sodni dvorani, začenjam verjeti, da ga nisem.

Veliko zamuja

Pogovor v gostilni: Zvone, pozna se že 15 let, po pravici mi povej, si kdaj spal z mojo ženo?

- Kako ti kaj takega sploh pade na pamet?! Prišežem, nikoli!

- Oooo, dragi Zvone, sploh ne veš, kaj zamujaš, moja je veliko boljša od tvoje.

Na žalost

Milan se zahvaljuje prijatelju: Hvala ti, ker si mi posodil denar. Tvoj večji dolжник sem.

- Saj ravno tega se bojim, odvrne prijatelj.

Stalna cena

Prostitutki se srečata med božičnimi

prazniki, pa vpraša ena:

Kaj si dobila od Božička?

- Sto evrov, tako kot od vsakogar.

Recesija

Miheč v času recesije reče atiju: Ati, bi

rad privarčeval kaj denarja?

- Seveda, sinko. Imaš kakšen predlog?

- Ja, kupi mi kolo, potem pa ne bom tako hitro ponosil čevljev.

Zlatko Škrubej

Borovnica – *Vaccinium myrtillus*

Poletje je in narava nas je zopet obdarila z gozdnimi sadeži, ki nam teknejo in nas osvežijo. Pa zapišimo nekaj vrstic o najbolj priljubljenem in znanem gozdnem sadežu, navadni borovnici.

Razširjenost:

Raste po gozdovih in planjavah srednje in S Evrope. Razširjena je predvsem v predalpskem področju kot podrast v gozdovih in skoraj povsod v Sloveniji.

Rastišče:

Borovnica raste najbolje v vlažnih, hribovskih in gorskih gozdovih. Potrebuje bolj humusna tla in veliko vlage. Rastišča

se lahko pojavljajo tudi do 2000 m nadmorske višine.

Oblika rasti:

Raste v obliki majhnega, zelo razvejanega do 40 cm visokega grma.

Plod borovnice vsebuje:

- sladkor 5–6 %
- organske kisline (limonska, jabolčna) 1,5 %
- dušične snovi 0,8 %
- pektin 0,5 %
- mineralne soli 1 %
- vitamin C 6–20 mg

Vsebuje še čreslovine in surova vlakna ter antocian mirtilin, ki daje značilno borovničevo modro barvo.

Ker je zdaj čas zanje, skočite v gozd na oddih, združite prijetno s koristnim in se jih najejte.

Vir: spletne strani

Tako kot naše evropske divje rastoče so okrogle in modre tudi ameriške borovnice, ki so podobnega okusa kot naše, le da nimajo vijoličnega soka. Zrastejo v obliki grmička, visokega do 50 cm. Rastejo po srednji in S Evropi ter v S Ameriki po senčnih gozdovih, barjih in močvirjih skoraj do 2000 m nadmorske višine.

Hranljivost:

Borovnice so vir vitamina C, železa in vlaknin. 100 g borovnic da približno 60 kcal.

Priprava in shranjevanje:

Najboljše borovnice so tiste sveže, ki jih nabereimo sami. V trgovini pazimo, da imajo plodovi siv popr. Največ en teden jih lahko hranimo v hladilniku. Lahko jih

sušimo, vlagamo v kompote, kuhamo marmelade, džeme, velikokrat jih dodamo pitam, zavitkom, muffinom in drugim sladcam. Iz posušenih lahko pripravimo slasten domač sadni kruh in dodamo jih lahko žitnim kašam. Ker imajo mehka semena, so najbolj okusne z malo sladkorja in kar surove. Iz njih lahko delamo tudi različne napitke in frappeje, ki poleti zelo osvežijo, konzerviramo pa jih tako, da jih zamrznemo. Iz borovnic se dela tudi omaka, ki se ponudi k divjačini, torej gre res za vsestransko sadje.

Recept:

Če jih želimo skuhati, pripravimo lahek sladkorni sirup in ga začnimo s cimetom ter z eno limono in pomarančo na en liter sirupa. Kuhamo jih do mehkega in nato nalijemo v kozarce. Takšen kompot nam pozimi zelo tekne.

Vir: Enciklopedija sadja, Slovenska knjiga, Ljubljana 2000.

Polde Mori, evropski energetski menedžer

V okviru
izobraževanja
inštituta Jožefa
Stefana Ljubljana,
Centra za
energetsko
učinkovitost, je naš
sodelavec Polde
Mori, univ. dipl. ing.
gozd., uspešno

opravil vse izpite in projektno nalogo
ter pridobil naziv evropski energetski
menedžer.

V nadaljevanju je predstavljen povzetek
njegove naloge.

SPTE v obratu priprave lesa

Zagotavljanje procesne toplote za
potrebe sušenja lesa s kombinacijo
tehnologij soproizvodnje toplote in
elektrike z uplinjanjem lesne biomase
(SPTE) ter biomasnim kotlom

Opis projektne naloge

- Cilj projektne naloge: primerjava energetskih bilanc in ekonomskih učinkov pri zagotavljanju tehnološke toplote za potrebe sušenja lesa s kotlom na lesno biomaso (BK) in kombinacijo soproizvodnje toplote in elektrike (SPTE) ter biomasnega kotla.
- Izhodiščno stanje: zagotavljanje procesne toplote izključno z biomasnim kotlom. Potenciali za optimizacijo/šibke točke: dograditev SPTE enote in s tem možnosti širitve kapacitet sušilnice in na drugi strani prihranek primarne energije.
- Predlogi rešitev/možnosti optimizacije: za potrebe sušilnic lesa, ki so stalni odjemalci toplotne energije, zagotovimo pretežen del le-te iz sistema SPTE, vršno toploto pa zagotavljamo z vključevanjem biomasnega kotla. Ob zagotavljanju toplotne energije iz SPTE proizvajamo ustrezno količino električne energije iz obnovljivih virov.
- Doseženi učinki: prihranek primarne energije (PPE), višja interna stopnja donosa in krajši vračilni rok investicije pri kombinaciji tehnologij SPTE in BK v primerjavi z uporabo le kotla na lesno biomaso.

Rezultati:

- potencial za varčevanje z energijo [%]: 12,7 (PPE)
- vir energije: biomasa
- čisti dobiček [€/leto]: 148.388,00
- interna stopnja donosa (ISD) [%]: 29
- stroški naložbe [evrov]: 700.000,00
- doba vračanja naložbe [let]: 3,2
- možnost izvedbe: v zaključni fazi
- leto izvedbe: 2010

Človek brez prihodnosti

Franc Vezela

Kaj bi to skrival! Imel je res peh!
Temu bi lahko rekli tudi drugače, a peh zveni
od vsega najbolj prepričljivo in gre zlahka z
jezika! Peh ...
Najbolj nazorno prikaže stanje, v katerem si,
ko se pojavi & prizadene.

Resnici na ljubo – nikoli si ni vrtal po nosu.
Skoraj nikoli. Tako redko, da se ne bi mnogo
zmotili, če bi rekli kar nikoli! Tako redko, da
ga nihče še ni videl početi tega gnusnega
dejanja (z malo domišljije bi mu rekli – akt).
Imel je peh, da si je povrtal po nosu v
trenutku, ko si nikakor ne bi smel! Tisti
moment!

Ko se odloča njegova življenjska pot, ki kaže
samo navzgor ali navzdol; razgrinjati se začne
tančica v prihodnost ...

Prihodnosti ni imel.

Vsaj tako je mislil. Dajmo mu enkrat prav.
Bil je eden tistih, ki nimajo prihodnosti. V
resnici jo je imel.

A do trenutka, ko si je povrtal ...

Zelo distinktivno je poseglo to dejanje v
njegovo usodo. Spremenilo jo je, tako da je
naenkrat postal – mož brez prihodnosti.
Človek brez prihodnosti! Pri svojih
petintridesetih ...

Tega med normalnimi sesalci ni!

Stopal je mimo izložbe. Zraven njega je
potovala psica. Nehal se je ravnokar prerekati
z njo, ujela sta isto smer – isti vektor – in
zmagala. Hop! Vsaj zanj ne moremo reči, da
je zmagal! Naredil je namreč nekaj, kar mu
bo – ne da bi se tega sploh kdaj v življenju
zavedal – popolnoma predrugačilo življenje in
ga usmerilo v tok, ki ni nujno najbolj prijeten.
Ni daleč od resnice, če dodamo: v tok, ki ga
je zelo neprijetno presenetil (saj iz svojega
življenja potem nič ni naredil). Teža dejanja
sama po sebi ni bila bogve kakšna. Ni kazalo,
da bi se moral vzmerniti, ko je potegnil prst
iz vrti... iz nosu!

V eni trgovini se je slišalo: p r a s e c !

Psica je potegnila moškega za sabo in ta je
takoj pozabil na incident. Ki ga ni bilo. Samo
z mezinco (kot je storil to zdaj pisec – med
pisanjem) je segel v nosno odprtino in lahko
povrtal ...

Potem je človek brez prihodnosti prišel
domov.

Psa je pustil, naj živi (svoje pasje življenje).

Naredil si je možki brez P. mrzlo cvetačo v
solati: kanil je na včeraj kuhano desertno
zelenjavo kapljice kisa, prej že posolil, zdaj pa
priliva olivno olje s Krete, s Kalamate, da da
vsemu pečat.

Zatem je, kot je pokazala prihodnost, mož
brez prihodnosti vse skupaj zmešal in použil.
Psica je – že prej – dobila svoje.

Mož brez P. je odprl knjigo & zapil oč v
črke. Nameraval je čitati.

To je tudi storil.

Čez dva meseca
tri tedne
štiri dni
pet ur

šest minut in sedem sekund je srečal žensko.
Bilo je na neki alter sceni v kleti z ansamblom
vred, ko so peli plesali, pili in grizli. Človek
brez P. bi si grizel nohte tako iz dolgega časa,
če bi se to spodobilo človeku brez
prihodnosti. Zadihal je, kot da bi hotel živeti,
ko je opazil tisto postavo. Očitno je tudi
ženski ugajala njegova pojava in gibanje v
prostoru (in času) in stopila je korak proti
njemu.

Zametki njegove pleše, ki izzivajo, njegove
blodne oči privržena A. E. Poeja, način, kako
je sedel na barskem stolčku ... vse, no, jo je
napeljalo na misel, da bi se pustila zapejati.
Kje sem jaz njo videl, je jel mrzlično razmišljati
moški brez P. Ženske ni motilo njegovo
razmišljanje, niti sama ni kaj prida pomišljala,
ko je stopila korak proti njemu.

Melita je bila cinično arogantno bitje,
antisnobistka, antifašistka, čeravno ...
antiklerikalistka, antično lepa,
antikatoliško usmerjena persona, da jih svet &
domovina iščeta ...

Povrhu bogata. (A komu to mar ...)

On je naredil drugi korak! Ona še enega. Še
on korak. Pa ona.

Zdaj sta skoraj drug v drugem – nista se še pa
dotaknila. Če bi se, bi bilo vse drugače.

Ženska se zdaj zagleda v moškega pred sabo
(ravno tistega, ki mu je usojeno, da bo brez
prihodnosti) in kar – otrpne!

Tisti p r a s e c , ji uide med zobmi.

Človek brez P. je slišal: i i a e ... Preden zine
keks, se ona zavrti na petah, v trenutku vidi
njen hrbet in že odhaja (ona) ...

Hitro mu je povsem izginila z vidnega polja.
Ko jo je spet zagledal, je bila v družbi z mrkim
tipom. Da se ni pisal Velkavrha?

Če si človek brez P. – mož brez prihodnosti
(povejmo že enkrat, da je Sandro) – ne bi
vrtal po nosu, čeprav tiste kratke tri sekunde,
ko je šel mimo izložbe in ga je psica vlekla kot
psa po pločniku, in če ne bi v trgovini s tisto
izložbo stala Melita in nekaj plačevala, ravno
tedaj dvignila pogleda proti šipi – zmotil jo je
kratek lajež, ko je psica prečkala cestišče –, če
ne bi takrat osuplo izdavila samo: prasec, vse
bi se zasukalo drugače!

Zaradi mezinca ... in ... in ... navadnega
usranega nosu ...

Kako je lahko tako poganska duša tako
občutljiva?

Nikdar ni zvedel, ker je nikdar ni vprašal. Ali
pa je – nevede – transformirana? V nekaj
drugega ... Temu se reče zločin.

Sandro si tudi sicer po tistem ni več vrtal po
nosu več kot enkrat letno. Tistih par sekund!

Teško bi ga našli v tem položaju.

Pa Melita? Ostala je v istem, čeravno

nasprotnem zosu. Dreku.

Pravijo, da sta oba živela ž i v l j e n j e m i
m o , kot radi rečejo temu filozofi – živila &
umrla sta nerazumljena & nerazumljiva & v
bistvu zapuščena ...

Že to, da bi se drugače hčerki obeh
protagonistov srčno spoprijateljili, bi povsem
spremenilo pogled na svet, planet &
zgodovino.

Evropski in slovenski lesarji z Dresdensko resolucijo za učinkovito rabo lesa

Evropskim lesarjem je uspelo z resolucijo združiti moči in prizadevanja za učinkovito industrijsko uporabo lesa, saj bo sicer lesna industrija ostala brez lesa in brez delovnih mest.

Lesna TIP Otiški Vrh, d. d.

Na organih EPF v Dresdnu je bila oblikovana skupna resolucija EPF (Evropsko združenje proizvajalcev ivernih plošč), katere članice so tudi Lesna TIP Otiški Vrh, d. d., FEIC (Evropska zveza industrije vezanega lesa) in VHI (Zveza nemške lesnopredelovalne industrije), v kateri pozivajo Evropsko komisijo za vzpostavitev konkurenčnih pogojev pri uporabi lesa v industrijske namene in rabo v energetske namene in da takoj sprejme ukrepe, ki bodo zagotovili zadostne količine lesa za lesnopredelovalno industrijo pred pokrivanjem energetskih potreb.

Dresdenska deklaracija je bila potrjena tudi na Generalni skupščini EPF (European Panel Federation), kjer so predstavniki združenja iz Evropskih držav izrazili veliko zaskrbljenost predvsem na področju oskrbe z lesno surovino zaradi protekcionističnega položaja uporabnikov lesa za proizvodnjo energije. Poleg drugih ukrepov in kampanj v posameznih državah je bila sprejeta zahteva po kaskadni uporabi lesa, kar pomeni, da se uporabi kriterij primarne uporabe lesa za industrijsko uporabo, po industrijski uporabi lesa v izdelkih in po zaključenem življenjskem ciklu izdelka pa se opredeljuje možnost uporabe lesa v energetskem sektorju. Prav tako je bila postavljena zahteva po takojšnji ukinitvi vseh državnih subvencij pri rabi lesa za energetske potrebe.

V slovenski lesni industriji občutimo vpliv subvencioniranja energetske porabe lesa, saj se pojavlja veliko pomanjkanje lesne surovine za industrijsko predelavo in velik izvoz lesa brez dodane vrednosti. Število delovnih mest v lesni industriji se drastično zmanjšuje, saj se je v zadnjih letih prepolovilo od nekdanjih 30.000 na 16.000 v letu 2009.

Lesna Tovarna ivernih plošč Otiški Vrh si že leta prizadeva za učinkovito rabo in povečanje strateškega pomena lesa v slovenskem gospodarstvu. Zavzemamo se za višjo tehnološko predelavo lesa, vertikalno povezovanje lesno predelovalne industrije in predelavo lesa v izdelke z visoko dodano vrednostjo po vzoru dobrih praks v EU. Nujno je določiti kriterije, ki bi stimulirali predelavo lesa v izdelke z visoko dodano vrednostjo, v energetske namene pa bi se moral uporabljati zgolj industrijsko neuporaben les (skorja, lubje, veje, zeleni sekanci itd.).

Favoriziranje in subvencioniranje držav rabe lesa v energetske namene ne le v Sloveniji, temveč v celotni Evropi je privedlo od izrednega pomanjkanja lesa za industrijsko predelavo, drastičnega povečanja izvoza in nesorazmerne rasti cene lesa na trgu. Ti trendi so prisotni v celotni Evropi, kar je povzročilo buren odziv združenj nemške lesno predelovalne industrije. Številne študije in **izračuni nacionalnih in mednarodnih organizacij napovedujejo primanjkljaj 20 do 40 milijonov m³ lesa v Nemčiji in 430 milijonov m³ za Evropo v letu 2020.** V državah EU-27 deluje na področju lesne industrije **preko 300.000 podjetij, ki zagotavljajo skoraj 3.000.000 delovnih mest** ter ustvarjajo letni promet preko **270 milijard EUR.** Samo v Nemčiji več kot 500.000 ljudi zaposluje lesna industrija.

V Sloveniji je nujno treba upoštevati usmeritve Dresdenske resolucije, preprečiti neracionalno porabo lesa v energetske namene in rešiti lesno industrijo pred zlomom. Postavlja se pomembno vprašanje, na katerega bi morala odgovoriti vlada RS: Ali bomo kot tretja najbolj gozdnata država v EU ostali brez lesne industrije in postali rudnik za eksploatacijo lesne surovine in največja kurilnica za les v Evropi? Odgovor je jasen: Lesu dodajmo vrednost in ohranimo 16.000 delovnih mest.

Povišanje trošarin na energijo zmanjšuje konkurenčnost slovenskega gospodarstva

Lesna TIP Otiški Vrh, d. d.

Krpanje državnega proračuna s povišanjem trošarin bo zmanjšalo konkurenčnost slovenske lesne industrije, lesno surovino bomo pa brez dodane vrednosti izvažali.

Podjetje Lesna Tovarna ivernih plošč, d.o.o., je eno večjih podjetij v slovenski lesno-predelovalni industriji in edini proizvajalec ivernih plošč v Sloveniji. Ker smo kapitalno intenzivna proizvodnja z zelo visokimi materialnimi stroški in stroški energije, ki predstavljajo kar 15 % vseh direktnih stroškov, se bodo stroški za energijo dodatno povečali, kar bo povzročilo našo nekonkurenčnost.

Poleg vseh neugodnih pogojev na trgu, ki so posledica gospodarske krize, smo z uvedbo višjih trošarin še dodatno onemogočeni. Dvig trošarin, ki je napovedan od avgusta letošnjega leta dalje, bi za naše podjetje, ki je velik porabnik tako električne energije kot tudi zemeljskega plina, pomenil dodatno povečanje stroškov za ca. 0,5 mio EUR letno. Dodatnega dviga stroškov energije zaradi trošarin v našem podjetju ne bomo sposobni prenesti na cene končnih izdelkov. Brez razumevanja države, da tovrstne dodatne obremenitve povzročajo še večjo konkurenčno nesposobnost podjetij in jih ogrožajo, te krize v gospodarstvu ne bomo mogli premostiti.

V Lesni TIP napovedanega dviga trošarin zaradi nekonkurenčnosti ne bomo mogli prenesti na izdelke, zato bo ta ukrep povzročil nekonkurenčnost edinega slovenskega proizvajalca ivernih plošč, ki je kot primarna lesna proizvodnja izjemnega pomena za oskrbo slovenske lesne industrije.

Bakterijski hrušev ožig letos ponovno na Koroškem

Tatjana Krejan Košan, univ. dipl. inž. agr., inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano, Fitosanitarna inšpekcija Izpostave Dravograd, Meža 10

V letošnjem letu je pojavnost okužb s hruševim ožigom ponovno precej bolj razširjena na Koroškem (zelo prizadeti sta občini Slovenj Gradec in Mislinja). K temu so pripomogle ugodne vremenske razmere s pojavom toplega vremena in občasnimi nevihtami. Svoj delež pa doprinešajo tudi stare okužbe, ki niso bile sprti sanirane oz. odstranjene. Takšni okuženi deli dreves v naslednji vegetaciji sploh ne ozelenijo in ostanejo posušeni, zraven pa se na istem drevesu že najdejo nove okužbe z značilnimi znaki.

Na okužbo se posumi, če so na gostiteljski rastlini (hruška, jablana, kutina ...) naslednja znamenja: venenje, sušenje ter ožgan videz poganjkov, kljukasto ukrivljen vršiček, veje pri jablani postanejo temno rjave barve, pri hruški pa črne, sprememba barve lista se pričinja ob listnem peclju in se širi od glavne žile proti robu lista. Značilen je bakterijski izcedek, vendar ni vedno prisoten. Ko odstranimo lubje z lesa, je žilni kambij nekrotično rjavo obarvan. Zaradi propadanja in sušenja tkiv so cela rastlina ali le njeni deli videti, kot da bi bili ožgani. Pri opazovanju pojava okužbe v sadovnjaku moramo biti pozorni na prva znamenja prisotnosti bakterije. Preveriti je potrebno, da posušeni poganjki niso posledica mehanskih poškodb ali da ni prisotna gliva – cvetna monilija. Cvetna monilija (*Monilinia laxa*) je v letošnji pomladi precej prizadela koščičarje, od pečkarjev pa dosti jablan. Če je med cvetenjem sadnega drevja deževno vreme, so razmere za okužbo zelo ugodne. Prisotnost cvetne monilije kažejo bolezenski znaki odmrlih mladih poganjkov, vejic, šopov cvetov ali že plodičev, iz kateri se cedi smolika.

Razlika v prepoznavanju obeh bolezni je za lastnika jablane v tem, da hrušev ožig vedno prizadene večji del veje oz. poganjka in ni tako na drobno prisoten v krošnji drevesa, kot je cvetna monilija. Na območju Koroške, kjer se je hrušev ožig v zadnjih letih že ustalil, morajo imetniki rastlin higienske ukrepe izvajati sami, brez predhodnih odrejenih ukrepov pristojnega inšpektorja. Lastnike gostiteljskih rastlin ponovno opozarjamo, da še v poletnem času požagajo vse veje z znaki prisotnosti hruševga ožiga ali celotno drevo v primeru večjih okužb. Higienski ukrepi morajo postati stalnica tudi pri obiranju pridelka, zimski rezi in drugih opravilih v sadovnjakih. Odstranjevanje okuženih delov drevesa se izvaja v suhem vremenu, potrebno je razkuževanje uporabljenega orodja, rok, obutve in oblačil z ustreznim razkužilom (npr. 10 % varekina). Vse prizadete oz. okužene dele dreves je potrebno sežgati in pri tem obvezno upoštevati vse požarnovarnostne zahteve.

Ekskurzija na planšarijo Viženčar in Krvavec

Ana Mager

Po dolgotrajnem kislem vremenu se je nasmihal lep sončen dan. Potovalna agencija Atriligo nam je poslala ponudbo, da nam 5. junija 2010 organizira ekskurzijo na Krvavec in Planšarijo Viženčar, in nam obljubila, da bomo pod njihovim vodstvom doživele prijeten in zanimiv dan. Tako smo prepustile organizacijo in vodenje njim.

Na začetku ni šlo vse tako, kot bi moralo biti, potem pa je le nekako steklo. Ko smo na Poljani pobrale zadnje udeleženke, smo se podale preko Avstrije do mejnega prehoda na Jezerskem in zopet nazaj v Slovenijo. Tik pod jezerskimi serpentinami je domačija kmetice leta 2009 Olge Tičar. Domačijo smo si ogledale kar iz vozečega avtobusa. Nameravale smo jo obiskati ob povratku, vendar gospodarice ni bilo doma, ker se je udeležila prireditve ob izboru mlade kmetice leta 2010 v Škofji Loki.

Avtobus se je prvič ustavil pri spodnji postaji kabinske žičnice, kjer so nas že čakale kabinice, ki so nas popeljale do doma na Gospincu. Ko smo bile vse zbrane, smo se pod vodstvom vodičke Nine podale po lepi makadamski cesti do planšarije Viženčar. Tam nas je lepo sprejela Marija Grilc, mlada kmetica leta 2008. Po težko dočakani kavici nam je gostiteljica Marija povedala nekaj o planšariji in o izdelkih, ki jih pridelajo za goste. Teh je tam dovolj pozimi in poleti. Povedala nam je tudi, katera zdravilna zelišča nabira in kakšni so zdravilni učinki le-teh. Svetovala nam je, da si nekaj teh zelišč nabere, kajti veliko jih je okrog po planini, tla in zrak pa sta manj onesnažena kot v dolini.

Časa za nabiranje je bilo dovolj, najbolj korajžne pa smo se odpravile do doma na Krvavcu in kapelice Marije Snežne. Zgradil jo je Aljažev klub po Plečnikovem načrtu, ki naj bi posnemal kamnite pastirske bajte in je skladna z naravo. Le ena je pozvonila z zvončkom v predverju kapelice za vse nas, da nam bi uresničil vse skrite želje. Na vrh Krvavca se nismo povzpele, ker ga je vztrajno zakrivala gosta megla. Raje smo se vrstile nazaj na planšarijo, kjer nas je čakalo izdatno kosilo.

Ker smo imele v programu še obisk Parka cvetja in doživetij ob Ženeškem jezeru, smo se morale na planšarijo posloviti,

čeprav bi v tej planinski idili še rade ostale. Seveda se je bilo potrebno na poti do parka še malo odžejati ob jezeru na Jezerskem.

Po nekajkratnem kroženju po avstrijskih vasicah smo le našli pot do Parka doživetij, občudovanja in uživanja, kjer so nas že pričakovali. Vodička Nina je najprej opravila vse potrebno, da se je pohod po parku lahko pričel. Strokovni ogled je vodila lastnica parka, sicer v nemškem jeziku, Nina pa je razlage prevajala.

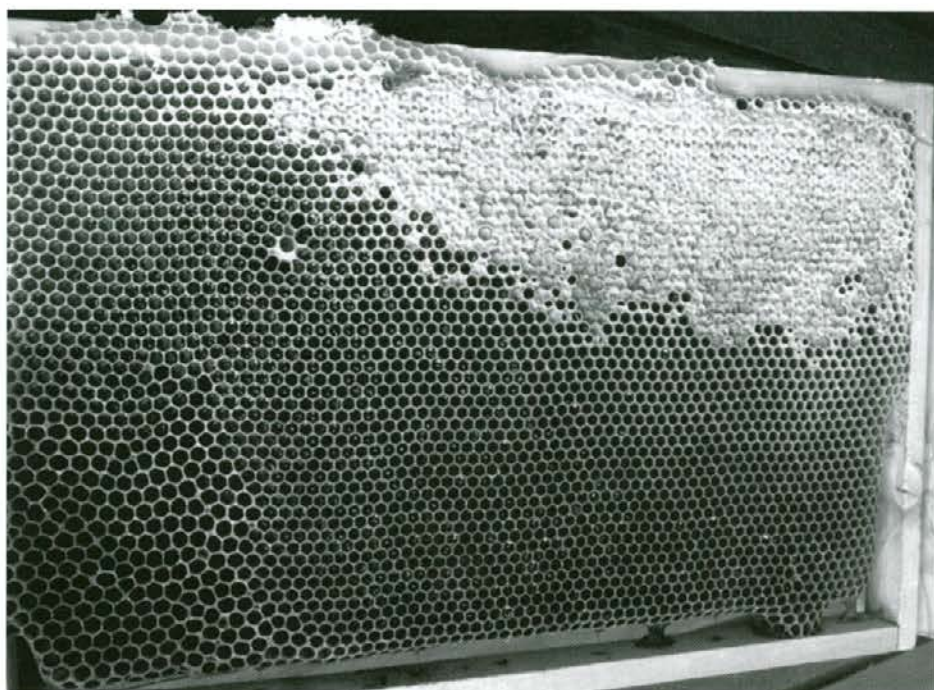
Najprej smo vse naše težave in bolezni stisnile vsaka v svoj kamenček, ki smo ga odložile v sredini labirinta. Potem smo se napotile do blodnjaka dišečih azelej in naprej v gozdiček do rododendronov in številnih japonskih javorjev in raznih dreves, prinesenih od vsepovsod po svetu. Obiskale smo tudi keltski krog dreves in poiskale vsaka svoje drevo. Da pa smo vedele, katero drevo nam pripada, nam je Nina že na avtobusu razdelila gradivo, s pomočjo katerega smo našle vsaka svoje drevo. Ogled smo zaključile po poti dobrega počutja in ob številnih dišavnicah, da smo dišale še na avtobusu. Domov smo se vračale zadovoljne in polne pozitivne energije, ki smo si je nabrale v planinskem svetu in v parku ob cvetju.

Vroči poletni dnevi

Janez Bauer

Vroči poletni dnevi pridejo tudi v naš čebelnjak. Zaradi suše in vročine presahnejo vsi medeni viri in čebele ostanejo doma, saj nimajo več medicine, da bi jo prinesle v panj.

V začetku julija je čas, da potegnemo črto pod letošnjo čebelarsko sezono. Zaradi vročine presahnejo medeni viri in ko med dozori v satju, je prav, da ga iztočimo. Točenje medu je strokovno zahtevno delo, saj čebelam poberemo medene zaloge, ki so si jih ustvarile v preteklih mesecih. Za tako opravilo si izberemo topel poletni dan, ko ni kakšnega hudega vetra ali ko ne preti nevihta. Takrat pričnemo s točenjem zjutraj, ko je večina čebel zdoma. Najprej pregledamo, če je med zrel. Z voščenimi pokrovcji mora biti pokrita vsaj tretjina sata. Tako zložimo medeno satje iz medišča na kozico in nato previdno ometemo čebele iz satja nazaj v medišče ali pa v za to pripravljen sipalnik. Pomagamo si z metlico, včasih so za to uporabljali gosje pero. Nato čebele vsujemo nazaj v medišče. Ometene sate nato prenesemo v točilnico, kjer bomo med iz satja tudi iztočili. Pri točenju moramo posebej paziti na higieno pri delu. Med je še najbolj čist v satju, kasneje se z vsemi nadaljnjimi postopki njegova kvaliteta lahko samo poslabša. Bel plašč in rokavice ter umivalnik s čisto vodo so najmanj, kar mora biti v takem prostoru.

Če pa sledimo načelom HACCAP, pozna jih vsak čebelar, pa sigurno ne bomo pogrešili in bomo dobili čist in neosnažen med. Na satju najprej odstranimo voščene pokrovice, nato pa polne sate medu vstavimo v točilo. To je nekakšna centrifuga, kjer se z vrtenjem med izloči iz satja. Najprej satje iztočimo do polovice, nato ga pa obrnemo. Na drugi strani ga iztočimo do konca in nato do konca še na prvi strani. Tako poskrbimo, da se satje ne lomi. Iztočeni med nato precedimo skozi dvojno sito v posodo za med. Tam se mora še uležati, tako dobi tisto končno aromo in kvaliteto. Prav tako pripravljajo na vrh še delci voščin, ki jih nato poberemo. Šele po par tednih med lahko natočimo v kozarce, le-te opremimo z nalepkami, tako da je naš med pripravljen za prodajo. Pri prodaji se držimo dogovorjene cene, ki je za vložen trud vsekakor prenizka. Kljub temu pa nam bo zaslužek povrnil del stroškov. S prodajo medu se ne mudi, največ se ga proda v jesenskem in zimskem času, takrat je tudi najbolj kvaliteten. Pri točenju pa moramo paziti, da ostane čebelam v panju še vsaj pet kilogramov medu za prehrano. Po točenju se prične novo čebelarsko leto. Čebele moramo čim prej pripraviti za zimo, zato jim moramo pravočasno dopolniti zimsko zalogo. Nakrmimo jih s sladkorno raztopino, vsaj 12 do 15 kilogramov na panj. To krmljenje opravimo že konec julija ali v začetku avgusta. Takrat je v panju množica poletnih čebel, ki se brez pravega dela potikajo v panju in v okolici čebelnjaka, zato jih lahko koristno uporabimo za predelavo sladkorne raztopine in na ta način olajšamo delo zimskim čebelam, ki se bodo izvalile v septembru.

Ne pozabimo tudi na zdravljenje čebeljih družin, ki ga čebelarji po navodilih veterinarske stroke izvajamo po celi Sloveniji ob istem času. Dobro nahranjena in zdrava čebelja družina bo uspešno pričakala hude zimske čase in nam prihodnje leto prinesla veliko medu. Na to moramo pomisliti že sedaj.

Akcija "Za večjo kakovost življenja na podeželju Mežiške doline"

Za ZZV Ravne pripravila:
Helena Pavlič, vodja projekta

Z mesecem junijem zaključujemo projekt "Za večjo kakovost življenja na podeželju Mežiške doline". Po izvedbi 20 delavnic z vsebinami za vsakdanje življenje, ki smo jih izvajali v občinah Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica in Črna na Koroškem, smo opravili analizo evalvacijskih vprašalnikov.

Ugotovili smo, da so bili doseženi glavni cilji projekta, in sicer:

- uporaba ustekleničene vode se je zmanjšala kar za 11 % (načrtovali smo 5 %);
- za 27 % se je povečala telesna aktivnost (izhodišče je bilo 20 %);
- izboljšal se je splošni življenjski slog;
- 70 % gostinskih lokalov (iz Mežiške doline) je pripravljenih v svojo ponudbo menijev vnesti dodatno popestritev za goste v smislu ponudbe zdrave prehrane.

Rezultati analize so še pokazali, da so udeleženci v času delavnic svoje navade spremenili na boljše, skladno z zdravim življenjskim slogom, in sicer:

- 37 % udeležencev delavnic pije več vode;
- 38 % je več zelenjave;
- 35 % je več sadja;
- 21 % je več manjših obrokov;
- 37 % je manj sladko hrano;
- 32 % je manj slano hrano;
- 37 % je manj mastno hrano;
- 8 % jih uporablja druge vrste maščob;
- 11 % pije manj ustekleničene vode;
- 20 % pije manj alkohola;
- 6 % manj kadi;
- 27 % je bolj telesno aktivnih;
- 19 % bolj obvladuje napetosti.

Udeležence smo povprašali tudi, kaj jim je bilo v programu najbolj všeč. Večina je izpostavila druženje in prijetno vzdušje na delavnicah, predvsem pa izvedbo meritev (krvni sladkor, holesterol, krvni tlak, telesna teža in višina) in takojšnje svetovanje o izmerjenih zdravstvenih parametrih. Posebej so uživali ob ponujeni zdravi malici in vodeni vadbi v času odmora. Pohvalili so tudi dober pristop

predavateljev in pripravljenost odgovarjati na zastavljena vprašanja, v splošnem pa so se jim zdele delavnice zelo koristne in zanimive.

Glede na ugotovitve v času izvajanja projekta smo oblikovali predloge za izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalcev Mežiške doline:

- nadaljevati z osveščanjem, informiranjem in spodbujanjem vključevanja zdravih in varnih živil v prehrani - tudi s praktičnimi delavnicami priprave zdravih jedi;
- spodbujati k varni pripravi hrane (vzdrževanje čistoče, ustrezno skladiščenje živil, pravilna termična obdelava živil, skrbno ločevanje surovih in kuhanih živil);
- spodbujati pitje vode iz vodovodne pipe, osveščati porabnike pitne vode za pridobitev podatkov o kvaliteti vode od upravljavcev;
- spodbujati gibanje in organiziranje aktivnosti, prilagojenih različnim starostnim obdobjem, zdravstvenemu stanju udeležencev in zmogljivostim. Možnost vključevanja v številne organizacije v posamezni občini;
- spodbujati odločitev za preventivna cepljenja (povečanje precepljenosti proti gripi v Mežiški dolini in zvišan delež cepljenih proti klopnemu meningoencefalitisu) s povečanjem osveščenosti in dostopnosti;
- spodbujati odločitev za nekajenje in zmanjšano pitje alkoholnih pijač, podpora za odvajanje;

- osveščati in izobraževati glede neutemeljene oz. pretirane samouporabe zdravil (npr. antibiotiki, analgetiki, pomirjevala);
- spodbujati odločitve za različne zdrave aktivnosti (pogovor z bližnjim, sorodnikom, prijateljem, ukvarjanje s hobiji, rekreacijo ...), ki so pomembne za obvladovanje napetosti, stresov in pritiskov;
- spodbujati odločitev za posvet s strokovnjaki ob hudih duševnih stiskah;
- spodbujati k namenski uporabi kemikalij (vrsta in količina).

Za zaključek pa nasvet: če čutite v sebi vsaj drobceno željo po spremembi svojih navad in razvad, poskušajte to željo negovati, razvijati in rasti. Naj dozori v odločitev za dejanja: privoščite si dnevni sprehod, družite se, zaužijte več zelenjave kot doslej, pri pripravi hrane uporabljajte olivno olje, na jedilnik vključite ribe, skratka uživajte v življenju. Naj bo vaš življenjski krog izpolnjen z iskricami zadovoljstva in zdravja.

Izpeljavo projekta so omogočili: LAS Mežiške doline, EKSRP (Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje) in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v okviru projekta Leader.

EKSRP

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Díšeči mož

Danica poželjivo pogleda moža: Mmmm, Bojan, kako danes lepo dišiš, kaj si pa dal nase?
Mož odgovori: Čiste nogavice.

Obojestranske težave

Uslužbenec moleduje pri lastniku podjetja: Žena me bo ubila, če mi ne zvišate plače.
- Mene bo moja, če vam jo ...

Zlobni sosedi

Srečata se dve sosedi, ki se ne preneseta, pa reče ena: Soseda, za tvoj rojstni dan ti bom kupila zavese.
- Zavesa? Zakaj pa?
- Da te ne bom gledala, kako se mečkaš z ljubimcem.
- Jaz bom pa tebi kupila očala.
- Zakaj?
- Da boš videla, da je tisti ljubimec tvoj mož.

Pojma nima

Zdravnik vpraša pacienta: Ali ste na kaj alergični?
- Sem, na mleko in jajca.
- Aha, kaj pa na mačke?
- Pojma nimam. Mačk še nisem jedel.

Zlatko Škrubej

26. junij 2010 - Mednarodni dan proti zlorabi in nezakonitemu prometu z drogami

Moto: MISLI NA ZDRAVJE - NE NA DROGE

Za ZZZV Ravne:

Razvojna enota Preventiva zasvojenosti
Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. soc.
Branka Božank, univ. dipl. soc. del.
Jerneja Lorber, univ. dipl. soc. ped.

Po podatkih UNODC, skoraj 200 milijonov ljudi na svetu vsaj enkrat na leto zlorablja prepovedane droge, kot so kokain, marihuana, halucinogeni ali opijati. Od teh jih je 25 milijonov zasvojenih z drogami. Vsako leto zaradi bolezni, povezanih z drogami, umre 200.000 ljudi. Razširjenost uporabe drog med mladimi je več kot dvakrat višja kot med splošno populacijo; trikrat višja v primeru konoplje.

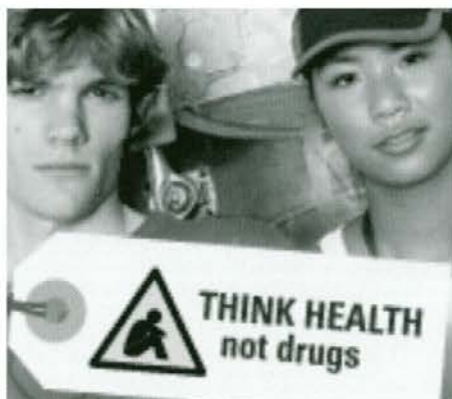
Urad Združenih narodov za droge in kriminal je 26. junij razglasil za mednarodni dan proti zlorabi drog in nezakonitemu prometu s prepovedanimi drogami. Ta dan je od leta 1987 naprej posvečen dvigovanju osveščenosti o nevarnostih, ki jih predstavljajo nedovoljene droge.

Letošnja mednarodna kampanja je posvečena zdravju

Geslo letošnje kampanje se glasi "Misli na zdravje ne na droge" in želi osvestiti javnost, predvsem pa mlade ljudi o škodljivih učinkih, ki jih lahko imajo psihoaktivne substance na njihovo telesno, duševno in socialno zdravje.

Premišljena in sistematična preventiva deluje

Cilj ukrepov za preprečevanje zlorabe drog in zmanjševanje obsega problemov, povezanih z drogami, je doseči, da do uporabe drog sploh ne bi prišlo, da se zmanjša število oseb, ki so vpeljane v zlorabo psihoaktivnih snovi, da se časovno odloži zloraba drog na poznejšo starost in da se osebe, ki so pričele z zlorabo drog, čim prej vključijo v programe pomoči.

Preprečevanje zlorabe drog sicer vključuje izobraževanje o drogah in opozarjanje na njihove nevarnosti, vendar ni in ne sme biti omejeno zgolj na to. Z drogami povezani elementi (farmakološke lastnosti, učinki in posledice uporabe snovi) so dejansko le majhen del preprečevanja zlorabe drog. Učinkovite strategije preprečevanja združujejo informacije o snoveh z razvijanjem in krepitevijo izbranih vedenjskih, čustvenih in kognitivnih sposobnosti. Pomembno je razvijati, spodbujati in krepiti veščine otrok in mladostnikov, kot so npr. kreativnost in medsebojno sodelovanje, sposobnost izražanja čustev in potreb, zmožnost živeti se v čustva drugega, razvijanje konstruktivnih pristopov pri prenašanju porazov, krepitev strpnosti in tolerance, razvijanje kritičnega mišljenja, sprejemanje odločitev in odgovornosti, zmožnost učinkovitega reševanja konfliktov, krepitev pozitivne samopodobe, sproščanje napetosti, izogibanje in obvladovanje agresije in podobno.

Ključno je, da je preprečevanje zlorabe drog na visoki ravni kakovosti in podprto s trdnimi dokazi, ne le intuicijo in posnemanjem dobrih praks. S perspektive javnega zdravja moramo poleg zagotavljanja učinkovitega splošnega preprečevanja zagotoviti tudi intenzivne in posebej oblikovane intervencije, ki so usmerjene v ranljive skupine in posameznike. Teh programov v Sloveniji ni dovolj.

Preventivno delo na področju preprečevanja in zmanjševanja zasvojenosti med mladimi je kompleksno in ga ni mogoče reševati enostransko. Delati na preventivi pomeni tudi poznati dinamike in procese, ki povzročajo stisko in probleme, pomeni prepoznati tiste procese in rezerve, ki pomagajo razvijati pozitivno energijo in sposobnosti, ki so skrite v posamezniku. Pomeni tudi vzpostavljanje in krepitev "mreže solidarnih odnosov" tam, kjer teh ni.

Torej je preventiva lahko uspešna le, če sodelujemo vsi: od staršev, vzgojiteljev, učiteljev, akterjev v lokalnih skupnosti do politike in medijev. Le skupaj lahko sestavimo vse dele mozaika za učinkovito

preventivo zasvojenosti na vseh področjih vsakdanjega življenja.

Čas počitnic, čas prostočasnih aktivnosti

Čas počitnic je že nastopil. O tem, da so se kot otroci počitnic veselili tako naši stari starši kot starši, ni dvoma. Vendar se je način preživljanja prostega časa za večino precej spremenil. Vpetost v rituale letnih časov in dela v naravi je zamenjala pasivnost instantnih zadovoljitev pred računalniki in televizorji. Nekajtedenski premor šolanja lahko predstavlja precejšnjo stisko za številne družine, ki ne vedo, kako na konstruktiven način preživeti prosti čas. Kadar imajo mladostniki na voljo veliko nestrukturiranega prostega časa, potem obstaja tudi veliko priložnosti za "težave". Starši so namreč v času počitnic v glavnem na delu, zato je tudi nadzor nad aktivnostmi mladostnikov pomanjkljiv, sploh v tistih družinah, kjer starši menijo, da njihovi najstniki ne potrebujejo posebne pozornosti, saj so že samostojni. Staršem želimo sporočiti, kako pomembno je, da skupaj z otroki in mladostniki načrtujejo in oblikujejo dobro strukturiran in zanimiv počitniški čas. Raziskave namreč kažejo, da obstaja večja možnost, da bodo mladostniki, ki se med počitnicami dolgočasijo, prej posegli po psihoaktivnih snoveh, kot so alkohol, tobak ali nedovoljene droge, kot tisti, ki so vključeni v različne aktivnosti.

Počitnice lahko izkoristite za aktivnosti, za katere med šolskim letom zmanjka časa. Športne aktivnosti bodrijo telo in duha, izleti, obiski knjižnic, kulturnih prireditev širijo obzorje, učenje novih veščin pozitivno vpliva na posameznikovo samopodobo, prostovoljno delo krepi občutek odgovornosti in družbene vezi. Ponudba počitniških aktivnosti, taborov in delavnic je v slovenskem prostoru sicer precej pestra, vendar ne vsem enako dostopna, bodisi zaradi finančnih razlogov bodisi zaradi oddaljenosti. Res pa je, da so različna društva in organizacije tudi v lokalni skupnosti vedno aktivnejši in se zavedajo pomena pestrih in zanimivih počitniških vsebin. Z nekaj truda boste tudi v vašem okolju našli informacije o poletnih dogodkih.

Pomembnejši kot vse obšolske in prostočasne dejavnosti pa je čas, ki si ga starši vzamemo za svoje otroke. Čas, ki ga kljub napetostim na delovnem mestu in drugim skrbem izkoristimo za sproščeno in prijetno druženje.

Če bomo poskrbeli, da bodo naši mladostniki med počitnicami aktivni na pozitiven način, smo na dobri poti, da razvijejo zdrav življenjski slog, v katerem ne bo ne prostora ne potrebe za uporabo psihoaktivnih snovi.

Vir: <http://www.unodc.org>

Biserna poroka zakoncev Špiler

Pred 60 leti sta v prelepem Šentanelu v zakon stopila Lovrenc Špiler in Jožica Skuk. Lovrenc se je rodil leta 1926 v Zvonikovem mlinu. Pozneje so živeli na kmetiji pri Kajžarju na Puši. Njegovo življenje je bilo skromno in težko, saj je pri 18 letih moral v službo. Zaposlil se je kot rudar v rudniku Mežica. Vsak dan je moral prehoditi dolgo pot od zgornje Jamnice do Štoparja. V rudniku so z delom pričeli že ob četrty uri zjutraj, zato je moral od doma že pred tretjo uro. Delati je moral tudi ob sobotah in nedeljah, potem pa še doma. Kmalu je spoznal ljubezen svojega življenja Jožico Skuk. Živela je pri očetu v Šentanelu. Tudi Jožica je morala že kot majhna deklica poprijeti za delo. Delala je kot pomočnica v gostilni Rifelj v Šentanelu. V tej gostilni sta se 25. 6. 1950 tudi poročila. Dovolili so jima, da si na podstrešju uredita majhno stanovanje in tam sta živila nekaj let. Tu je njiju doletela sreča, saj se jima je rodil prvi sin. Pridno sta delala in varčevala ter si kupila manjšo kmetijo na Zagradu nad Prevaljami. Tu so se jima rodili še štirje otroci, en sin ter tri hčerke. Tako je bilo pet otrok, za katere sta lepo skrbela ter jim nudila obilo ljubezni, kar se pozna še danes, saj se vsi radi družijo z mamo in očetom. Čas je hitro minil in otroci so odrasčali, zato je hiša postala pretesna. Lovrenc in Jožica sta obnovila hišo in hlev. Otroci so si ustvarili družine in tako je bila že obnovljena hiša zopet premajhna. S pomočjo otrok in njihovih partnerjev so zgradili novo hišo in sedaj tam stoji lep Krajnikov dom. V veliko veselje je bilo Lovrencu in Jožici, ko so se jima pričeli rojevati vnuki. Rodilo se jih je sedem. Vsakega sta se razveselila ter jih z veliko ljubeznijo pomagala vzgajati ter paziti, kar se pozna še danes, saj radi hodijo k dedku in babici. Sedaj pa sta še posebej ponosna na pravnujino Nejo in pravnuka Žiga, ki ju imata zelo rada.

Kljub težkemu življenju sta dočakala biserno poroko, ki sta jo praznovala 26. 6. 2010 v krogu otrok, vnukov, pravnukov, sorodnikov ter sosedov.

Alojz Germ, 75 let

Mirko Krevh

Foto: Alojz Germ

Letos, meseca maja, je Alojz Germ, predmetni učitelj in dolgoletni ravnatelj Osnovne šole Črna na Koroškem, praznoval 75-letnico rojstva.

Ko je kot učitelj pripravnik v šolskem letu 1953/54 po odločbi šolske oblasti prišel na Osnovno šolo Črna na Koroškem, gotovo ni pomislil, da utegne ta kraj postati njegovo stalno bivališče in območje pedagoškega dela do današnjih dni, ko proslavlja 75 let življenja.

Rodil se je 25. maja 1935. leta v Šentilju v Slovenskih goricah, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo, nižjo gimnazijo, učiteljske pa v Mariboru. Že kot dijak je sodeloval v domačem pevskem zboru in v vaški igralski skupini, udeležil pa se je tudi mladinskih delovnih akcij (MDB) v tedanji Jugoslaviji. Pedagoško delo učitelja je začel na Osnovni šoli Črna na Koroškem kot učitelj razrednega pouka. V šolskem letu 1956/57 je bil premeščen na Osnovno šolo Javorje, kjer se je seznanil tudi s kombiniranim poukom. Po študiju in diplomu na Višji pedagoški šoli v Ljubljani (1958–1961) je kot predmetni učitelj biologije in kemije poučeval na Osnovni šoli Črna na Koroškem do leta 1970. Februarja tega leta je bil imenovan za ravnatelja šole in vodil jo je do decembra 1991, ko se je upokojil. Kot pedagog in biolog je užival ugled med sodelavci ter spoštovanje staršev in učencev. Bil je dober organizator in ljubitelj smučanja. Z delom v smučarskem klubu je prispeval svoj delež pri razvoju smučanja v Črni in uspehih vrhunskih smučarjev, ki prihajajo iz tega kraja.

Še na mnoga leta in obilo zdravja!

Črna gora Strokovna ekskurzija za Koroško gozdarsko društvo

Črna Gora je država neverjetnih kontrastov, kjer se na malem prostoru stikajo planinski vrhovi in morska prostranstva, snežni obronki in peščene plaže, mirna gorska jezera in divje planinske reke ... Raznolikost je ponos te majhne države, pol manjše od Slovenije. Narava je, z veliko domišljije in smisla za lepoto, Črno goro obdarila z biseri, pred katerimi zastaja dih ...

1. dan: sredo, 6. 10. 2010

Zbirališče potnikov na dogovorjenem mestu ob 21. uri. Vožnja po avtocesti v smeri Split–Dubrovnik. Postanek za krajši ogled mesta.

2. dan: četrtek, 7. 10. 2010

Vožnja do mejnega prehoda Debeli Brijeg, kjer uredimo mejne formalnosti in nadaljujemo z vožnjo mimo Budve do Cetinja. Po ogledu nekdanje črnogorske prestolnice sledi vožnja do mavzoleja največjega črnogorskega pesnika, filozofa in misleca, Petra II. Petroviča Njegoša. Po ogledu se bomo spustili (po želji tudi peš) še do njegove rojstne vasi Njeguši, kjer nam bodo pripravili degustacijo znamenitega njeguškega pršuta in sira. Vožnja do Budve. Nastanitev, večerja in nočitev.

3. dan: petek, 8. 10. 2010

Po zajtrku se bomo mimo Podgorice, Kolašina in Mojkovca odpeljali do rezervata Crna Poda. Po postanku nadaljujemo z vožnjo do Pljevlja. Ogled žage. Vrnitev preko mosta na Djurdjeviča Tari, kjer naredimo krajši postanek za slikanje in nato nadaljujemo z vožnjo do Žabljaka. Nastanitev, večerja in nočitev.

4. dan: sobota, 9. 10. 2010

Zajtrk. Vožnja preko sedla skozi NP Durmitor do kanjona reke Tare, ene izmed najlepših kajakaških, slavarskih in turističnih magistral Evrope. Ta edinstvena kanjonska dolina je znana kot najgloblja rečna dolina v Evropi ter druga na svetu. Globina kanjona na nekaterih mestih znaša izrednih 1300 metrov. V kampu Medjurečje nam bodo gostitelji najprej pripravili kosilo, nato pa nas bodo odpeljali do splavišča Brštanovica, od koder začnemo z raftom. Približno dve uri bomo uživali v lepotah kanjona in brzicah, ki nam jih ponuja reka. Vrnitev v kamp. Večerja in nočitev.

5. dan: nedelja, 10. 6. 2010

Po zajtrku vožnja mimo Foče do Sarajeva. Panoramski sprehod po mestu, nakup spominkov na Baščaršiji in (po želji) pokušnja edinstvenih sarajevskih čevapov. Nadaljujemo z vožnjo mimo Zenice, Doboja in Slavonskega Broda ter naprej po avtocesti proti Sloveniji. Predviden prihod v poznih večernih urah.

Skupna cena	Število udeležencev
380 EUR	20
340 EUR	25
310 EUR	30
290 EUR	35

V Dravogradu Od lipe do lipe

Vančy

O projektu Od lipe do lipe je bilo že kar veliko povedanega. Povzel bom na kratko le, da je stekel pred leti na pobudo Turističnega društva Dravograd. Kot sooblikovalci te prireditve vidimo, da so jo krajanji vzeli za svojo, saj so bile lipe doslej v vseh zaselkih izredno dobro obiskane, vključuje pa se tudi vse več mladih in tako skupaj sooblikujemo ta naš program.

Živimo v času vse večjega teokratizma, nekako se nezavedno vse bolj zapiramo med stene svojih domov in ždimo za svojimi televizorji, svojimi računalniki in telefoni. Še oči so se nam iz onih okroglih, no, bolj ovalnih, pričele nekako spreminjati v štiriočaste, lahko bi rekel bolj *ekranaste*. A hvala bogu, še se je nas dotaknil tisti čut, da smo pričeli spoznavati in se zavedati, kako nam primanjkuje družabnosti in pristnih prijateljskih stikov. Rekli smo si, stopimo skupaj in postanimo bolj družabni, upam, da v nas še ni zamrl tisti pravi zgodovinski spomin, ki nas je ohranjal, nas vodil in nam pomagal prebroditi včasih tudi bolj hladna obdobja naše zgodovine. Druženja in prijateljevanja so že včasih potekala prav pod vaškimi lipami. Te lipe so se res imenovala na primer Urkova lipa, Kovačeva in podobno, a niso bile nikogaršnje, pa vendar last vseh vaščanov ali krajanov. Na večer so se zbrali fantje in nežna pesem je zaplavala po dolini, mnogo deklet je v tej pesmi zasluhtelo svojo prvo ljubezensko izpoved dragega, pa kako da ne bi, saj je prav njen najdražji najlepše prepeval od vseh fantov, ona pa je radostno zardela. Pod njo so se izmenjale vse aktualne novice, pa tudi prenekatera od čenč je našla svojega poslušalca. Veseli me, da nas je lipa, to čudovito in simbolno drevo, zopet nekako združila in nas pri teh naših prireditvah podpira, saj je že nje senca tako blagodejna in nje cvetje omamno dišeče. Pri tem našem druženju pa je najbolj pomembno to, da nismo neki nemi opazovalci, ampak smo vsi soustvarjalci tega našega skupnega programa, ki naj bo prispevek k naši boljši medsebojni povezanosti in razumevanju drug drugega. Morda je najlepši izraz za to sožitje.

V ta skupni projekt se vključuje tudi vse več manjših krajevnih skupnosti. Letos so na pobudo Jožeta Kladnika, ki je ob osamosvojitvi zasadil lipo ob svoji hiši, priredili praznovanje, obarvano s kulturnim programom na Meži. Gospodar Jože je povedal, kako je od veselja prinesel to lipo kot majhno drevesce iz Bukovja na dan razglasitve naše samostojnosti in kako ponosen je na njeno rast, posebej pa je še vesel, da je postala simbol druženja njegovih sokrajanov.

Lipa, posajena pred hišo Jožeta Kladnika v Bukovju ob osamosvojitvi Slovenije

Invalidski ženski pevski zbor Dravograd

Na prireditvi so sodelovali Invalidski ženski pevski zbor, dva mlada harmonikarja, literat Jurič se je spominjal prvih skromnih praznovanj ob tej lipi in prebral eno svojih pesmi. Spregovoril je tudi predstavnik turističnega društva g. Drago Jurhar. Prireditev je povezovala gospa Branka Karel. Poskrbeli so tudi za pogostitev in tako so se krajanji Meže veselili do poznih večernih ur.

bodo resnični praznik doživeli vsi državljani Slovenije takrat, ko bodo lahko vsi, tudi tisti z nižjimi prejemki, živeli dostojno življenje.

Zaključek teh prireditev že nekaj let zapored poteka 25. junija na dan samostojnosti v dvorcu Bukovje. Letos je bil na prireditvi slavnostni govornik predsednik stranke desus gospod Karel Erjavec. Poudaril je, da z zadovoljstvom spremlja razvoj nekoč malo zapuščenega kulturnega bisera Baronskega gradiča Bukovje, ki pa s prenovo postaja vedno lepši. Posebej pa mu daje vse več vrednosti naprežanje kulturnih delavcev, da ga obogate s kulturnimi vsebinami. Še posebej doživeto so pred baročnim dvorcem zaplavali zvoki harfe, ki jih je izvajala mlada umetnica. Moški pevski zbor Ajda je prepeval ob zvokih citer, Vid Jamnik je zaigral na vibrafon. Sestav godbe na pihala Ojstrica nas je s koračnicami povedel v praznično vzdušje, Emanuela Senior pa je zaplesala v španskih ritmih.

Govornik Karel Erjavec je poudaril, da

Slavnostni govornik Karel Erjavec

Udeleženci prireditve ob dnevu samostojnosti v Bukovju

Lipa

*Nekoč drobno drevesce sredi Bukovja raslo je,
le eno od tisočih bilo presajeno,
le eno vso drobno odbrano in presajeno.
Odrano, da vnukom bi govorilo,
kako so očetje in dedki ljubili domovino.*

*Ljubezen pa ta naj se nikoli ne konča,
kajti domovina je kot mama,
nikoli prej izbrana,
le z ljubeznijo za večne vse čase
je zame in zate darovana.*

Obisk gostov s Kosova

Mag. **Matej Ivartnik**, dipl. san. inž.,
za ZZV Ravne

V torek, 29. 6. 2010, so nas v Zgornji Mežiški dolini obiskali gostje s Kosova. Delegacijo pomembnih predstavnikov s področja zdravstva in okolja je vodil župan občine Mitrovica Avni Kastrati. Namen obiska delegacije je bil pridobivanje izkušenj s področja remediacije s težkimi kovinami onesnaženega okolja. V močno obremenjenem okolju na območju industrijskega kombinata

Trepčase srečujejo s podobno problematiko kot mi v Zgornji Mežiški dolini, od reševanja problema pa so še precej oddaljeni. Na Zavodu za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem

smo jih sprejeli partnerji, predstavnica tovarn TAB in MPI in predstavniki ZZV Ravne. vključeni v izvajanje okoljsko sanacijskih ukrepov na lokalni ravni – predstavniki občin Mežica in Črna na Koroškem, predstavnica tovarn TAB in MPI in predstavniki ZZV Ravne. Predstavitvi koncepta in dobrih izkušenj pri izvajanju ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini je sledil ogled terena. Gostje so bili nad našim primerom navdušeni, tako nad modernizacijo industrije svinca kot z realiziranimi ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti svincu v okolju. Zadovoljstvo je bilo prisotno tudi na strani gostiteljev, saj gre za potrditev, da smo na pravi poti in lahko primer sanacije okolja Zgornje Mežiške doline služi za zgled drugim, kot so nam za zgled služili primeri sanacije okolja v Avstriji in ZDA.

Nagrajenci četrtnih skupnosti mesta Slovenj Gradec

Jože Potočnik, prof.

Foto: Primafoto, P. Podjavoršek

Po odloku z dne 25. aprila 1996 o lokalni samoupravi ima Mestna občina Slovenj Gradec 5 četrtnih skupnosti: Center, Polje, Štibuh, Legen – mesto in Stari trg – mesto ter 10 vaških skupnosti: Gradišče, Legen, Stari trg, Sele-Vrhe, Podgorje, Pameče, Razbor, Šmartno pri Slovenj Gradcu, Šmiklavž in Turiška vas.

Četrtna skupnosti so leta 1999 podpisale »stanovanjsko listino o prazniku četrtnih skupnosti mesta Slovenj Gradec, ki je 22. maja«. To je spomin, ko so bile slovenjgraškemu trgu podeljene mestne pravice, in sicer 22. maja 1267. Od leta 2000 četrtna skupnosti podeljujejo priznanja za uspešno delo posameznikom, društvom in organizacijam. Letos se je to zgodilo v prireditvenem prostoru v gradu Rotenturn.

Pred tem dogodkom se je 6. junija 2010 na prostem okrog gradu odvijal tradicionalni 7. srednjeveški dan v Slovenj Gradcu. Ob lepem sončnem dnevu so številni obiskovalci občudovali viteške

dvoboje, otroške zabavne igre, poslušali srednjeveško glasbo in občudovali plese, žongliranje in ulične zabavljake.

Mnogi obiskovalci so pozneje spremljali program, namenjen prazniku mesta. Predsedniki četrtnih skupnosti in župan MO SG so bili opravljeni po srednjeveško, kar potrjuje fotografija.

Po krajšem kulturnem programu mladih in nagovoru župana Matjaža Zanoškarja so podelili priznanja.

1. Prostovoljno gasilsko društvo Slovenj Gradec je eno izmed najstarejših na Slovenskem. Njegovi uradni začetki segajo v leto 1872. »Danes so gasilci usposobljeni in opremljeni za reševanje ob nesrečah, pa naj bodo požar, poplave ali katera koli nesreča,« je med drugim zapisano v utemeljitvi. (Četrtna skupnost Center)

2. Ivan Leskovšek je zaslužen za ljubiteljsko kulturno dejavnost. Več kot tri desetletja je bil amaterski igrlec v kulturnih društvih Slovenj Gradec, Stari trg in v Splošni bolnišnici. Bil je mojster odrske opreme in pri oblikovanju mnogih scenarijev. Sodeloval je pri odmevnih prireditvah Odprta vrata Slovenj Gradca. (Četrtna skupnost Polje)

3. Dragan Balaban je vrsto let uspešno vodil Kulturno društvo Stari trg. V goste je pritegnil številne dramske skupine, znane slovenske umetnike in ansamble. Z njegovim imenom je

ansamble. Z njegovim imenom je povezan odmevni kulturni utrip v širšem okolju. Ob 100-letnici Kulturnega društva Stari trg so izdali almanah (1902–2002). Bil je med organizatorji pustnega karnevala, sodeluje pri izdaji šaljivega časopisa Kurent. Dragan Balaban, poslovnež in predsednik Kulturnega društva Stari trg. Večer, 28. 1. 2009. (Predlagatelj Četrtna skupnost Štibuh)

4. Janez Bauer je predsednik Društva čebelarjev Mislinjske doline. »Čebelarstvo je brez dvoma pogojeno z veliko ljubeznijo do narave, zato zahteva predanost pri opravljanju te dejavnosti,« je med drugim zapisano v utemeljitvi za priznanje. Lansko leto je društvo obeležilo 90 let uspešnega dela in izšel je tudi njihov almanah. Janez Bauer je redni poročevalec o čebelarstvu v našem Viharniku. (Četrtna skupnost Legen – mesto)

5. Ivan Kac je že v mladih letih postal gasilec. Tudi v podjetju je bil predsednik industrijskega gasilnega društva. V Starem trgu je predsednik PGD, ki je s člani dosegel pomembne uspehe. Prejel je več odlikovanj in priznanj, letos je napredoval v gasilskega častnika 11. stopnje. Je predsednik Rdečega križa in aktiven tudi na drugih področjih vaške skupnosti v Starem trgu. (Četrtna skupnost Stari trg – mesto)

Nagrajenci četrtnih skupnosti in predsedniki teh v srednjeveški opravi, misici Koroške za leto 2010 (zadaj), udeleženci srednjeveškega dneva (prva vrsta) in Matjaž Zanoškar, župan MO Slovenj Gradec

Gasilsko tekmovanje GZMD 2010

Franc Areh

Ko v zimskih mesecih minejo občni zbori in razna izobraževanja, se v pomladnih dneh začnejo gasilske enote temeljito pripravljati na gasilska tekmovanja. Letošnje člansko tekmovanje je potekalo v industrijski coni v Pamečah, in sicer 23. 5. 2010, za mladino pa na športnem igrišču v Mislinji. Vse enote so bile dobro pripravljene in so pokazale svoje spretnosti.

V članski kategoriji so osvojili prva mesta članice A Legen, člani A Legen in članice B Legen, pri starejših gasilkah Turiška vas in pri starejših gasilcih Stari trg. Pri mladini so zasedli prva mesta mladinci in mladinke Pameče-Troblje in pionirji Dovž.

Vsega skupaj pa je tekmovalo 68 enot iz GZMD.

Regijsko tekmovanje je potekalo 29. 5. in 30. 5. 2010. Iz GZMD so najboljša mesta dosegli: članice B Legen, člani B Dolič, pionirke Dovž, mladinci in mladinke

Članice A Legen

prostovoljnega gasilskega društva Pameče-Troblje. Prav tako so na državnem tekmovanju

postale državne prvakinje članice B Legen in pa mladinci Pameč-Trobelj.

Vsem iskrene čestitke!

Člani

Menedžerka in izlet

Milena J. Cigler

Ni dolgo tega, ko sva se z Martino odpravljali na izlet. Najpomembnejše vprašanje pri tem je bilo: "Kdo bo čuval koze?"

"Menedžerka Mateja seveda!" vzklikne Martina. Ampak ni šlo tako gladko, kot sva mislili.

Mateja ni bila navdušena: "Zakaj vama je treba imeti toliko koz? Potem pa ne hodita okoli! Zakaj je treba toliko delati za te koze?" Ta in še mnoga druga vprašanja so me navedla na misel, da mogoče ne bo pazila nanje.

Pa sem rekla še Cofku, ki se vsake toliko pripelje k nam: "Ali boš pazil na koze in kozličke, prosim, ta in ta dan, ko greva na izlet v zamejstvo?" Sprva ni rad obljubil: "Jaz pasel ne bom, nimam časa, tudi molzel ne bom, to odmisli!" "Pa natrgaj vej okoli ob cesti!" sva ga prosili. "Potem bom raje nakosil, ali imata brus?" Nekam negotovo je odgovarjal, zato sem prosila še sosedo Jano: "Ali bi hotela pogledati po cesti po tretji uri, ker se Belkica začne sprehajati po njej, to ji je glavni šport! In poglej, tule ima ovratnico, priveži jo k jaslim, če bo spet špancirala pred vašo hišo!"

Tudi Jana je kimala, da bo, pa da mogoče sploh ne bo treba in da pozno pride iz službe.

Zato sem za vsak slučaj prosila še Matejino mamo, ko je nabirala borovnice nad našo parcelo.

Izlet je bil čudovit, če odmislimo silno vročino, in ker sem kupila dve kartici za mobilni telefon, so me moji oskrbovalci nenehno obveščali, kako poteka življenje pri kozah in kokoškah ter petelinčku, psih in mačkah. Ravno so nas obveščali o Devinskih elegijah in smo preizkušali, kje je Rilke nabiral vtise, ko me kliče Mateja: "Pika ne da mleka Belkici, kako jo pripraviš do tega?" "Grafica z devinskega gradu je bila velika oboževalka Rilkeja in se je rada sprehajala z njim po tej potki ..." "Priveži ji zadnji nogi in molzi od zadaj!" "Aha! Belkica je skočila v sosednji boks in sedaj jo Liska goni po boksu in trka z glavo po njej!" "Rilke je bil zaljubljen v razgled s te potke na morje in občudoval je jadralnice, čolne in ladje ..." se spet oglasi vodič, jaz pa narekujem Mateji navodila, kako spraviti kozico nazaj v njen boks. Pot smo nadaljevali v Miramarski park in grad, ura je bila že blizu štirinajste, ko me pokliče Matejina mama: "Poslušaj, sosedo, kokoši nisi v redu zaprla in so pred menoj skočile na bližnji bezeg! Petelin se jih pa tako boji, da je zletel na vašo streho in od tam zdaj kikirika."

Na plaži je taka vročina, da mi počasi postaja vseeno, kaj se dogaja doma, zato sosedo pomirim in jo prosim, da se ne razburja. "Daj kozam otrobe in jih v redu zapri, da ne bodo ušle, če bo nevihta." Vmes, ko govorim, se že sliši igranje Starih sabelj: Grem v planine, med očake stare sive ... Sosea vpraša, če imamo gaudo ali kaj, a jaz se v mislih že namakam v čisti morski vodi.

Če odvezam neprijazno gostinsko osebo na drugi strani meje in prijaznost naših ljudi, ki pa ob štirih popoldne nimajo nič piva in hrane v gostilni v Sežani, pa posebno lepo doživetje pri vinogradniku v Tomaju ter na Kosovelovem grobu, o čemer bo pisal potopis, smo veseli prispeli domov, mene pa je čakalo presenečenje, ker nisem mogla v hlev h kozam, ker so njihovi prijazni oskrbovalci (kar štirje) predobro opravili svoj posel. Mateja jih je solidno nakrmila, nakar jih je še njena mama, nakar jih je še Cofek in potem še Jana in ko se je pripravljalo k nevihti, je Mateja še enkrat pohitela pogledat koze, le to mi ni jasno, kako je prišla noter (v hlev) ker je Cofek na Janino priporočilo zabil deske križem kražem preko vhoda, da Belkici ne bi prišlo na misel sprehajanje po cesti. Ker je Mateja zelo vitka, je najbrž plezala med odprtini med deskami, kar pa meni ni uspelo do naslednjega jutra ...

Iščejo se živi! Rogač, buk in alpski kozliček

Martin Vernik,

Zavod RS za varstvo narave, OE Maribor

Foto: Martin Vernik

Ko se pomlad preveša v poletje in odcveto pisani travniki, dosežejo vrh svoje aktivnosti nekatere zanimive vrste hroščev, ki so same po sebi zelo dober pokazatelj ohranjenosti našega okolja. V svojem razvoju so vezane na odmrli ali odmirajoč les, zato nanje praviloma naletimo v raznodobnih gozdovih z veliko odmirajočega lesa in dobro ohranjenim naravnim ravnovesjem. Zaradi naglih sprememb gospodarjenja z gozdom so se danes mnoge vrste hroščev v Evropi znašle na t. i. rdečem seznamu ogroženih vrst.

Evropska unija kot temelj ohranjanja narave vzpostavlja omrežje območij Natura 2000, v katerih širom Evropske unije ohranjamo ogrožene in redke živalske ter rastlinske vrste in njihova življenjska okolja. Tudi v Sloveniji smo za nekaj vrst hroščev določili območja Natura 2000, kjer so posegi dovoljeni, je pa potrebno razvoj usmerjati s trajnostnim gospodarjenjem in tako ohranjati ugodno stanje njihovih življenjskih okolij. Zato so podatki o pojavljanju teh vrst pomembni z več vidikov. Že leta 2007 smo javnost v različnih medijih pozvali, da prispeva morebitne najdbe in s tem pomaga raziskati razširjenost nekaterih vrst hroščev v Sloveniji, da bi strokovnjaki, pristojne službe in pripravljavci prostorskih aktov lahko bolje in uspešneje usmerjali potrebe v prostoru. Odziv je bil presenetljiv in akcijo smo nadaljevali naslednja leta. Bralcem časopisov se lahko zahvalimo za skoraj sto podatkov vsako leto.

Tako tudi letos vzpodbujamo vas, bralke in bralci tega časopisa, da posredujete vaš podatek o pojavljanju katerega od naslednjih vrst hroščev: rogača, bukovega kozlička ali alpskega kozlička. Da jih bomo prepoznali, je potrebno o teh trdokrilcih nekaj napisati in navesti nekaj zanimivosti, še najlažje pa jih boste prepoznali s primerjavo po fotografiji.

Rogač je verjetno najbolj prepoznaven hrošč, saj ga težko zamenjamo s katero drugo žuželko. Telo je podolgovato, široko in rahlo sploščeno. Samčki se ločijo od samic, saj so njihove čeljusti preobražene v rogovju podobno tvorbo. Glava in noge

so črne ali temnorjave, barva pokrovk pa temnorjava do kostanjevo rdeča. Je ena največjih evropskih žuželk, četudi je velikost lahko različna (od 2.5 do 8 centimetrov). Življenjski cikel rogača je neizogibno povezan z lesom, najpogosteje z vsemi vrstami hrastov in s kostanjem. V Sloveniji je vrsta prisotna skoraj povsod, kar kaže na to, da je stanje naših gozdov, predvsem pa kulturne krajine z mejicami in posameznimi otoki listnatih dreves še razmeroma dobro. S Koroške je znanih malo podatkov. Ličinke rogača se razvijajo v trohnečem lesu listavcev, predvsem

hrastov, kostanja, bresta, pa tudi javorja. Razvoj od jajčeca preko ličinke, ki se prehranjuje s trohnečim lesom in se nato zabubi, iz bube pa se izleže odrasel hrošč, poteka tudi do pet let. Zato je rogač zelo dovzeten za spremembe, ki lahko prekinejo njegov življenjski krog. Odrasli hrošči so aktivni v mraku med majem in avgustom. Ko se sonce skoraj spusti za obzorje, jih bomo najlažje videli brenčati v mraku, to njihovo brenčanje pa tudi slišali. Ker so veliki in okorno letijo, jih lahko prepoznamo tudi v letu.

Spoštovane bralke in bralci! Če ste tudi vi opazili katerega izmed opisanih hroščev, vas naprošam, da podatek sporočite Zavodu RS za varstvo narave na telefonsko številko 02 333 13 75 ali na elektronsko pošto martin.vernik@zrsvn.si. Pri tem sporočite tri podatke: natančno lokacijo najdbe (npr. hišna številka, koordinate idr.), datum najdbe in vaše ime. Lokacijo lahko zelo natančno določite s pomočjo Naravovarstvenega atlasa www.naravovarstveni-atlas.si. Zaradi možnih zamenjav je primerno da priložite fotografijo opaženega hrošča, četudi fotografirano z mobilnim telefonom. Bralce še naprošamo, da živali puščajo v naravi, kjer so jih opazili. Namen bomo dosegli že z zapisanimi podatki.

Vsaka najdba je dragocen podatek. Tako boste tudi Korošci zelo pripomogli k ohranitvi naravne dediščine, ki jo imamo v skrbi za bodoče generacije.

Samička rogača je manjša od samčka in nima "rogov"

Samček rogača je lahko prepoznaven, saj ga krasijo ogromne, rogovju podobne preobražene čeljusti, s katerimi se bori za prevlado nad tekmeči, kot to počne tudi srnjad ali jelenjad. Od tod tudi ime tega hrošča.

Bukov kozliček je temnosive barve, čokat in širok s po dvema črnima pegama na vsaki pokrovki

Samička alpskega kozlička, ki ga prepoznamo po treh črnih pegah na vsaki pokrovki, odlaga jajčeca v posekan hlod. Zarod je vnaprej obsojen na propad, saj bo najverjetneje zgorel že v naslednji zimi.

Odrasli alpski kozlički se pojavljajo od julija do srede avgusta, vendar le v strnjenih bukovih gozdovih in bukovem lesu, če ga imamo skladiščenega nedaleč od gozda. Njihovo telo je podolgovato, ozko, modre barve, na vsaki pokrovki pa imajo po tri črne pege. Imajo zelo dolge tipalnice, ki so modre, le na sklepah členov so črne. Veliki so od dva do štiri centimetre.

Na videz je alpskemu kozličku podoben bukov kozliček, katerega telo je bolj robustno, širše in sive ali pa sivomodre barve, nanj pa lahko naletimo v mešanih bukovo-jelovih gozdovih. V SV Sloveniji ni veliko podatkov o njem in pred Muro se v Sloveniji neha območje njegove razširjenosti. Tipalke so krajše kot pri alpskem kozličku. Na vsaki pokrovki ima le po dve črni pegi, kar je vsaj za razlikovanje od alpskega kozlička dober prepoznavni znak. Aktiven je že v maju in ves julij. Za razliko od večine ostalih vrst kozličkov bukov kozliček ne leti, saj ima drugi par kril zakrnel pod pokrovkami.

Razvoj teh dveh kozličkov prav tako poteka v lesu več let. Posebej ju privablja vonj sveže posekanih bukovih dreves, kjer jih lahko ob lepem sončnem vremenu najlažje opazimo. Tudi če pobrsamo po bukovih štorih ali pa bukovih cepanica, ju lahko opazimo. Alpski kozliček je vezan le na bukov les, medtem ko bukov kozliček odlaga jajčeca tudi v jelko, smreko in drug poškodovan ali trhel les.

Razvoj od jajčeca preko ličinke in bube traja pri obeh vrstah tri do štiri leta. V gozdu ali ob gozdnem robu skladiščen les buke tako lahko deluje kot past. Samiča namreč v ta les odloži jajčeca in do nadaljnjega razvoja ne pride, saj se les v naslednjih letih uporabi v gospodarske namene ali kurjavo. Zato je primerno, da v mesecu maju pa tja do julija posekan les nemudoma spravimo iz gozda in ga skladiščimo drugje.

Dijaki zaključnih letnikov Srednje in poklicne gostinsko turistične in lesarske šole so tudi letos uspešno zaključili šolsko leto in predstavili svoje izdelke profesorjem, mentorjem in staršem.

Njihovo delo in prizadevanja predstavljata mentorja in učitelja praktičnega pouka Andrej Otto za lesarje in Bernarda Klančnik za gostinske tehnike.

Izdelki dijakov lesarske šole ob koncu pouka na razstavi v lesarski delavnici

Andrej Otto, učitelj praktičnega pouka na SGTLS

Foto: Eva Robnik

Kot bi trenil, je minilo še eno šolsko leto. Že v maju so zaključni letniki končali z rednim poukom. Lesarski tehniki so nadaljevali s pripravami na poklicno maturo, mizarji in obdelovalci lesa pa na zaključni izpit. Izobraževanje sta končali prvi generaciji po novem, prenovljenem programu mizarja in obdelovalca lesa. Novih pristopov so se morali navajati tako dijaki kot učitelji. Klasičen predmetnik so zamenjali moduli, ki so vpeljali več

povezovanja teorije in prakse. Šola ima več avtonomije pri poudarjanju znanj in spretnosti glede na lokalne potrebe gospodarstva in tudi širše v regiji, od koder največ prihajajo naši dijaki. Dijaki so v vsakem letniku v okviru praktičnega usposabljanja pri podjetjih in obrtnikih nabirali dodatna znanja in izkušnje. To jih je še posebej bogatilo, saj so se direktno vključevali v proizvodnjo. Nazaj v šolo so prihajali navdušeni, veliko pa jim je pomenila tudi nagrada, ki so jo prejeli za svoje delo.

Odrz vseh njihovih prizadevanj in vloženega truda so tudi njihovi izdelki na zaključnem izpitu. Že med šolskim letom smo jih navajali na samostojnost, vendar smo učitelji bdeli nad njihovimi koraki v smislu, da bo pri izdelavi na varen način uporabljena prava tehnologija za točno in kvalitetno obdelavo. Zdaj so bili na vrsti naši kandidati za zaključni izpit, da

potrdijo, kar so se naučili v treh letih. Izdelave izdelkov smo se lotili organizirano. Dijaki so že med šolskim letom pripravili idejne skice za izdelke, ki so jih sami oblikovali. Ob upoštevanju naših nasvetov so pripravili dokumentacijo o izdelku in si poiskali material. Tako so morali premagati dve oviri, od katerih je bila odvisna izdelava izdelka. Večini je to dobro uspelo, nekateri pa so spoznali, da vedno ne gre čakati na zadnje minute. *Just in time* za zaključni izpit pač ne velja. Tudi če je les videti lep, je še kako pomembna njegova vlažnost, njegova odležanost ali strokovno aklimatizacija. Z masivo je težko delati, še posebej če so lepljenci večjih širin. Vesel sem bil, da so dijaki načeloma upoštevali pravilen način krojenja lesa in obračanja pri lepljenju. Tudi to močno vpliva na stabilnost masivnih plošč. Vsi dijaki so se namreč odločili za zaključni izdelek uporabiti masiven les. Prevladovala so klubske mizice in postelje, med izdelki so bile tudi omarice in mize. Pogrešal sem furnirane plošče, ki pa so jih v svoje izdelke vključevali lesarski tehniki. Slednji se tudi veliko več učijo obdelave na CNC-stroju in znajo prednosti te obdelave smiselno in oblikovno vključiti v svoje izdelke. Nekateri dijaki so svoje izdelke popestrili z zelo domiselnimi rezbarijami, drugi so se poleg klasičnega mozničenja in obrezovanja na CNC-stroju odločili za graviranje v svoj izdelek. Vsekakor je treba stroj izkoristiti v vseh možnih pogledih pri izdelavi katerega koli izdelka.

Ročno rezbarjeni motiv krasi skrinjo

Obdelava na CNC stroju

Izdelki

Izdelki 2. letnika programa mizar

4. enota poklicne mature v programu gastronomski tehnik

Bernarda Klančnik, strok. učit. kuharstva

Foto: Ida Robnik

Poklicno maturo iz predmeta kuharstvo in strežba oziroma izdelek in storitev z zagovorom je opravljalo pet dijakov in ena kandidatka, ki se je izobraževala ob delu. V mesecu decembru so dijaki dobili razpisane teme za 4. enoto poklicne mature in izmed predlaganih tem izbrali temo *Koktajl party*.

Dijaki so za svoje delo morali izpisati meni, narediti kalkulacijo, izračunati hranilno vrednost za vsako jed in določiti način postrežbe. Njihova naloga je tudi bila animacija za goste, ureditev in dekoracija prostora za goste ter priprava in postrežba aperitivov, koktajlov in izbranih vin. Vse jedi so bile postrežene v posebnih posodicah za *finger food*, ki so iz stisnjene bambusa in so za enkratno uporabo. V teh posodicah pridejo jedi izredno lepo do izraza, posebej pa mora biti izrazita dekoracija, kar je sploh

značilno za *koktajl party*.

Koktajl party je poseben način postrežbe, kjer gostje zaužijejo hrano stoje, natakariji pa jo ves čas ponujajo na pladnjih in z njimi krožijo med gosti. Tudi pijača se ponuja oziroma nudi ves čas. Pijača in hrana sta gostom na voljo ves čas druženja. *Koktajl party* spada med izredne obroke in je namenjen temu, da gostje krožijo med seboj, se družijo in prijetno kramljajo. Je družabna oblika pogostitve, kjer je več možnosti za medsebojno druženje in izmenjavo mnenj. Posebej je priporočljiv, kadar gre za poslovna srečanja.

Pogrinjek

Ivan Škodnik, ravnatelj Srednje gostinske turistične in lesarske šole Slovenj Gradec, je predstavil program šole in dijake, ki so letos opravili poklicno maturo.

Postrežba z nasmeškom

Zaključni, pohvalni govor mentorice

Med povabljenimi je bil tudi Silvo Pitržnik, direktor GG Slovenj Gradec (tretji z leve)

Priprava napitkov in pijač

Obnovitvena dela na gozdni in zgodovinski učni poti Stari grad

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd.,

Zavod za gozdove Slovenije,
Območna enota Slovenj Gradec

V eni od letošnjih številkih Viharnika je naš upokojeni kolega gozdar Drago Zagorc ugotavljal, da je naša radeljska naravoslovna in zgodovinska učna pot zanimiva v vseh letnih časih, da pa je objekte na njej že zelo načel zob časa. Nič čudnega, saj je učna pot v gozdovih nad Radljami že pred dvema letoma praznovala svoj deseti rojstni dan. Zaradi pomanjkanja sredstev smo redno vzdrževali in popravljali le najnujnejše.

V letošnjem letu se je pri nas v Radljah ob Dravi in tudi po pretežnem delu naše gozdne učne poti odvijalo srečanje evropohodnikov. Nastopil je pravi trenutek, da smo lokalno skupnost prosili za pomoč pri najnujnejših popravilih na gozdni učni poti. Občina Radlje ob Dravi je finančno podprla popravilo objektov. Postorjeno je bilo marsikaj.

Radeljski župan Alan Bukovnik v družbi s Tonetom Lesnikom fotografu Janezu Skerlovniku zagotavlja, da je bila frika res odlična.

Na razgledni točki pod ostanki ruševin gradu in dvesto metrov nad Radljami je bil obnovljen prostor za piknike. V prvi vrsti je bilo poskrbljeno za varnost obiskovalcev učne poti s popravilom ograje, ki obdaja razgledišče. Dotrajane klopi in mize so zamenjali z novimi, ki so jim podaljšali življenjsko dobo s kemično obdelavo.

Objekt nad kuriščem je zamenjan z novim. Streha je tudi pri novi izvedbi pokrita s šitli. Celotni prostor najzanimivejše razgledne točke učne poti je z obnovo ohranil domačnost naravnega okolja in toploto opreme, izdelane iz lesa.

In kdo so bili mojstri, ki so se lotili obnove objektov na Starem gradu? Ivan Hafner in Peter Tasič sta veliko postonila za gozdno učno pot že v letu 1998, Ivan je učno pot spremljal kot revirni gozdar vse do upokojitve, letos pa sta se s Petrom ponovno lotila dela. Znova sta dokazala svoje znanje in sposobnosti pri obdelavi lesa. Pri obnovi objektov na učni poti pa je pomagal še Aleš Blaznik. Vsi trije so tvorili skupinico, ki je letošnjo pomlad marsikatero uro ustvarjalno preživela na Starem gradu.

Ivan Hafner, Peter Tasič in Aleš Brezovnik pri zasluženem počitku

Sodelavci naše KE Radlje so solidarno pomagali pri obnovitvenih delih, ker se je datum izvedbe srečanja evropohodnikov naglo bližal. Tudi njihova zagnanost je bila pomembna, da se je 15. 5. evropohod brez težav odvil in da je pohodnike na Starem gradu čakalo presenečenje s friko na obnovljenem piknik prostoru.

Matej, Janez, Zdenka, Ivan, Sandi in Peter čuvajo ogenj, da ne ugasne, Miha in Pavle pa v bližini nabirata suhljad.

Presoja NKP za masivni les v GG Slovenj Gradec

Drago Pogorevc, dipl. inž. str.

Komisija za presojo certificiranja proizvodnega procesa za masivni les, namenjen za gradbene konstrukcije in razvrščen po trdnosti glede na standard SIST EN 14081-1:

- mag. Jelena Srbčič, univ. dipl. inž. grad., vodja presoje, ZAG Ljubljana,
- dr. Tomaž Pazlar, univ. dipl. inž. grad, presojevalec, ZAG Ljubljana,
- Jure Čas, univ. dipl. inž.

Z leve: Jure Čas, dr. Tomaž Pazlar, mag. Jelena Srbčič

Sibirska perunika še vedno razveseljuje

Mirko Krevh

Foto: Romana Š. Krevh

Ko je bil aprila 2008 v 4. številki Viharnika objavljen članek o sibirski peruniki in s tem v zvezi zapis o biotski raznovrstnosti, še ni bilo javno znano, da prav na zemljišču, kjer ta redka cvetlica raste, načrtujejo zgraditev termalnega zdravilišča. Ali je ta namera golo naključje, mi ni znano, dejstvo pa je, da bo morebitna izvedba tega načrta zagotovo uničila to rastišče, če ga investitor ne bo ustrezno zaščitil ali pa se gradnji na tem zemljišču odpovedal.

V Glasniku Mestne občine Slovenj Gradec št. 10/1, marec 2010, razberemo, da je pobudnik za izgradnjo tega centra Občina Slovenj Gradec, ki vodi vse potrebne priprave za izvedbo te investicije. Na objavljeni tlorisni skici je lep del zemljišča namenjen ohranitvi "naravne vrednote" in upati je, da investitor misli s tem zamočvirjeni travnik, kjer je rastišče sirske perunike. Letos je še posebno

bujno zacvetela in opozorila, da jo kaže ohraniti na njenem naravnem mestu. V okviru gibanja NATURA 2000 se na načelni ravni vsi naravovarstveniki, gospodarstveniki in politiki strinjajo, da je treba ohranjati prostor rastlinskega in živalskega sveta. Da mislijo to tudi zares, lahko dokažejo z dejanji ob vsakršnih posegih v neokrnjeno naravo!

Sibirska perunika v razcvetu

Na obisku na kmetiji Rebernik

Martina Cigler

Poletje je in vesela sem, kadar je lep sončen dan. Takrat me kar odnese proti hribom in kakšni domačiji; veliko jih je, kjer se najde kup zanimivosti. Tako sem zaradi pretežno strme lege obiskala domačijo Rebernik, ki leži na Sv. Danielu nad Trbonjami.

Kmetija ima kar pestro zgodovino. Ime kmetije Rebernik se na tem posestvu pojavlja že okoli 200 let, izvira pa od strmih reber travnikov in nekoč njiv, ki obkrožajo kmetijo.

Predniki so se včasih ukvarjali s poljedelstvom, veliko površin v teh

Danes pa je vprežno živino zamenjala mehanizacija in na kmetiji že gospodarji mladi rod, to je mladi gospodar Branko Kašnik z družino. Na kmetiji živijo kar tri generacije: babica in že prababica Lucija Čas, njena hčerka Anica Čas, Aničin mož Jože Kašnik, njuna otroka Valerija in mladi gospodar Branko s partnerko Martino Robnik in sedemmesečno hčerjo Tejo Kašnik.

Branko je kmetijo prevzel letos marca, in sicer od babice Lucije in strica Vinka Časa, ki je tudi sam pomagal kmetijo postaviti na noge. Mladi gospodar je nabavil kar nekaj kmetijske mehanizacije, ki mu olajša delo, vendar pravi, da se finančni vložek v primerjavi z dobičkom ne povrne v celoti. Postopoma so tudi opuščali oranje njiv in tako danes prevladujejo travniki in pašniki. Kmetija obsega 29 hektarjev, od tega je polovica gozdov.

Rebernikova stanovanjska hiša

nove strojne lope. Zaželela sem mu še veliko ustvarjalnega zagona pri urejanju kmetije, več pa naj povedo slike.

Rebernikovi: Lucija, Branko, Martina s Tejo, Valerija, Jože in Anica

strminah je bilo preoranih v njive, z živinorejo in gozdarstvom. Služb takrat ni bilo in ker je bilo na kmetiji kar veliko ljudi, dela so se namreč opravljala ročno, so delali predvsem za hrano oz. za preživetje. Včasih so imeli tudi mlin in žago, moko so iz vsega žita, ki so ga posejali (oves, rž), mleli kar doma in še danes babica Lucija Čas peče okusen ržen kruh. Namesto mehanizacije pa so imeli kar veliko vprežne živine, ponavadi vole.

Lepo so obnovili kapelico na domačem posestvu

Gospodarsko poslopje

Imajo šest glav govedi, dva prašiča in kokoši za lastne potrebe. Imajo tudi travniški sadovnjak, v katerem je vse od hrušk do jablan in češenj. Nekaj še zorjejo, da posadijo krompir in posejejo oves, na vrtu pa gojijo sezonsko zelenjavo. Gospodarjev oče je prav tako aktiven, saj je muzikant in pesnik in že pet let aktivno poje v skupini. Mladi gospodar Branko je s kmetijsko politiko zaenkrat zadovoljen, skrbi ga le, kaj bo po letu 2013, ko mislijo ukiniti subvencije, ki jim pridejo zelo prav. Ima veliko načrtov in želja. Na kmetiji že nekaj let skoraj ne uporabljajo škropiv in umetnih gnojil, razen za krompir. Z družinico si želi ustvariti svoj dom, zato ima v načrtu gradnjo hiše in

Na paši

Društvo ljubiteljev konj Koroške konjenice

Ida Robnik
Jože Repatec

Na območju Koroške se med sprostitvenimi in rekreacijskimi dejavnostmi vedno bolj uveljavljajo športne aktivnosti z udeležbo konjev. Najbolj popularni so klubi in ranči, kjer izvajajo terensko jahanje, nekaj klubov izvaja tekmovalni program preskakovanja ovir, posamezniki so oživili vprege, srečamo pa lahko tudi vprege z gigi. Že pred desetimi leti, 7. julija 2000, so se na kmetiji Marjana Nabernika, po domače Venišnika, povezali ljubitelji in rejci konj iz zgornje Mežiške, Dravske in Mislinjske doline in ustanovili Društvo ljubiteljev konj Koroške konjenice. Izvolili so organe in za predsednika Vinka Prislana, zaslužnega pobudnika za ustanovitev društva. Konjenica, ki ji radi rečemo tudi Konjenica treh dolin, je razdeljena na pet sekcij: Slovenj Gradec, Dravograd, Radlje, Prevalje in Črna, iz katerih prihajajo tudi člani upravnega odbora. V tem mandatu ji predseduje in jo vodi Jože Repatec, ki skupaj z upravnim odborom in ostalimi člani pripravlja program za jubilejno, petdnevno ježo zadnji teden v avgustu, in sicer po vseh dvanajstih koroških občinah. Organizatorji pričakujejo veliko število udeležencev, sicer pa Koroška konjenica tradicionalno organizira dvodnevne ježe, ki se jih udeležuje iz leta v leto več jezdecev vseh starosti in spolov na konjih najrazličnejših pasem in karakterjev. Presegli so že število šetdeset.

Takšni množičnosti pa verjetno botrujejo vedno večja popularnost konjenišтва, dobra organizacija pohodov in oskrba za konje in jezdece, zanimivo večerno druženje z glasbo, s plesi, skeči, krsti novih članov in verjetno najvažnejše, da konjenica jezi samo v koraku, kar pomeni dobro varnost za vse udeležence. Pri organizaciji pomagajo tudi prebivalci ob trasiranih poteh, pri katerih so konjeniki vedno lepo sprejeti. Konjenico vedno spremlja eno ali več spremljevalnih vozil z dodatno opremo, oblačili in prehrano za konje, v pripravljenosti so prikolica za prevoz konjev ob morebitnih primerih poškodb, kovač in veterinar. Konjeniki spijo običajno na prostem v spalnih vrečah, na senikih ali v šotorih, za konje pa so poskrbljeni privezi na prostem.

Letošnji, tradicionalni deseti pohod

Udeleženci Koroške konjenice 2008

konjeniki načrtujejo še posebej slovesno. V vsaki občini se želijo srečati z županom, mu izročiti skromno spominsko darilo, zastavo in pozdrave ter dobre želje župana predhodne občine. Seveda pa želijo s svojo pojavnostjo razvedriti in razveseliti prebivalce Koroške. Na razmah konjenišтва na Koroškem vplivajo predvsem razmere in možnosti za rejo konj in seveda odnos do teh dejavnosti, ki niso namenjene samo sprostitvi in rekreaciji posameznikov, ampak imajo tudi vsesplošni družbeni pomen z udeležbami konjenikov na raznih prireditvah ter vzgojnih in izobraževalnih programih jahanja za otroke in mladino. Ne nazadnje sem spada tudi terapevtsko jahanje, ki pri nas še sicer ni registrirano.

Vprega dveh lepih madžarskih palomino žrebcev predsednika Koroške konjenice Jožeta Repatca

V slabem vremenu si konjeniki nadenejo posebne nepremočljive dežne plašče, ki omogočajo jahanje tudi v slabem vremenu

V meglenem jutru

Teden zdravilnih rastlin na Koroškem

Bernarda Javornik

Ni je stvari, ki bi bila tako vredna proučevanja, kot je narava, je nekoč zapisal Nikola Tesla. Kdor vzljubi naravo, se zna z njo povezati, jo opazovati in občudovati, ne bo nikoli ostal praznih rok. Bogastvo, s katerim smo obdarjeni, nas ne bo pustilo na cedilu. In posebno bogastvo sestavlja tudi cela paleta zdravilnih rastlin, ki nas obdajajo.

Nastop ob otvoritvi

zdravilne; seveda nekatere poznamo bolj, druge manj, nekatere uporabljamo več, druge spet manj. Tokrat jih je bilo na ogled postavljenih 73. Pri nekaterih so zdravilne korenine, druge semena, cvetovi ali listi, uporabljamo pa tudi lubje dreves. Iz rastlin pripravljamo čaje, tinkture, mazila, napitke in še bi lahko naštevale. Da pa lahko vse to nastane in pripravke tudi prav uporabimo, je pomembno, da rastline najprej dobro poznamo.

Želeli smo, da k temu pripomoreta tudi naša razstava in delavnica, za katero je bilo prav tako veliko zanimanja.

Razstavo si je ogledalo veliko obiskovalcev

Delček tega bogastva smo vam skušali predstaviti vsi, ki smo se na povabilo vključili v projekt Teden zdravilnih rastlin na Koroškem, ki je potekal med 24. in 30. majem 2010.

V tem času je večina zelišč v polnem cvetju, nekatera že v semenih, druga še v popkih, vsekakor pa je to čas, ko se lahko naučimo prepoznati veliko zdravilnih rastlin iz našega okolja. Društvo kmetič Dravograd in KGZS, Zavod Celje, Izpostava Dravograd, sta bila organizatorja razstave in delavnice v Dravogradu.

Pestri otvoritvi razstave sta bili dodani degustacija različnih dobrot s pridihom zelišč ter delavnica o uporabi zdravilnih rastlin, ki jo je vodila velika poznavalka zdravilnih rastlin Magdalena Bruder iz Otiškega Vrha.

Delavnica uporabe zelišč

Ko smo se na upravnem odboru Društva kmetič Dravograd pogovarjale, katere rastline pravzaprav postaviti na ogled ali jih posebej izpostaviti, smo ugotovile, da so skoraj vse rastline

Krema je narejena

Kapucinka

Srečanje krajanek in krajanov Zelen Brega

Boris Ranc

V znamenju državnega praznika in prihajajočih počitnic

Le drug mimo drugega drvimo, si za druženje premalo časa posvetimo. Vse manj je dni, ko skupaj usedli se bi, katero rekli in kdaj nazdravili. Le drug mimo drugega drvimo in si za druženje vse premalo časa posvetimo.

Zelen Breg, kmetija Trot. Tu je bilo ob lepem sproščenem poletnem vzdušju prihajajočih počitnic in brezskrbnih dni prizorišče srečanja krajanek in krajanov. Naš namen je ohraniti in negovati vrednote druženja krajanov, kar je nekdaj pomenilo

in veljalo mnogo več kakor danes. Proslavili smo tudi praznik dneva državnosti, ki se tako vse bolj vrašča v naše življenje.

Doživeli smo svojevrsten praznik, bil je dober odziv, saj se nas je zbralo blizu 80 udeležencev (najmlajši udeleženec je bil star komaj 4 mesece, najstarejša udeleženka pa 78 let). Organizirana je bila malica, nazdravili smo s pijačo in se pomerili v družabnih vaških igrah, kot so pobiranje črvov iz jabolk, robljenje koruze, zabijanje žebeljev, nošenje vode v kozarcih. Ekipam smo zaradi nagrad, ki smo jih pripravili, nadeli posebna imena: Orači, Stelerajevci, Furmani, Zimski kosci, Holcarji. Zmagala je ekipa Oračev, katerih naloga je, da preko celega leta izvajajo nadzor nad zoranimi njivami na Zelen Bregu, lastniki pa jih morajo pogostiti z jedačo in pijačo. Podprvaki so bili Stelerajevci, ki so za nagrado dobili nalogo, da se udeležijo vsake steljeraje, ki bo na Zelen Bregu (naj povemo, da so bili člani ekipe z nagrado zelo zadovoljni, saj

še kako dobro vedo, da na Zelen Bregu ni več steljeraj); tretji so bili Holcarji, ki so za nagrado dobili nalogo, da do konca meseca oktobra letošnjega leta pregledajo vse gozdove na Zelen Bregu in lastnike opozorijo na lubadarke. Četrtovrščeni Furmani morajo še v letošnjem letu po lokalnih volitvah za vse novo izvoljene svetnike organizirati strokovno ekskurzijo na Zelen Breg, da bodo le-ti vedeli, da živijo prebivalci Občine Ravne na Koroškem tudi na podeželju in da se bodo še kdaj kasneje v štiriletnem mandatu spomnili na Zelenbrežane. Peti, Zimski kosci, pa bodo morali po vsakem neurju počistiti vse jaške na cestah, ki povezujejo Zelen Breg. V upanju, da neurij ne bo, so ležerno, kot so sodelovali na igrah, prevzeli svojo nagrado. Koristne nagrade, vredne posnemanja!

Srečanje se je ob prijetni domači glasbi in druženju potegnilo v noč, razšli smo se z željo in obljubo, da se srečujemo tudi v prihodnje.

Kocka je padla

Simona Jerčič Pšeničnik

Še vedno me menda dajejo hormoni. Pa že. Če tako pravi oče mojih otrok. In kaj je tako spornega? Menda marsikaj, ne bo našteval. Moj najhujši zločin ta trenutek pa je želja po otroku. Naj mu ne omenjam več. OK. Naj se ukvarjam s temi tremi, ki jih imam. OK. Ko ga že tako ni nič doma. OK.

Nekaj dni se me izogiba. Popolnoma, zvečer se priplazi v spalnico in se zlekne na rob svoje posteljne parcele. Ne jezim se preveč, razmišljam o treh angelčkih in zaspim. Želja ostaja. Pa me menda res dajejo hormoni. Ponoči se zbuja, noč je predolga, v navado mi je prišlo, da sem po dveh urah strnjenega spanca že dokaj spočita. Zadnje mesece pa spimo kar celo noč, naenkrat je nočno življenje nepopolno. Preveč časa za razmišljanje. In v meni se bohoti želja po še enem. Sama nenehno razmišljam, kako fino in zabavno bi bilo s štirimi otroki, dela pravzaprav ne toliko več – v vsakem primeru je treba kuhati, prati in čistiti – pa zato več nekega notranjega zadovoljstva. Ampak to je moje videnje, mož ima druge načrte.

O tem nas seznani na posvetu, ki ga skliče neko nedeljo v mesecu maju takoj po glavnem obroku. Starejša otroka že zapuščata mizo, mlajša ne more nikamor, ker je privezana v stolček za hranjenje. In potem ostanemo in poslušamo. Naš oče predlaga, da bi dobili novega družinskega člana – majhnega, za cartljanje. Pomislim, da sva končno na isti valovni dolžini glede naraščaja. Ne morem verjeti svojim ušesom. Kako sem vesela, da je spremenil mnenje! Resnično me veseli, da imam tako razumevajočega moža. Kar topim se ob misli, da si je premislil. Odnese me, na obrazih otrok je navdušenje, že nekaj časa ni bilo tako idiličnega prizora.

Veselim se večera, ko v zavest vdrejo besede, ki jih govorijo okoli mene ... Končno dojamem, da nisem pri stvari, ko zaslišim vprašanje: »Kako, ste za psa?« Iz otroških ust eno samo odobranje: »Jes, ati, jes, jes ...« Slišim, da lahko celo izbirajo med fantkom in punčko. Posvet se nadaljuje med očetom in starejšima otrokoma. Sin razmišlja tipično pod vplivom moških estrogenov. Pravi, da je vsekakor boljše imeti psa kot dojenčka in svojo izjavo utemelji še s sočno domisljico: »Ponoči ga zapreš v boks pa se ne dere.« Ne morem verjeti svojim ušesom. Hči me potolaži: »Če bo punčka, bo pa ona rodila dojenčke namesto tebe.« Kako prijazno. Ne morem verjeti svojim ušesom! Je to res moja družina? Od novice si kar ne

opomorem. Imam ustno zaporo. Samo poslušam in izvem še veliko »koristnih« informacij: da ne bo hišni pes, če me to skrbi; da bo živel v boku; da z njim/njo ne bom imela nobenega dela ... Tralala.

Pravzaprav je po tem posvetu tudi moja želja po četrtem človeškem dojenčku zamrla. Začela sem se ukvarjati s kontracepcijo, nočna razmišljanja sem usmerila v novo točko – zaščita. Piko na i je dodal dedek, ki je letos praznoval jubilejnih devetdeset let. Zelo dobro je videti za svoja leta, tudi pamet mu služi. V splošnem je zelo razgledan človek, zanima ga svetovno dogajanje, vojna tam, politične zdrahe tu, glede stvari, ki se dogajajo neposredno okoli njega (npr. pravniki) pa nima najbolj pozitivnega mnenja. Ne priporoča mi toliko otrok, že drugi je po njegovem mnenju mimo. S slabo vestjo ga poslušam. Govori mi o tem, koliko vsak otrok stane, preden začne sam skrbeti zase, pa da imajo starši itak same probleme z njimi. Vsaj on jih je imel, čeprav so vse tri hčere za moje pojme odrasle v normalne žene, si ustvarile družine in živijo povsem običajno človeško življenje. Dokaj hitro so poskrbele vsaka zase, v današnjem času le redko vidiš, da bi pri dvajsetih letih živel ločeno od staršev v svojem gospodinjstvu. Mogoče pa si je želel, da bi imel z njimi več težav. Ne vem, kaj naj rečem. Nič. Poslušam. In če bi bila pametna, bi imela enega in basta. *Halooo, deda, prepozno. Imam že tri. Ne povem ti, da si želim še enega, ker verjetno potem še ti ne bi spal.* Opažam, da tudi z njim nisem na povsem enakem nivoju razmišljanja. Majhen delež prinesejo leta, drugo pa najbrž moški estrogen. Nekaj časa ga še poslušam, včasih pripomnim kakšen ne preveč spodbuden: »Ja, prav imaš!« ker bi ga vsako neodobranje spravilo iz tira in mu pognalo kri v glavo. Z obiska odhajam s slabo vestjo, panična: »Kaj bo, ko odrastejo? Me bodo spravljali ob živce?« Na srečo je zunaj prekrasen poletni dan, otroke peljem na bazen, zabavam se. Uživam kljub temu da so z mano trije malčki, skačemo v vodo in se vozimo po toboganu. Dedove besede niso naletele na plodna tla. Prihodnost je še daleč. In glede na prijetno preživet dan bo še zelo zabavna.

Trenutno se imamo res čisto fajn, zakaj bi si navlekli še eno dete. *Tudi mene zanima.* Začnem se ukvarjati s kontracepcijo. Dobro moram premisliti. Noč je najbolj primerna za te vrste razmišljanj. Samo jaz in moj notranji jaz. Tablete sem jemala kot študentka. *Po tabletah dobim kosmate noge in dlake rastejo tudi tam, kjer jih običajno ni, vsaj pri ženskah.* Odpade. Kondom občasno uporablja tudi zdaj, ko sem brez kakršne koli druge zaščite. *Pa dobro, celo življenje ne bi na tak način.* Maternični vložek sem imela med prvim in

drugim otrokom. *Bilo je brezskrbno, toda močno sem krvavela.* Druge zaščite, razen vzdržnosti, ne poznam. Razmišljam pa še o sterilizaciji, toda imam komaj 34 let in ta poseg lahko opraviš šele po 35. letu. Teoretično je to čez eno leto, v praksi greš po dopolnjenem 35. letu na pregled h ginekologu. Ker nimaš posebnih težav, čakaš na pregled do enega leta. Na pregledu dobiš papirje, ki jih s partnerjem etično izpolnita in podpišeta, da ne želite več otrok. Nato bi vlogo posredovala komisiji. *Da sva končala s svojo željo po reprodukciji, kar le deloma drži.* Po pol leta se lahko prijaviš na poseg, še prej seveda na pregled, če bi si slučajno premislila. Praktično bi to torej pomenilo okoli 3 leta. V tem času se lahko zgodi marsikaj. Tudi otrok. *Torej odpade.*

Obstaja tudi moška sterilizacija, pri kateri je poseg dosti preprostejši. En dan bolniške in že si lahko v službi. Poseg baje opravljajo urologi v bolnišnicah. Pred tem je vseeno potrebno dati vlogo in nato zdravniki opravijo vazektomijo ali po domače – prerežejo semenovode in skrbi je konec. Za vse se v najslabšem primeru porabi 1 leto. *To bi zame bilo sprejemljivo. Dokler pa bodo morali veljati še kondomi.* Končno lahko mirno zaspim.

Zjutraj se zbudim spočita, odločila sem se za moško sterilizacijo, a o tem moram seznaniť še moža. Otroci so že pokonci, čakam na pravi trenutek. Ni ga vse do večera, potem govoriva o kontracepciji. Res bi bilo pametno, baje. Zdaj res niso taki časi, da bi imeli štiri otroke. Drug drugemu si prikimavava, dokler ne omenim, da sem po večnočnem premišljevanju prišla do zaključka, da je najboljša moška sterilizacija, saj je poseg povsem neboleč in opravljen v enem dnevu. Takoj mi postane jasno: *Mislim (ne mislim, vem), da sem izbrala napačno kontracepcijo.* Ne pogovarjava se več, jaz poslušam, moj dragi pa je nekam prizadet in že skoraj kriči. V resnici ga ne poslušam, nočem slišati, koliko argumentov proti si je že izmislil. *Očitno sem mu stopila na žulj. Ne vem pa, kaj je narobe s prerezanimi semenovodi, če ima že itak dovolj. Otrok, namreč.* Naenkrat oba molčiva, kak dan ali dva sva bolj tiha.

Posvet se je v resnici končal šele čez nekaj dni, ko so mi pripravili presenečenje. Odpeljali so me na ogled pasjih mladičev. Kdo bi se jim uprl? Človeškega dojenčka ne bo, pasji pride kmalu. »Pa še devet mesecev ti ne bo treba čakati,« me je potolažil sin. Kocka je padla. *Zame še ne povsem, ker me še vedno dajejo hormoni.*

Prepovedana dnevna soba

*Vse, kar je prepovedano,
nam najbolj diši,
zato pa toliko "samskih" ljudi
po gostilnah sedi.*

*Ob kozarcu se imamo vedno
veliko pogovoriti,
ob kozarcu nam nikakor ne diši
proti domu iti,
ob kozarcu se sproščeno smejimo,
se spogledujemo
in si marsikaj domišljamo
ter včasih ... želimo ...*

*Tako se v gostilnah vseskozi nekaj dogaja,
saj se tu zbira takšna in drugačna raja.
Kelnarca za šankom vedno poskrbi,
da vsakega gosta na svoj stol posadi,
mu hitro pijačo prinese
in obenem navije muziko,
da se vse kar trese.*

*Ob toplem vzdušju runde sledijo,
telefoni pa tudi nenehno brnijo,
saj boljše polovice doma spet norijo,
ker nas nikakor iz gostilne ne dobijo.*

*Naša gostilna ima veliko prednost,
ker je okrog šanka malo prostora
in ob živi muziki
vsak par stiskati se mora.*

*Ko smo pa od plesa že vsi utrujeni
in tudi od pijače naliti,
nam ni potrebno ne vem kam daleč iti
na aperitiv,
saj je šank hitro dosegljiv.
S plesalcem se le okrog obrnemo
in že mimogrede kakega "jagerčka" zvrnemo.*

*Pri šanku nam ženskam noben prišlek ne uide,
pri šanku tudi ogledalo prekleto prav pride,
da se lahko vanj pogledamo,
nakar se šele zavedamo,
no, malo se sprenevedamo,
a v resnici tako izgledamo kot
da moškim rade nasedamo.*

*Verjetno vsaka ženska za šankom
daje podoben vtis,
pa mi povejte, zakaj ima po končanih žurkah
večina samskih moških dolgi fris!*

*V gostilni se imamo možnost znoreti,
dobro piti, vriskati, peti,
tam je ozračje polno nekega trenja,
zato ker je cela gostilna polna življenja.*

*Pitje pravzaprav nikjer ni greh,
dokler še prevladuje smeh,
problem pa na žalost takrat nastane,
če nam katerakoli gostilna dnevna soba postane!*

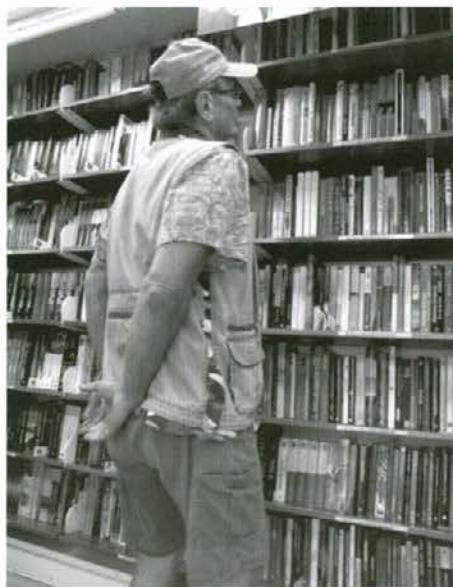
Irma Marija Zajc

Srečanje potujočih knjižnic na Koroškem

Vančy

**18. junija so se v
Študijski knjižnici
Ravne na Koroškem
na dvodnevnem
seminarju na temo
Vloga potujočih
knjižnic v splošnem
knjižničarstvu, ki s
svojimi bibliibusi
širijo čitalništvo po
Sloveniji, zbrali
knjižničarji.**

Zbrala se je kar lepa
karavanica lepo
poslikanih avtobusov
potujočih knjižnic, bilo
jih je devet. Razpravljali
so o izkušnjah, s
katerimi se srečujejo na
terenih. Nam Korošcem
je malo v spodbudo
tudi zagotovilo, da če bodo naše občine

Bogato opremljen Bibliobus

pokazale pripravljenost, se tudi nam obeta
podoben bibliobus. Zagotovo bi bilo prav,
saj je na našem območju kar veliko
odmaknjenih zaselkov, do koder knjige
naših knjižnic redko pridejo. V soboto je
bilo v parku na Ravnah moč videti vseh
devet bibliobusov in njih opremljenost.
Nato so se pa po tri in tri podali v občine
Dravograd, Slovenj Gradec in Radlje ob
Dravi.

V Dravogradu smo jih pričakali veselo;
mladenič Jure Gologranc je zaigral na
harmoniko.

K nam so se pripeljali bibliobus s Ptuja, iz
Nove Gorice in še Ivekov kombi iz Tržiča.
Potujoči knjižničarji so nam prijazno
razkazali dobro založene potujoče
knjižnice ter nam pripovedovali o svojem
poslanstvu, ki ga vršijo med ljudmi. Vozila
so poleg bogato založenih polic, ki segajo
od strehe do tal, opremljena še z
računalnikom in spletno povezavo.
Tako lahko tudi mnogim iz bolj oddaljenih
krajev pomagajo na primer pri sestavi
seminarskih in podobnih pisnih nalog.
Zanimivo me je presenetil podatek, da
imajo tudi po dva tisoč izposoj knjig na
mesec, kar zmorejo z enim samim
bibliobusom.
Ob slovesu smo jim zaželeli še veliko
varno prevoženih kilometrov, občanom, ki
jih oskrbujejo, pa veliko užitkov pisane
besede.

Bibliobus s koticom za najmlajše

Z zgodbo *Riža* je avtor Janez Švab želel obuditi spomin na težke, a vendar lepe čase gozdnega dela na Koroškem. Vsebinska je izmišljena, so pa kraji, časi in nekatera imena resnična. V letu 2009 je bila na natečaju objavljena v reviji *Lovec* in se med 17 zgodbami uvrstila na drugo mesto.

Riža

Janez Švab

»Ahti, pada!« je odmevalo po planini. Skupina osemnajstih gozdnih delavcev je sekala drevje v velikem gozdnem kompleksu Frnačevo pod Raduho. Njihov vodja Krumpačnik, debel, že kar priletel možakar, se je z veleposestnikom Grabom dogovoril za posek in spravilo lesa na dvajsetih *johih*, do šeste cole. Računal je, da bo padlo okrog tri tisoč kubičnih metrov lesa.

Krumpačnik se je na delo dobro spoznal. Že njegov oče je znal posekati drevo, narediti rižo in spraviti les kakšen kilometer daleč. Sin Jože je vse življenje to delo spremljal in se postopkov dobro naučil. Kot brihtnega poba so ga v cesarski vojski določili k topničarjem. Naučili so ga pisati in računati. Predvsem računskega znanja si je pridobil od svojega narednika toliko, da je znal izračunati kote, poznal je način, kako izračunati potrebne ure za kakšno delo, in vse zapiske si je pridno shranjeval.

Prvo svetovno vojno je nekako preživel. Seveda ni manjkalo strahu pred topovskimi izstrelki, ki so jim bili artileristi večkrat pomembna tarča, včasih je tudi bukovo listje nadomestilo hrano, a kljub vsemu se jim je godilo bistveno bolje kot pešakom.

Po končani moriji se je vrnil in pričel s *cimperskimi* deli. Rad je postavil kakšno ostrešje na hiši ali hlevu, vendar ga je močno vleklo v gozd. Rad bi delal tisto, kar ga je naučil že oče, izdelave riž. To mu je pomenilo veliko, ni bilo samo delo, bil je nek izziv, tekmovanje, rad je bil ponosen na svoj izdelek.

Vedel je, da če ne bo prav izračunal, mu bo v ovinkih iz riže metalo največje in najtežje hlode, če ne bo gladkega dna, mu bo lastnik odbil pri plačilu vse razcefrane in razcepljene hlode, če ne bo na koncu dobre rampe, ga bodo preklinjali *furmani*, če ne bo dobrih delavcev, bo potrebno še več ljudi na *poštah*, in še je bilo možnih pastí.

Rad je imel te izzive, rad je imel denar za pošteno opravljeno delo in zelo rad je slišal pohvalo, ko so že delavci med seboj rekli, da posadka in delo *štímata* in da Krumpačnik pač zna.

Skupina je pričela s sečnjo že marca. V posameznih jamah je bilo še meter snega, grebeni pa so bili že kopni. Krumpačnik je za delo najel v glavnem Štajerce, kajti Korošci so raje delali prav tako težko, pa bolje plačano delo v rudniku svinca.

Poznal jih je. Veliko je bilo njegovih letnikov, stanovali so po okoliških bornih bajtah in brez izjeme so imeli velike družine. Njihovo delo in življenje sta bila težka.

Na ravnini, na nasprotni strani delovišča, so si postavili tri *škurnate bajte*, v njih so iz okroglic zbili postelje in pred bajto naredili ognjišče. V posteljah je bila v glavnem praprot, prekrita z debelimi vojaškimi koci, in takšne postelje so bile raj za bolhe.

Delali so od jutranjega svita do mraka, v skupinah po dva. Krumpačnik je znal organizirati delo. Imel je sedem parov, ki so podirali, razrezovali in lupili drevje, trem starejšim, najbolj izkušenim, je zaupal pripravo orodja – *amerikank*, *sekir*, *šepserjev in najevnikov*, pri bajti pa je pustil kuharja. Na jedilniku je bila najbolj običajna hrana – močnik, le včasih sta enoličnost dopolnila zabeljen fižol ali pa na palicah nad ognjem pečena slanina. V bližini *holcarskega naselja* je tekla bistra studenčnica.

Delo je trajalo od ponedeljka do sobote popoldne; takrat so delavci pobrali svoje borno imetje in jo mahnili čez Smrekovec na domove. Dostikrat jih je namesto doma videla gostilna v Lučah in marsikdo jo je v ponedeljek kar od tam mahnil nazaj v koroške gozdove. Kar precej je bilo koncev tedna, ko jih žene in otroci sploh niso videli.

Krumpačnik je bil znan kot pošten plačnik. Res je po *šihu* dal malo manj, vendar si se lahko zanesel, da boš plačan po dogovoru. Dogovor pa je bil tak, da si do konca dela prejemal akontacijo, na koncu pa je bil poračun. Izplačila so bila tedenska in marsikatera plača je končala v gostilni v Lučah ali Črni, žene in otroci pa so jedli le tisto, kar je zrastle v okolici njihovih podnajemniških bajt, in to so morali z delom odslužiti.

Ob sobotah ponoči so se v gostilni v Lučah dogajale čudne stvari. Natakariče so bile v glavnem iz južnih dežel in navadno so v te kraje prišle za boljšim zaslužkom s splavarji. Pustile so se prijeti za *tazadnjo*, za dober denar pa je pri njih prespal tudi ljubezni potreben *holcar*, *koroški knap* ali pa sramežljiv, po navadi vinjen *paver*.

Ko se je zaključila sečnja, se je pričelo z izdelavo riže. Krumpačnik je bil vedno več pri delavcih, v rokah pa je nosil papir ter nekaj preračunal in risal. Les je bil posekan in olupljen. Ob stezah so čakali zaviti smrekove skorje, ki so bili v lasti Krumpačnika. Prodal jih je tovarni tanina na Prevaljah in so mu pomenile kar lep dodatni zaslužek.

Večina delavcev je šla na izdelavo riže, mladi, neizkušeni, močni fantje pa so do glavnega jarka spravljali olupljen, že kar suh les. Krumpačnik je določil vodje odsekov, sam pa je delo nadziral.

Najmlajši so izdelovali *macesnove cveke*, ki so služili za povezavo – namesto dragih žebeljev in *klanf*. Uporabljali so suh, lepo raščen macesnov les, ki se je kasneje v riži navlažil in prijem je bil še trdnjši. Starejši, z izkušnjami,

so pripravljali *koze*, Krumpačnik pa je s križem preverjal višine med kozami. Večina delavcev je bila izkušenih. Krumpačnik je poiskal ljudi, katerim ni bilo potrebno vsake stvari pokazati s prstom.

Mojster Krumpačnik se je tokrat dogovoril, da se bo lahko po riži spravljalo les osem let. To je pomenilo veliko tveganje, se je pa vsekakor dobro vključilo v ceno. Res je bilo v ekipi precej izkušenih, res dobrih delavcev, vendar pri tako dolgi in na tako težkem terenu postavljeni riži še nihče ni sodeloval.

V tej posadki pridnih mož je bil tudi mali, drobni in tihi Kogelnik. Nosil je potlačen, zamaščen klobuk in zaradi tega so ga začeli klicati Kajuh. Nič se ni oziral na zbadljivke. Kolegi so vedeli, da po malem tudi *raubšica*, posebej kako soboto zvečer in nedeljo, ko ni bilo *šihita*. Tudi sodelavci niso bili brez takšnih grehov, tudi njim je teknil kakšen golaž zraven polente ali žgancev, pa tudi kakšna dimljena, posušena noga srnjaka ali gamsa je izboljšala okus fižola.

Paziti so se morali grofovskega *forštnerja* Gustlna, ki so se ga vsi bali kot peklenšček križa. Poleg varovanja gozda in označevanja za posek je imel na skrbi tudi kontrolo lova v *Grofovskem*. Bil je dober lovec: majhen, okreten, že od malih nog vaje gozda in rad je slišal, da se ga ljudje bojijo. Veliko mu je pomenila grofova pohvala, da je *lovišče polno*. Še Krumpačnik se ga je bal. Zadosti je bilo izpuščeno drevo za posek nad šesto colo, še hujše pa je bilo *oranje*, kadar je po sečnji ostalo drevo, ki je bilo po nesreči olupljeno.

Holcarji so se večkrat pogovarjali, da bi ga nekeje na samem pričakali in pretepli, vendar te korajže vseeno niso zbrali. Gustlna je spremljala prelepa *boroveljska bokarica*, grofovo darilo za vestno opravljanje dela. Zavedali so se, da bo streljal takoj, ko se bo znašel v nevarnosti. Gustl je sumil, da mu nekdo *pomaga* pri odstrelu srnjakov in gamsov in še kako dobro je vedel, da mu manjkajo predvsem mlajše živali. »Se bova že srečala,« je velikokrat dejal kar na glas sam zase ob obhodu lovišča. Res ni imel ideje, kdo bi to lahko bil. Strelji so bili redki, po vsem lovišču in v vseh mogočih urah. Moral je biti dober poznavalec lovišča in divjadi, kajti tudi sam je težko uplenil srnjaka ali gamsa sredi dne.

Kogelnik ali Kajuh, kot so ga zaradi potlačenega in postrani stoječega klobuka klicali sodelavci, je bil tih, vase zaprt, včasih se je zdelo, da celo preveč bogaboječ možič. V višino ni meril več kot sto petinšestdeset centimetrov, zelo drobne postave in z izrazito mišičastim telesom. Težko mu je bilo določiti starost. Sodelavci so ga ocenjevali na štirideset let, kajti najstarejši sin jih je imel že osemnajst. Za delo skoraj ni bilo boljšega. Okretnosti, iznajdljivosti in izkušenosti mu ni manjkalo, kajti že pri petnajstih letih je sodeloval pri izdelavi dolge riže na Koroškem in od takrat naprej skoraj pri vseh večjih. Začel je z delom *macesnoveh cvek*, nadaljeval s privlačenjem in spravilom hlodov za izdelavo riže, zdaj pa ga je

Krumpačnik uporabil za izdelavo najzahtevnejših koz in zaključka riže. Lahko mu je zaupal. Tokrat je bil pri izdelavi zaključka riže. Tu sta bila zraven še njegov sin in sosedov petindvajsetletnik, ki je kar kipel od moči. Kajuh ju je predvsem usmerjal in na koncu povezoval, kajti največ zastojev je bilo navadno na koncu riže.

Koncem julija se je s sečnjo počasi zaključevalo. Les se je čedalje slabše lupil, dogovorjena količina je bila posekana in če so hoteli izkoristiti vse hladne mesece ob koncu tega leta in začetku naslednjega, so morali pohiteti z delom. Krumpačnik je še dodatno najel nekaj ljudi in delo na okrog tri kilometre dolgi riži je dobro napredovalo. Vodje skupin je Krumpačnik izbral izmed najizkušenejših in preverjenih delavcev, ljudi pa je razporedil predvsem po znanju. *Koze, zaključek in ustje* so delali najboljši, kajti prav tam je prihajalo do zastojev, medtem ko so les za spravilo pripravljali predvsem mladi in močni.

Delo je dobro potekalo; suho avgustovsko in septembrsko vreme jim je šlo na roke. Koncem oktobra je bila riža pripravljena. Vsi delavci so šli pomagat spravljati les do riže, kajti v teh višinah je lahko kaj kmalu padel sneg in hlodi bi lahko ostali v gozdu še naslednje leto. Takrat pa bi Frnač močno znižal ceno za posek in spravilo, kajti les bi postal črn, preležan in tudi on bi zanj iztržil mnogo manj.

Kajuh je fantoma, svojemu Janezu in sosedovemu Poldiju, pokazal, kako in kje morata izravnati zemljišče, kakšen naj bo dostop s *sanmi* do riže in kaj naj delata. Sam je večkrat izginil za dve, tri ure. Nihče ni vprašal zanj, kajti delo je bilo kvalitetno opravljeno in Krumpačnik mu ni zameril, četudi je včasih izvedel, da ga nekaj časa ni bilo.

Kajuh je imel pod Kozjo pečjo skrito lično italijansko puško, ki jo je prinesel s fronte v dolini reke Soče. Kar precej truda in nekaj strahu ga je veljalo, da jo je razstavil, ukradel precej streliva zanj in jo prinesel domov. Krogle je na koncu malo, pa vendar zelo enakomerno pobrusil, kajti vedel je, da srnjak ali gams, ustreljen s tako pripravljenim strelivom, lažje obleži v ognju.

K lovu sta ga vlekli dve stvari. Velika družina je zahtevala še dodatni kos mesa, pa tudi lovska strast je bila dodatni motiv. Vsako rogovje srnjaka ali gamsa je lepo očistil, prekuhal in obral vse koščke na njem in shranil v star vojaški kovček na podstrešju, ki se je dal zakleniti.

S seboj na lov je jemal le najstarejšega sina Roka. Močan osemnajsetletnik se je od očeta učil gozdarskih in lovskih mojstrov in pridobival na izostritvi čutov. Naučil se je že zalesti gamsov trop, znal je priklicati srnjaka, spoznal je navade divjih golobov in še posebej je užival, ko je lahko v jesenskem času s čarobno piščalko priklical jereba.

Kajuh je za lov izkoristil skoraj vse proste trenutke, ko je vedel, da v lovišču ne bo žive duše, ki bi ga zatožila grofovskemu *logarju* in

jagru Gustlnu. Le-tega se je Kajuh bal in ga po svoje tudi spoštoval.

Gustl je bil vitalen petinštiridesetletnik. Izhajal je iz močne gruntarske družine in že kot mlad fantič se je naučil lovskih spretnosti v domačem lovišču. Odlični učitelj in vzornik mu je bil stric, ki je živel neporočen na gruntu in le lov je bila stvar, ki ga je zanimala. Stene v domači hiši so krasila mogočna rogovja srnjakov in roglji gamsov. Na steni pred vhodom na vrt je bilo čudovito rogovje jelena, ki je bil kar po nekaj letih premora uplenjen v gozdu Gustlnovega očeta, uplenitelj pa je bil njegov stric. Gustl si je našel dekle v sosednji vasi, prav tako na mogočnem gruntu. Grof je izvedel za njegove lovske spretnosti, ponudil mu je službo in *logarnico*. Skrbel je za nekaj tisoč *johov* veliko posest in hkrati v njem nadziral vse dogajanje.

Imel je dve hčerki, osemnajsetletno Marijo in šestnajsetletno Jožico. Le malokdo je vedel, da starejšo Marijo rad vidi postavni Kajuhov Rok. Sestajala sta se zelo poredko in na skrivaj. Pri majhnem, zapuščenem mlinu sta si pustila znamenje, kako in kdaj se dobita. Ni šlo drugače, kajti Gustl je bil strog mož in ne le od hčerk, tudi od žene je zahteval brezpogojno ubogljivost. Mrk pogled nad povešenimi brki ni trpel ugovora.

Ob *logarnici* sta bila lepa njiva in vrt. Za obdelavo so morale skrbeti odrasčajoči hčerki in žena. Gustl je poskrbel le, da je njivo preoral njegov brat, ki je gospodaril na domači kmetiji. Ta mu je dal tudi semenski krompir in rž za setev. Pri njem je vsako leto dobil tudi dobro rejenega prašiča in koline ob zakolu bika.

Delo logarja in jagra je bilo dobro plačano. Poleg plačila v denarju je imel zastoj bivanje v *logarnici* ter letni odstrel gamsa in dveh kosov srnjadi. Vsak občasni obisk divjega prašiča v tem lovišču je pomenil pravo hajko nanj in običajno okusno pečenko pri Gustlnu.

V gostilno ni rad zahajal. Saj je dal v družbi včasih za pijačo, a največkrat le zato, da je od holcarjev kaj izvedel o delu v grofovskem gozdu in še bolj je vlekel na uho, kadar je kdo kaj govoril o *jagi*. Računal je na to, da se v pijanosti kdo rad pohvali ali pa se zagovori. Malo ga je jezilo, da so se pijanci v gostilni iz njega norčevali, da v njegovem revirju poka, on pa ne odkrije *raubšica*. Res je že opazil, da mu manjka kar nekaj mlajših srnjakov, najbolj pa ga je jezilo izginuli srnjak, ki je izstopal na jasi pod Hudim hribom.

Gustl je bil iz sosednje vasi in v Bistro se je moral pripeljati z močnim Puchovim kolesom. Pot ga je vodila mimo hiše Kajuhovega sorodnika in ker je ta vedel za Kajuhove lovske podvige, mu je poročal o Gustlnovi vožnji mimo hiše. Na *gank* so obesili veliko laneno rjuho, ki je s svojo belo barvo že na daleč opozarjala. Gustl pa se je sam pri sebi pridušal, da se bo še bolj potrudil, kajti taki pijančki se pa že ne bodo delali norca iz njega.

Spravilo lesa se je pričelo. Po gozdu je odmevalo *kargo*, kar je bil dober znak, da je

riža dobro pripravljena in da ni velikih zastojev že kar na začetku. Temperature sicer še niso bile tako nizke, da bi ostalo pomrznjeno tudi čez dan, zaradi tega so spravljali večinoma ponoči ob soju karbidovk, bakel in jasnih noči. Zaradi lažjega drsenja po ravnih delih riže je moral biti les po površini zmrazjen, med seboj so holcarji rekli, da mora biti *sigont*.

Spravljeno količino lesa so *furmani* s konji čez dan zvozili v nekaj kilometrov oddaljeno žago v Črni.

Ves čas se je nekaj dogajalo. Ponoči so se slišali klici *obavh*, *johi* in *kargo*, čez dan pa prijetno pribijanje klincev verig v hlode, drgnjenje verig in žvenket okrašenih konj. Za pravega *holcarja* so bili to najlepši dnevi. Delo ni bilo več pretirano težko, po riži je dobro *laufalo* in v prostih trenutkih je lahko *poštar* za trenutek ali dva zatisnil oči, čez dan pa si je lahko pošteno odpočil.

Kajuh je navadno po *šihu* vzel puško iz svojega skrivališča in šel oprezat za gamsi. Pošteno so ga mikali roglji gamsa, ki se drugače ni pridružil tropu, v teh dneh pa ga je pričakoval pri snubljenju koz iz tropa.

Bil je primeren čas. Zabijanje *klinev furmanov* je preglasilo pok ali pa je naredilo močno vprašljiv pok in predvsem zbrisalo smer, kjer je počilo. Kajuh se je počutil varnega. Nad Hudo ravnijo je bilo skalnato področje, pod tem pa lepa zelena ravnina. Tu so se v teh zgodnjih zimskih dneh radi zadrževali gamsi in prav tu je pričakoval »ta lepega poka«, kot ga je sam pri sebi imenoval.

Sonce se je že kazalo izza gore. »O, danes pa grem!« si je dejal in pogledal na sorodnikovo hišo in morebiti obešeno rjuho. Po telesu je čutil mravljince. Ta gams mu je pomenil nekaj več. Vedel je, da ta gams, ustreljen ob prsku in star, ne bo preveč dober za pojest, imel pa je nekaj več. Po svoje ga je imel rad. Bil je prefrigan. Tudi ko ga je zalezal, je le redko *zažvižgal*, pač pa je kar zbežal, po navadi do gostega smrečja, in čezenj oprezal za tistim, ki moti njegov mir.

Čas je mineval. Na ozki polici je Kajuh sanjaril. Že je videl debele, zelo smolnate in dolge gamsove roglje na nagnojevi deski. Pred časom je na sončni strani Kozje peči ugledal les, ki ga ni poznal, in barva tega počasi rastočega drevesa mu je bila tako všeč, da si je rekel, da mora na vsak način združiti ti dve posebnosti. Čudovitega »ta lepega gamsa« in poseben les, katerega drevo ima tako lepe rumene cvetove. Ni mogel pozabiti na nagnoj.

Čas je hitro mineval in Kajuh je postajal že malce nestrpen. Vedel je, da mora za dve, tri ure domov, da bi odpadel vsak sum nanj. Ni se bilo lahko odločiti. Gams, ki ga je še kako privlačil, in prirojen občutek za varnost sta se kregala. »Še eno uro, potem pa res grem,« se je končno odločil in s potrebno mirnostjo spremljal dogajanje na zeleni ravnici.

Naenkrat se je pod njim znašel trop petnajstih

gamsov. Na robu gozda je dogajanje spremljala starejša koza in previdno oprezala na vse strani. Le redko je spustila glavo do vabljive trave. Kozlički so skakali drug proti drugemu, mladi kozli pa so kot sramežljivci pogledovali proti godnim kozam, ki so preveč vsiljive odganjale od sebe. Tudi zanje je obstajal le eden - »ta lepi pok« - in na njega so čakale. Prijetni vonj godnih samic je privabil tudi »ta lepega« in z visoko dvignjeno glavo, ki je le na vsakih nekaj korakov povohala tla, je stopal z roba gozda proti tropu. Izgledalo je, kot da se mladeniči umikajo, koze pa kar nastavljajo, h kateri bo pristopil. Z bogatim čopom na hrbtu se je kar nekako usločil, kot da hoče tekmečem in kozam pokazati svojo mogočno pojavo.

Kajuh je zadržel. Mirno in zbrano je spremljal gamse ter čakal, kdaj in h kateri kozi bo gamso pristopil. K ličnici si je prislonek puško. Roka je postajala vedno bolj mirna in pogled vedno ostrejši in osredotočen med muho in mogočnim telesom gamsa. Čutil je, da je sam v bližini, kajti gamsi so bili mirni.

Odločil se je. »Zdaj ali nikoli. Od tu ne smem zgrešiti, kajti miren sem,« si je dopovedoval v brado. Oprezujoča koza na straži je zažvižgala in opozorila. V istem času je počilo in Kajuh ni slišal drugega kot glasni pok svoje italijanke in razbijanje srca.

»Dober je,« si je rekel, ko je gledal opletajočega gamsa. Počakal je nekaj minut in sestopil s police. Gamsa je očistil in ga zvelkel v gosto smrečje. »Proti večeru grem ponj, bo bolj varno,« si je dejal sam pri sebi in po ozki gamsovi stezi zlezel pod Kozjo peč, kjer je imel skrivališče za svojo puško. Pogledal je okrog sebe, zavil puško v namaščen papir in jo vtaknil pod skalo.

Doma je postajal vedno bolj nemiren in sam pri sebi je iskal izgovor, da bi bil čim prej pri gamsu. Hodil je od drvarnice do hiše, pot ga je zanesla celo k čebelnjaku, čeprav je vedel, da imajo čebele v tem času mir. Imel je slab občutek. Vesel je bil prelepega gamsa, a vendar - nekaj ga je skrbelo. Mudilo se mu je. Pozno popoldne si je oprtal večji nahrbtnik, pogledal na sorodnikovo hišo in se odpravil proti Hudi ravni. Odril je gamsa in ga razkosal na večje kose. Enega za drugim je zavijal v sveže oprane cunje, le glavo z roglji je privezal na zunanjo stran nahrbtnika.

Previdno je stopal proti riži, do katere je bilo približno tri četrt ure hoda. Vsake toliko časa je obstal in poslušal. Slišal je le razbijanje v svojih prsih. Prišel je do riže in na njenem koncu obstal. Tu so bili trije debeli hlodi postavljeni tako, da so preprečevali drugim, da bi šli po svoje, pač pa so jih usmerjali navzdol. Pogledal je okrog sebe in med te hlode vtaknil nahrbtnik.

Pripravil si je ogenj in šele takrat si je nabasal že kar nujno potrebno pipo. Bližal se je večerni čas in kot da bi prijeten vonj tobaka vabil, sta prišla domači Rok in sosedov Poldi.

Pozdravili so se in prisleda sta k ognju. Nič si jima ni zdelo neobičajnega, da je Kajuh že tu,

kajti pogosto je prišel pred *šihom*, da je na zaključku popravil še kakšno malenkost na riži. To je bil najboljši čas, kajti furmani so že odšli, holcarjev, ki so spravljali, pa še ni bilo.

Riža je bila pripravljena in čakali so le še na začetni kargo, ki ga je dal Krumpačnik. Hlodi so po dobro pripravljeni in gladki riži lepo leteli in ob mraku je bilo lepo videti hlod, ki je sicer letel zelo hitro, ni pa se pri tem cepil ali izlezel iz riže. Mojster na koncu riže pa je bil Kajuh in tu ni bilo nobenega strahu, da hlodi ne bodo ravno na tistem mestu, kjer jih bodo furmani najlažje pripeli s klini in naložili. Od zgoraj se je zaslislal *obavh* in vsi trije so si nataknil *krampižlerje* in po sprejetem *johiju* so odšli poravnat hlode in pripravljat prostor za naslednje.

Zaverovani v delo niso niti opazili, da so se na drugi strani riže znašli Gustl in dva orožnika, mrkih obrazov in s puško na ramenih. Zavaljenima orožnikoma ni ugajalo to večerno iskanje *raubsčev*. Vedela sta, da bi ti lahko tudi streljali na njiju. Zaradi rednega in dokaj dobrega plačila si nista drznila ugovarjati, kajti na takšno delo je čakalo kar veliko število mladeničev.

Kajuh, ki je imel izrazito razvit čut za nevarnost, je naglo pogledal nazaj. Ugledal je nezaželeno trojico in v trenutku je ugotovil, da ga je verjetno Gustl pri njegovem početju opazoval. Začel je bežati po riži, kajti vedel je, da so njegova prednost *krampižlerji* na nogah in da v času *obavha* ne bo priletel kakšen hlod. »Ob prvi priliki bom skočil iz riže in ob njej nadaljeval svoj beg,« je sklenil in si v mislih že izbiral svoje skrivališče.

»Ga bomo že dobili,« je Gustl spoznal nemoč in mirno zakorakal proti hلودom, kjer je Kajuh skril svoj nahrbtnik z gamsom. »Res je lep in prav takšen je, kot sem si ga predstavljaj, ko sem ga gledal,« je dejal bolj zase kot nečimrnikoma orožnikoma.

Kajuh, ko je videl, da je pridobil veliko prednost pred zasledovalci, je pričel hoditi in pri tem kar globoko sopihal. Znašel se je pred ovinkom riže in kar naenkrat je zaslislal ropot. »Ah, verjetno se je kje zataknil kakšen hlod in ga zdaj rešujejo,« si je rekel in mirno zakorakal naprej.

Nekoliko višje sta dva mlada, neizkušena fanta *skupaj pajsala* hlod, ki se je zataknil ob napol iztrganega *mačka*. Hlod je bil debel in riža je bila tu najbolj strma. Zaradi teže in nespretnosti jima je hlod ušel iz zapikov cepinov in pričel drseti z vse večjo hitrostjo in fanta sta začela naglo vpiti: »*Ahtite, ahti, ploh!*«

Klic je prišel tudi do Kajuhovih ušes, ki se je v tem času znašel na visokem delu riže, med dvema visokima *kozama*.

»Bežati moram!« mu je kluvalo v možganih, kajti videl je, da je tu zares previsoko za skok iz riže. Pri teku navzgor mu je zdrsnilo, *krampižlerji* so se zataknil drug ob drugega in znašel se je na vseh štirih. Poizkušal se je na hitro prevaliti iz riže, vendar je bilo prepozno.

Hlod ga je zadel točno v glavo, ga obrnil in vrgel iz riže. Okrvavljeni hlod je s skoraj nezmanjšano hitrostjo letel naprej. Nižje, na zaključku riže, je šele izgubljal hitrost.

Rok in Poldi sta se močno ustrašila in prav divje *letela* po riži. Naletela sta na močno okrvavljeni del riže in pod njim zagledala truplo. Po kozi sta zlezla iz riže na *poden* in začela klicati: »Na pomoč, na pomoč!«

V pičlih nekaj minutah se je pri nesrečnem Kajuhu znašla večja skupina sodelavcev in tudi Gustl z močno zasopihanima orožnikoma je prišel do trupla.

Kajuha ni bilo mogoče prepoznati. Nemo so stali ob truplu in vedno več sodelavcev je prišlo do njega. Tiho so se odkrili in marsikateremu na pogled grobemu možu je iz oči kanila solza. Cenili so tega moža.

Drugače zelo varčni Krumpačnik je organiziral pogreb, plačal sedmino v lučki gostilni in Kajuhovi vdovi izplačal Kajuhovo delo.

Dom in skrb za družino je prevzel osemnajstletni Rok, ki pa je imel v genih prav tako zapisan lov. Zmogel je toliko moči, da ni prekinil razmerja z Gustlnovo hčerko Marijo in ljubezen sta vse manj skrivala.

Gustl je postajal vedno bolj zagrenjen, tudi lov mu ni pomenil več takšnega zadovoljstva kot nekoč in v njegovem lovišču je bilo slišati vedno več strelav, ki niso prišli iz njegove ali grofovske puške. Grof mu je naročil, da si lahko najde pomoč za čuvanje lovišča. Primeren se mu je zdel Kogelnikov Rok, ki ga ni krivil za očetovo smrt. Tri leta po tej smrti, ob polnoletnosti, je Rok postal grofov lovski čuvaj.

Poročil se je Marijo in grof je dal povečati *logarnico*, v bližini so izkrcili še del gozda, tako da je tu kar naenkrat nastalo prostora za dve družini. Gustl je postajal vedno prijaznejši in na njegovih kolenih se je vedno pogostejše znašel mali Lojzek, ki je dobil ime po pokojnem dedku Kajuhu.

Rok je bil lovski čuvaj, ki je svoje delo opravljal z velikim veseljem. Rad je imel divjad. Lovišče, ki je bilo zaupano njemu in tasto, je slovelo kot tisto z največ krmišči in prežami za opazovanje divjadi.

Še vedno je pod streli krivolovcev padel kakšen srnjak ali gamso, vendar so se tega lovišča rajši izogibali. Med ljudmi je še vedno krožila tragična zgodba o Kajuhu in o njegovem sposobnem sinu, ki ga lahko srečaš vedno in povsod.

Krumpačnik je pomagal Kajuhovi družini, kajti še vedno je pogrešal tako pridnega in iznajdljivega *holcarja* kot njegovega močnega in ubogljivega sina.

Na pomoč pri odraščanju mlajših bratov je dostikrat priskočila Gustlnova družina, tako da sta oba mlajša Kogelnika postala dobra, po vsej Koroški znana *holcarja* in izdelovalca riž.

Narečni in strokovni izrazi

ahti – pazi
 ahtite, ahti, ploh – pazite, pazi hlod
 amerikanka – žaga
 artileristi – topničarji
 boroveljska bokarica – puška, izdelana v Borovljah
 cimperska dela – tesarska dela
 forštner – gozdar
 furmani – vozniki živinske vprege
 gank – balkon
 holcarji – gozdni delavci
 italijanke – puške, izdelane v Italiji
 jaga – lov
 jager – lovec
 joh – stara površinska mera, nekaj pod 0,5 ha
 johi – pri spravilu v riži pomeni: razumel prejšnjo komando in jo upoštevam
 kargo – pri spravilu v riži je to pomenilo: daj naprej
 klanfa – spona za povezavo
 klinci – furmani so jih pribili v hlod in ga tako vlekli s seboj
 krampižlerji – dereze
 koroški knap – koroški rudar
 koze, zaključek in ustje – deli riže
 koza – manjša pagoda v riži, ki je služila za izravnavo višin
 laufalo – letelo
 logar – gozdar
 logarnica – gozdarska kočica
 macesnovi cveki – iz macesnovega lesa izdelani cveki, ki so jih uporabljali namesto dolgih, močnih žebeljev
 maček – zavora v riži
 nagnoj – drevesna vrsta *Laburnum alpinum*
 najevnik – lupilnik za poletno lupljenje
 obavh – pri spravilu v riži pomeni: ustavi oranje – kreganje
 pajsati – način spravila s cepinom na kratke razdalje, kjer se les uporablja način, da je največji vzvod med cepinom, podlago in hlodom
 paver – kmet
 poden – tla, podlaga
 pošta – na delu riže so bile posamezne točke, kjer se je les pogosteje zatikal, neke vrste dežurni na določeni točki na riži
 raubšic – krivolovec
 sani – močne sani za vožnjo hlodov
 sigont – ugodne razmere za spravilo po riži
 šepser – lupilnik za zimsko lupljenje
 šiht – služba, delovni dan
 šihtaus – konec delovnega dne – izraz delavcev na riži
 škurnate bajte – skromne drvarske kočice, izdelane iz smrekovih okroglic in lubja
 Štajerci – v koroških gozdovih so večinoma delali delavci iz Savinjske doline, domačini so raje delali boljše plačana rudarska in topilniška dela
 štima – odgovarja
 tazadnja – zadnjica
 zapikov – udarec cepina v hlod
 zažvižgati – gamsovo obnašanje ob presenečenju

Izlet Literarnega društva Beseda iz Dravograda

Po Rilkejevi poti od Devina do Sesljana v Italiji

Martina Cigler

Lep dan se je naredil dne 29. 6., ko se je nas dvajset pesnikov in glasbenikov odpravilo po poteh pesnika Rilkeja. Kdo je bil Rilke? To je bil pesnik in dramatik, ki se je rodil v Pragi in je bil eden največjih poetov na prehodu iz 19. v 20. stoletje.

Rilkejevo pot obdajajo strme pečine in osupljiv pogled na morje. Ob poti raste zelo barvit ruj, ki je ravno cvetel. Gospa Jožica Heber nas je popeljala v tisti čas, ko je pesnik eno leto prebival pri devinski grofici Thurn und Taxis in je čudovito slikovito okolje v njem zopet prebudilo skoraj ugasnjeni navdih. Po poti smo na razglednih točkah prebrali nekaj njegovih pesmi. Pisal pa je tudi romane in igre. Devinske elegije so izšle leta 1923. Pesnik je umrl leta 1926 zaradi levkemije. Na poti iz Italije smo se ustavili še na grobu Srečka Kosovela, enega priznanih in priljubljenih pesnikov tudi v tujini. Poklonili smo se mu s pesmijo Lipa zelenela je in gospa Zinka je prebrala še svojo pesem njemu v spomin. Stare sablje so nam z glasbo polepšale izlet in polni vtisov smo se v poznih urah vrnili domov. Želimo si še čim več pestrih izletov in prijetnega druženja.

Skupinski posnetek v parku

Na Kosovelovem grobu

EstEtika

Kratice in okrajšave

Marta Krejan, prof.

Foto: Polonca Jakob Krejan

Tole temo smo enkrat v Jezikovnih drobtinicah že obdelali, a stvari se pozabijo, včasih pa določene napake delamo ali zasledimo tako pogosto, da jih imamo že za pravilne. Da se to ne bi ponavljalo, želim čisto na kratko izpostaviti par primerov zapisa kratic in okrajšav, predvsem najpogostejše uporabljenih, in opozoriti na eno napako, ki se ponavlja zares pogosto.

Kratice so ustaljene krajšave večbesednih imen običajno (ne nujno) iz začetnih črk. Navadno jih pišemo z velikimi črkami. Med njimi ni pik. Dobimo jih s krnitvijo, kar pomeni, da odvezemo začetne črke ali zloge besed (SAZU – Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ZDA – Združene države Amerike, PEKO – Peter Kozina, Nuk ali NUK, aids – Acquired Immune Deficiency Syndrom ...).

Sklanjamo jih različno:

- osnova se konča na soglasnik:
 - Nuk-, Nuk-a, Nuk-u ...
 - CD-Ø, CD-ja, CD-ju ...

- osnova se konča na samoglasnik:

- Unesco, Unesca, Unescu ...
- SAZU, SAZU-ja, SAZU-ju ...
- STA, STA, STA ...

Okrajšave so okrajšano zapisane besede ali besedne zveze navadno splošnih ali znanih pogosto rabljenih besed. Znamenje okrajšanosti je pika, ne pišemo pa je pri vseh okrajšavah enako.

Okrajšave iz ene besede:

- profesor – prof.
- doktor – dr.
- gospa – ga.
- oziroma – oz.
- približno – pribl.
- stran – str.
- računalništvo – rač.
- lastnoročno – l.r. (z vmesno piko in brez presledka)

Okrajšave iz besednih zvez:

- pred Kristusom – pr. Kr.
- pred našim štetjem – pr. n. št.
- profesor doktor – prof. dr.
- poslovna enota – p. e.
- diplomiran inženir – dipl. inž.
- družba z omejeno odgovornostjo – d. o. o.
- samostojni podjetnik – s. p.

- post scriptum (pripis) – P. S.
- na primer – npr. (brez vmesne pike)
- to je – tj. (brez vmesne pike)
- in tako naprej – itn. (brez vmesne pike)
- tako imenovani – t. i. (z vmesno piko in s presledkom)

Simbole za merske enote pišemo s presledkom za številko in brez pik (4 l, 30 m, 55 cm, 30 °C).

Zelo pogosta napaka pri zapisovanju je neupoštevanje presledka med okrajšavami besednih zvez: pika je levostično ločilo, za njo je torej presledek, zato pišemo univ. dipl. inž. in ne univ.dipl.inž.

Foto natečaj Mislinjska dolina

Nataša Konečnik Vidmar

Na anonimnem natečaju lahko sodelujejo vsi ljubiteljski in poklicni fotografi iz Slovenije in tujine. Žirija bo v ocenjevanje sprejela samo dela, ki so nastala na območju obeh občin Mislinjske doline: Občine Mislinja in Mestne občine Slovenj Gradec. Zaželeno so fotografije z motivi, ki poudarjajo značilnosti Mislinjske doline ter njeno naravno in kulturno dediščino, bodisi v urbanih ambientih, mestnih, primestnih in vaških naselij bodisi v krajinskih razgledih značilnih vedut ali detajlov skrite lepote starosvetne pokrajine med Uršljo goro in Pohorjem. V enaki meri bodo pozdravili fotografske utrinke, ki bodo ujeli lirične podobe iz življenja doline, kot tudi tiste, ki bodo z duhovitim komentarjem izpostavile značilnosti identitete tukajšnjih krajev in ljudi. Vsak udeleženec lahko sodeluje z največ petimi fotografijami. Fotografije morajo biti v resoluciji najmanj 300 dpi in z dolžino daljše stranice vsaj 3000 pixlov. Posnetki morajo biti v JPEG formatu. Lahko so barvne ali črno-bele. Posnetki na CD-ju morajo biti v izvorni velikosti in bodo razstavljeni in objavljeni v spremnem katalogu. Udeleženec mora biti lastnik oddanih del. Prijavitelji morajo poskrbeti, da zaradi objave fotografij organizator natečaja ne bo prejel nikakršnih pravno upravičenih zahtevkov. Z oddajo in potrditvijo prijave udeleženci sprejemajo pravila razpisa. Žirija bo opravila ožji izbor do 40 fotografij, ki bodo razstavljene v Koroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec. Vse odločitve žirije so dokončne in nepreklicne. Z oddajo prijave avtorji soglašajo in potrjujejo, da lahko organizator razstave njihova dela uporabi za promocijo razstave, objavo v katalogu, projekcijo, razstavo, v člankih, na spletnih straneh ali v drugih tiskanih in elektronskih medijih brez predhodnega dovoljenja ali plačila avtorju. Fotografije (na CD-ju) je potrebno poslati skupaj z izpolnjeno prijavnico. Ker je natečaj anonimen, mora vsak avtor prijavnico oddati v zapečateni ovojnic, na kateri označi svoj psevdonim. Prav tako morajo biti z izbranim psevdonimom in zaporedno številko označene vse fotografije (v enakem vrstnem redu kot na prijavnici). Nepravilno označene fotografije bodo izločene iz nadaljnje konkurence. Fotografije pošljite ali osebno prinesite do vključno 28. avgusta 2010 na naslov: Turistično društvo Slovenj Gradec, Partizanska pot 8a, 2380 Slovenj Gradec s pripisom "fotografski natečaj". Rezultati žiriranja bodo objavljeni na spletni strani Foto kluba Koroška (www.foto-koroska.net) po javni razglasitvi in podelitvi nagrad najboljšim. Nagrade: 1. mesto – odkup fotografije: 400 € v gotovini, 2. mesto – praktična nagrada v vrednosti 200 €, 3. mesto – praktična nagrada v vrednosti 100 €. Javna podelitev nagrad in razstava vseh nagrajenih in sprejetih del bo v Koroški galeriji likovnih umetnosti v Slovenj Gradcu 17. septembra 2010 ob 19. uri.

5. bučni festival v Starem trgu

Kulturno društvo Stari trg, Društvo kmetijskih inženirjev in tehnikov Koroške in avtorica knjige Pisane buče Tatjana Krejan Košan vabijo na 5. bučni festival, ki bo od 17. do 20. septembra 2010 v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Poleg bučnih dekoracij, bučnih jedi in bučnih delavnic bo predstavljen zdravilni pomen uporabe buč in bučnega olja. Posebnost letošnje prireditve bo filatelistična razstava na temo buč in osebna poštna znamka z bučnim motivom ter seveda bučni žur.

Bučno vabljeni!

Ogenj v Alpah

Janez Švab

Veliko ljudi je, ki si želijo na vsak način ohraniti naravo. Po navadi je teh ljudi največ v krajih, kjer so na nek način že občutili negativne vplive brezobzirnosti soljudi do narave. In tudi Črna na Koroškem je takšen kraj. Tu se je nekaj stoletij rudarilo, topilo in predelovalo rudo in posledice v naravi so ostale.

V Črni smo se v preteklem letu rade volje odzvali pozivu CIPRE (mednarodne organizacije za zaščito Alp) in organizirali

prvo srečanje, posvečeno ohranitvi narave v Koprivni pri kmetiji Kumer. S to akcijo našega malega prispevka k ohranitvi narave bomo nadaljevali tudi v tem letu, prav tako pri kmetiji Kumer v Koprivni. Srečanje bo 13. avgusta ob 17.15 uri. Z izbranimi besedami vseh, ki bodo hoteli kaj povedati, s pesmimi znanih avtorjev, recitali ... bomo poudarjali predvsem pomen gorskih pašnikov, ne le kot gospodarske kategorije, pač pa tudi kot element lepote krajine in kot habitat redkih živalskih in rastlinskih vrst.

Torej vabljeni v Koprivno, kjer boste lahko tudi v neposredni bližini videli kipec Črne Marije, lepi cerkvi sv. Ane in sv. Jakoba in še ohranjeno naravo.

Varneje v gore

Mag. Miha Pavšek in mag. Borut Peršolja, Planinska zveza Slovenije

Foto: Polonca Jakob Krejan

Gore so izjemen naraven ekosistem, gospodarski vir in življenjski prostor rastlin, živali in ljudi. Podoba gora kot kraljestva neomejene svobode je s trajnostnim razvojem in vzpostavljeno odgovornostjo

posameznika presežen mit. Planinska organizacija (Planinska zveza Slovenije in vanjo vključena planinska društva) s svojim programom skrbi za preventivne dejavnosti in po svojih najboljših močeh prispeva k varnosti v gorah. Članstvo v planinskem društvu vsakomur nalaga dolžnost, da ravna v skladu s Častnim kodeksom slovenskih planincev.

Obiskovalci gora se za stik z njimi odločijo zaradi najrazličnejših motivov. Za izvajanje dejavnosti v gorah prepoznavamo željo po gibanju v naravi v prostem času v vseh letnih časih, željo po različnih oblikah gibanja (hoja, plezanje, smučanje in sestavljene oblike gibanja), skrb za izboljšanje in ohranjanje zdravja, odkrivanje neznanega in novega ter doživljanje gora, željo po samopotrjevanju, begu v samoto in željo po hoji v skupini.

Ne glede na prevladujoči motiv pa moramo s svojim vsakokratnim ravnanjem slediti ciljem varstva gorske narave. Gora je del pokrajine od vznožja prek pobočja do vrha – na vse strani neba enako. Spoznavajmo in varujmo gore, še posebej njihovo divjo naravo. V naravi smo vedno samo njeni varuhi in učeči se ter opazujoči gostje. Vsak obiskovalec gora ima do njih prost dostop, meje svobodnega delovanja pa so določene z naravnimi danostmi in zakonitostmi. Kadar vemo za te omejitve, se dosledno ravnamo po njih. Če smo v dvomu, se v prid naravi prostovoljno odpovejmo nepremišljenemu ravnanju.

Ne onesnažujmo gora, vse smeti odnesimo s seboj v dolino. Če je le mogoče, uporabljajmo javni prevoz ali poskrbimo za polno zasedenost avtomobilov. Med hojo izklopimo mobilne telefone; namesto da hodimo z lažnim občutkom njihove varnosti, poskrbimo za kakovostno pripravo na turo. Najmlajšim približajmo naravo kot posebno vrednoto in jih učimo živeti v naravi in z njo.

Gore so odprt prostor ne glede na socialne, narodnostne, rasne, spolne ali katere koli razlike med obiskovalci. Razlike premagujemo s solidarnostjo, tovariško pomočjo,

medsebojnim razumevanjem in sodelovanjem. Gibanje v gorah ni samo telesna aktivnost temveč tudi vir etičnih, estetskih, poučnih, raziskovalnih, kulturnih in duhovnih vrednot. Vsak obisk gora je zato nenadomestljiv prispevek k naši splošni izobrazbi, razgledanosti in osebni rasti. S svojim ravnanjem spodbujamo gorsko prebivalstvo pri doseganju trajnostnega razvoja. Prebivalci gora s svojim načinom življenja ohranjajo visokogorsko kulturno pokrajino in negujejo staro izročilo, zato jim namenjamo vso pozornost. Domačinom pokažimo, da jih cenimo oziroma spoštujemo njihovo vztrajanje v teh, za življenje in delo manj prijaznih pokrajinah.

Dejavnost prostovoljnega vodništva opravljamo v skladu s predpisi in strokovno doktrino planinske organizacije. Najpomembnejši cilj vodenja je skrb za varnost vodenega, zase in za gorsko naravo. Večje vodene skupine je pametno razdeliti v več manjših in se do cilja odpraviti po različnih poteh. S tem izboljšamo varnost udeležencev in doživljajsko vrednost izleta ter zmanjšamo čezmerno obremenitev narave.

V gorah delujejo intenzivni naravni procesi, zato sprejmemo tveganje in prevzememo odgovornost, kar pomeni skrb za svojo varnost in varnost preostalih obiskovalcev gora ter spoštovanje in upoštevanje nosilne sposobnosti narave.

Kot najpomembnejše dejavnike tveganja v gorah prepoznavamo neustrezno pripravo na odhod v gore (izbira cilja, opreme in sotovarišev), neizkušenost in nepoznavanje značilnosti gorskega sveta, neobvladovanje prvin gibanja in neuporabo zaščitne osebne opreme, bolezní in bolezenska stanja, ki jih obiskovalci prinesemo v gore.

Za hojo v gore potrebujemo védenje o gibanju in ravnanju v gorah ter o značilnostih gorskega sveta. Osnovno znanje, veščine in navade si lahko pridobimo na organiziranih vodenih turah, s sodelovanjem v gorniških šolah in tečajih, ki jih prirejamo planinska društva, ter s samoizobraževanjem (učbeniki, priročniki, revije, svetovni splet). Na različnih vrstah gorniškega usposabljanja se naučimo upoštevanja in ohranjanja naučenega v praksi. Aktivnosti v gorah se lotevamo le ustrezno usposobljeni in opremljeni, postopoma in z vajo.

Ustrezna izbira cilja in poti je odločitev, ki bistveno pripomore k varno izpeljani turi. Pri izbiri ture upoštevamo svoje znanje in izkušnje, telesno pripravljenost, vzdržljivost in opremo. Temu prilagodimo željo po

premagovanju naporov. Informacije o poti lahko že predhodno zberemo iz knjižnega vodnika posamezne gorske skupine in planinskega zemljevida, o turi se pogovorimo z nekom, ki je pot pred kratkim že prehodil, ali z domačinom, ki pozna in spremlja trenutne razmere. Upoštevajmo nasvete strokovnjakov in spoštujemo morebitno zaporo poti! Pomembno je, da ne precenjujemo svojih sposobnosti. V časovnem poteku ture načrtujemo nekaj rezerve, ki nam bo prišla prav ob nepričakovanih zapletih.

Tik pred odhodom v gore preverimo najnovejšo kratkoročno vremensko napoved za gorski svet. Svojem natančno povejmo, kam gremo in kdaj se nameravamo vrniti, da bodo, če nas v dogovorjenem času ne bo domov, znali pravilno ukrepati. Med turo stalno spremljamo razvoj vremena in mu prilagodimo njen potek.

Nastanek vročinskih neviht je tesno povezan s *pasjimi dnevi*. Najkasneje do opoldanskih oziroma zgodnjih popoldanskih ur se moramo umakniti z izpostavljenih mest, kjer je možnost za pojav strele precej večja kot drugje. Posebej nevarna so izpostavljena kamninska območja, kjer nam rdečkasti barvni odtenki v skalovju izdajajo prisotnost kovinskih mineralov. Pri vremenski napovedi moramo pozorno poslušati ali so možne le posamezne nevihte (krajevni značaj) ali pa se bodo v popoldanskem času pojavljale plohe in nevihte v splošnem. Slednje pomeni, da je verjetnost njihovega nastanka nad večjim delom Slovenije dokaj velika. Nad hribi se takšna juha še hitreje skuha, zato ni priporočljivo, da pojedete še vročo, ker se

boste lahko opekli.

Nevihte se pojavljajo zelo različno, včasih lahko spremljamo in kontroliramo njihovo gibanje, drugi pa je njihov razvoj hiter in od nas zahteva takojšnje ukrepanje. Opazovanje nastanka in gibanja nevihtnega oblaka v soseščini je lahko prav zanimivo početje, ki nam popestri izlet, če se seveda vse skupaj ne obrne nad nas. Ko se začnejo oblaki v dopoldanskem času naglo razraščati v višino (tudi do nekaj kilometrov), kar lahko od strani dobro vidimo, je to zanesljiv znak za umik oziroma spremembo poteka naše poti. Povsem drugače pa je, kadar nastajajo tovrstni vremenski pojavi nad nami in smo sredi dogajanja, zato ne moremo spremljati razvoja kopaste oblačnosti. V takem primeru je ob nadaljevanju vzpona tveganje, da nas ujame nevihta, še toliko večje.

V primeru nevihtne vremenske napovedi se izogibajmo ciljev, s katerih ni možen hiter in varen umik na varno, in tistih delov planinskih poti, kjer imamo že omenjeno naravno prisotnost kovin ali pa imajo oznako zahtevna ali zelo zahtevna pot.

V najtoplejšem delu leta so zaradi večje nestabilnosti ozračja vremenske napovedi za vzpeti svet še nekoliko manj zanesljive. Če so sredi tedna obeti za konec tedna dobri, ni rečeno, da bodo takšni tudi v petek! Predvsem pa jih moramo pogosteje preverjati oziroma posodabljati. Trditev, da nismo natančno vedeli, kakšno vreme nas bo čakalo na turi, je vse prej kot objektivni izgovor v primerih, ko nas tudi v resnici med turo ujame slabo vreme. Dostop do vremenskih informacij pred odhodom in spremljanje teh ter aktualnega vremena so postali z razvojem medmrežja in mobilnih telefonov stalnica naših gorniških potepanj. Še posebej če na turi res obstaja možnost, da bi šlo kaj narobe zaradi vremena.

Sicer pa se je treba v vremenskem smislu na turo pripraviti tako, da se na njej sploh ni treba ukvarjati z vremenom. To pomeni, da izberemo vremenski napovedi primeren cilj in potek poti. V tem delu leta je potrebno še posebej razlikovati med prisojami in osojami. Povsem zgoraj tudi zaradi morebitnih snežišč, na katerih so pogosti zdrsi, nižje pa predvsem zaradi vročine. Zato se izogibajmo daljšim popoldanskim vzponom prek odprtega, sončnega sveta, še posebej če so z nami otroci.

Tako kot v vsakem letnem času velja tudi za poletje v vzpetem svetu star slovenski pregovor "Dež za soncem mora biti, za veseljem žalost priti".

Spominsko obeležje v Mislinjskem Jarku

Partizanska tehnika Sova

Jože Potočnik, prof.

V petek, 25. junija 2010, ob dnevu državnosti Republike Slovenije in občinskem prazniku občine Mislinja je Občinsko združenje borcev za vrednote NOB slovesno odkrilo spominsko obeležje partizanski tehniki Sova, ki je delovala v Mislinjskem jarku od avgusta 1944 do maja 1945. Svečanost sta obogatila sonce in množica pohodnikov iz Mislinjske doline in celo iz Kočevja.

Na tej lokaciji v Mislinjskem grabnu je delovala Sova

Ivo Marinc, ciklostilec v tehniki, je v spominih med drugim zapisal: "Koliba naše tehnike je bila preprosto zgrajena, v stenah so bile velike špranje, ki smo jih mašili z mehom. Kadar je pihal močnejši veter, je v kolibi petrolejka ugašala, v času snežnih viharjev smo imeli v njej precejšnjo plast pršiča. Ležišč smo imeli za šest oseb, tri spodaj, tri v nadstropju. Ob koncu ležišč so bili dva stola in miza, na kateri smo tiskali, na nasprotni strani pa štedilnik in potrebna miza za kuhanje.

Ker je dim izdal mnogo partizanskih bunkerjev, smo ga speljali pod zemljo po dvajset metrov dolgem dimniku, da se je porazgubil. Kurili smo s svežo brezovino, ki se ne kadi. Prvo javko smo imeli pri studencu kmeta Založnika, kjer je bil peričnik ali žulek, ki je bil naš znak za opozarjanje na nevarnost. Če je stal peričnik na nogah, smo odšli iz gozda, kadar so ga Založnikovi obrnili in so morale noge v zrak, pa je to pomenilo nevarnost, torej Nemce, ki so v okolici."

Po prihodu 14. divizije na Štajersko februarja 1944 je oddelek štaba divizije,

Ovojna stran zbirke Kajuhovih pesmi, tisk "Sova"

vodil ga je pesnik France Kosmač, filmski režiser in scenarist, ustanovil tudi ciklostilno razmnoževalno tehniko Sova. Delovala je v gostem smrekovem gozdu pod skrivnim hribom v Mislinjskem jarku blizu potoka. 180 metrov nižje od lokacije spomenika po gozdni vlaki navzdol si lahko ogledate sledove nekdanje tehnike. Cestne povezave v tem delu Pohorja so bile zgrajene v desetletjih po osvoboditvi.

Tehniko Sova je vodil Aleš Tičar – Mak. Sodelavci so bili: Ivo Marinc, ciklostilec, ki je pozneje napisal spomine na tehniko v knjižnici V objemu temnih gozdov in dobrih ljudi Mislinjskega Jarka, Celje 1998, Ivan Čopič – Seljak, ilustrator, (avtor mozaikov na spomeniku v Mislinji, 1978), Slavko Volan, Franc Šrmpf – Perun, Franc Bezljaj, Leopold Prevolnik, intendant, Jože Gracer in Franc Križovnik, kurirja, in kuharica Draga Vukosavljević. Ciklostilni papir, matrice in tiskarsko barvo so pošiljale tudi brigade. Tiske so razpečavali preko kurirskih postaj po vsej Sloveniji. Tudi tehnika Sova je opravila izjemno pomembno kulturno in vojaško poslanstvo v viharjih 2. svetovne vojne. Tiskali so številne pesmi, ki so bodrile slovenske uporne ljudi, in obveščali o zmagah partizanske vojske. Njihovo uspešno delo so vsestransko podpirali pogumni in preprosti ljudje iz sedanje občine Mislinja in širše okolice. Bili so neverjetno iznajdljivi, včasih tudi predržni v akcijah. Prevečala sta jih duh medsebojnega zaupanja in vera v zmago. Ivo Marinc je v omenjeni knjižici zapisal le nekatera imena domačij in ljudi, ki so podpirali tehniko Sova. Najbližja postojanka za tehniko je bila družina gozdnega delavca in malega kmeta Rudla

Založnika z ženo in hčerkama Vero in Slavko.

Iz knjižice navajamo še naslednje domačije: Pustotnik, Miklavž, Kunej, Jeseničnik, Miklaževa žaga, Ramšak, Zilc, Križovnik, Sedovnik, Gratelj, Šnops, Vodovnik, Adam – Koprivnikar, partizansko Pri Parabeli, Rihernikovi, Franc in Ema Planinšec, Pri Pavlu v Mali Mislinji. V tedanjih zgodbah odpora nastopajo: Tine Stefancisa, župnik v Šentilju, Mala Zidar, poštarica, Edi Rozman, trgovec in kmet iz Šentilja, Rahela Koprivnikar Rutnik – Marta, Fanika Kristan Šrmpf – Darinka, Lenka in Justa – sestre z Vodovnikove kmetije, Ivanka Potočnik – Sedovška Ivanka, Julka Krenker Koprivnikar (Adam), Urška Krivec Krameršek – Vanda, Marija Česar in Poldka Rihernik Bezljaj – Marija. V Gospodarski komisiji so delovali: Polde Prevolnik, Viktor Planinšec, Jože Babnik, Franc Križovnik in drugi.

Preprosti, narodno zavedni prebivalci Mislinjskega Pohorja, Paškega Kozjaka in Graške gore so požrtvovalno podpirali narodnoosvobodilni boj: oskrbovali so partizanske enote, zdravili ranjence in "v objemu temnih gozdov in dobrih ljudi Mislinjskega grabna" omogočili, da je partizanska tehnika Sova varno tiskala vojaška poročila ter širila Kajuhove in druge borbene pesmi med naše ljudi. S tem spominskim obeležjem ohranjamo vrednote narodnoosvobodilnega boja.

Znak tehnike "Sove", Odtisnjen v vseh mejnih tiskih

Obnovljena in prestavljena pot čez Durce na Raduho

Mirko Tovšak

Večina Korošcev dobro pozna goro Raduho, saj jo imajo nekateri zaradi mogočnega severnega ostenja, kamor radi zahajajo tudi alpinisti in plezalci, za najbolj privlačno goro na Koroškem. Resnici na ljubo je treba priznati, da Raduha sicer sodi med najvzhodnejši del Savinjskih Alp in torej s svojim vrhom bolj sodi v zgornje savinjsko območje, vendar jo Korošci zaradi severnega dela, ki se konča pri koči na Grohatsu, štejejo tudi med naše gore. S koroške smeri nanjo vodita dve poti: zavarovana plezalna pot, ki prečka severno steno tega pogorja, in pot preko prelaza Druce.

Že dalj časa so se markacisti s Koroške zavzemali za obnovo in prestavitev poti čez Durce na Raduho. Ta pot sicer v poletnih mesecih ni bila posebej težavna, so se pa razmere v zimskem času bistveno spremenile, saj je melišče v smeri Grohata celo zimo skorajda brez sonca, je na osojni legi, zato je bila v tem času pot večkrat povsem zaledenela. Prav tako je bil zadnji del poti nevaren zaradi padajočega kamenja, še posebej takrat, ko so v severni steni Raduhe plezali alpinisti in se je kateremu po nesreči sprožil kakšen kamen.

Medddruštveni odbor PZS je zato že v lanskem letu načrtoval obnovo in prestavitev te poti, vendar lani ta akcija ni bila izvedena zaradi pomanjkanja denarja in ker obnova ni bila načrtovana v okviru PZS. Za prevoz materiala je namreč potreben tudi helikopter, ki ga naši markacisti takrat še niso imeli na voljo.

Letos je prišlo končno do skupne, usklajene akcije tudi s Komisijo za planinska pota pri Planinski zvezi Slovenije. Ta je zagotovila pomoč helikopterja, markacisti vseh planinskih društev, ki delujejo na območju Koroške, pa so obljubili pomoč in sodelovanje. Tako so v zadnjih dneh meseca junija potekala obsežna dela pod Raduho. V zadovoljstvo vseh so bila opravljena v roku, tako da danes lahko planinci že stopajo po novo nadelani poti na vrh Raduhe. Veliko organizacijskega dela in priprav je bilo potrebno, zato gre ob tem posebna zahvala vodji markacistov koroške regije Romanu Močniku, ki je tudi usklajeval in vodil vse aktivnosti pri tej obnovi.

Na sedlu sedaj pridemo na livado pod Lanežem, kjer je v tem času polno zacvetel rododendron

Na novo nadelana pot je zavarovana z lesenimi drogovi in klini

V delovni akciji so sodelovale tudi markacistke

NAGRADNA KRIŽANKA

								VRSTA PREMOGA	GLAVNO MESTO NORVE- ŠKE		POMOŽNI DUHOVNIK	ATA	GOZDNI PROIZVOD	IZRA- ELSKO PRISTA- NIŠČE
							KRSTO ODAK			ŠKRNI- CELJ NADALJ. GESLA				
							NEDOKO- NČAN SESTAVEK			▼				
							PEVKA JOVANOVIČ							
							VZHODNO- INDUSKI PIŽOL						POVEST	VZOR
								AZIJSKA DRŽAVA	DABAC TOŠO MLAJ			BIZJAK IVAN GOSKA		
							NAZIV				STRUPE- NA KAČA			
							JADRAN OTOK				DROG NA VOZU			
							DRŽAVA V ZDA				NEBESNO ZNAME- NJE			
							▶							
	ANGLEŠ. UTEŽNA ENOTA	DOMAČA HIŠA	HOLA- NDSKA RIBIŠ. JADRNICA	ZVITEK	NEDE- LAVEN	▼			LEV OBORIN VECCHI ORAZIO			ANDRE LHOTE ZRAK		
NAROČILO					IVAN VAVPO- TIČ			ZNANJE					ROKOD. ORGAN V SRED. VEKU	ČETRTI RIMSKI KRALJ
MORALA					PACINO ALBERTO LAJOVIČ ANTON			GLAVNA OS IGRALNA KARTA						
IZDE-LEK IZ KAKAVA								PISAN						
ANDRAŽ VEHO- VAR			JERANT ACO		LEKARNI- ŠKA UTEŽNA ENOTA			PLOŠČI- NSKA MERA				HINEK KAREL AVT ANA HUDE- RNIK		

Rešitve GESLA pošljite na naslov uredništva Viharnika – Vorančev trg 1, 2380 slovenj Gradec

Franc Križovnik

1941–2010

Žalost se je v letošnjih pomladnih mesecih kar selila po kmetijah Velike Mislinje. V sobotnem večeru, 12. junija, je na Višnerjevi kmetiji umrl Franc Križovnik. Pred odprtim grobom smo se spomnili njegove življenjske poti.

V letih vojne se je doma, pri Križovniku, 8. novembra 1941 Franc rodil. Štiri otroke je povila skrbna mati in kljub napornemu delu in z revščino bogatih časih bdela nad njihovim otroštvom. Drugorojenec je odrasčal ob delu, saj je moral zgodaj stegniti ročice po opravilih. Pešal je v šolo, pasel krave, postal marsikaj v hlevu in se navajal na kmečko delo. To mu je bilo precej bolj pri srcu kot tista nerazumljiva korakanja in obračanja puške in slamic ob služenju vojaščine v Makedoniji. Zato je ob vrnitvi globoko zadihal na domačih travnikih in v gozdu. Ker je želel priti do svojega zaslužka, si je prvo službo poiskal v velenjskem rudniku. Leto 1966 mu je prineslo kar precej žalosti, saj sta mu v kratkih treh mesecih umrla oče in mati. Franc se je leto kasneje kot sekač zaposlil v gozdovih Črne. Pridno je opravljal naporno delo in nekaj svojega razkošja mu je zato namenila sreča. Ko se je zagledal v Tamšetovo Slavko, mu je leto 1971 s poroko poklanjalo resnično sončne trenutke. Izpolnjenje sanj najlepših človeških čustev so ob njunem toplem kotičku bivanja v Doliču ogrevala rojstva sinov Simona in Davida ter hčerkice Franje že na Višnerjevi kmetiji. Potem ko ga je leto 1971 z zaposlitvijo na mislinjskem gozdarstvu spet vrnilo v domače gozdove, je na kmetijo, ki sta mu jo zapustila starša, lažje pripeljal cesto in poskrbel za vodo in luč. Tako je njegova družina tri leta kasneje zaživela na Višnerjevi kmetiji. Franc je zaverovan v svoje najdražje zmožnosti ob holcerski službi obnoviti celotno kmetijo. S ponosom se je lahko oziral v hišo, hlev in garažo, pa v stroje, ki jih je nakupil, seveda tudi. Kako je ob vsem tem zmožnosti v slehernem trenutku prihiteli na pomoč sosedom, bi zmožnosti povedati le on. Najbrž bi pojasnil, da mu je stala vselej ob strani pridna žena in v dvoje sta lahko opravila še tako zahtevno delo. Čeprav o zdravstvenih težavah ni znal spregovoriti, so zahtevna dela gozdarja sekača vendarle vklesala nekaj posledic rokovanja z motorno žago. Franc se je moral invalidsko upokojiti. Toda da bi zato zanemarjal kmečka opravila, še pomisliti ni

hotel. Bil je vesel pomoči otrok, pa sosedov tudi, a brez dela dneva ni znal preživeti. Če mu je gozd pomenil bogastvo duha, sta bila pletenje košev in gobarjenje le konjička. Nekaj posebnega je bila ljubezen do vnukov, saj jih je rad poslušal od prvega čebljanja naprej. O bolezni Franc še slišati ni hotel, kaj šele da bi potožil ali obiskal zdravnika. Tudi kašljanje je zanemarjal. V lanskem avgustu pa so ga domači le prepričali, da je stopil do dr. Pirmanškove. Zdravnica ga je brž napotila do pulmologa v Slovenj Gradcu, kjer so ugotovili obolenje v najbolj zahrbtni obliki. Moral je na zdravljenje v Topolšico, po zanj še kako dolgem mesecu pa še v ljubljansko bolnišnico. Kar osemnajst kemoterapij je prestopal, a je zahrbtna bolezen ostala neprizanesljiva. V letošnjem maju je moral spet v Topolšico. Da bi še ostal med njimi, so ga svojci obiskovali in vzpodbujali, poskrbeli so, da ne bi bil brez kisika. Vendar je bil preslaba pomoč celo aparat in Višnerjev Franc je v soboto, ob 7. uri zvečer, doma, tam, kjer je bil najraje, umrl.

Njegovi najdražji v trenutkih globoke žalosti ne pozabljajo izreči hvalečnosti vsem, ki so lajšali njegove bolezenske težave. Seveda tudi sosedom, ki so v teh mesecih razumevajoče prihiteli na pomoč, ter vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

Marjan Križaj

Franc Vivod - Brecl

1924–2010

Človek je kakor trpeča zemlja. V življenje se rodi s krikom, ob koncu svojih dni ugaša in prosi več luči. Prav tako se v naše življenje zariše neka pot, podobno kot črta v dlani. Pa čeprav nočeš, moraš po njej. Dragocenosti življenja se zavedamo šele, ko se pretrga nit in ko izgubimo bližnjega človeka. Spoštovanje in bolečina nista edina občutka, iz katerih izvira tesnoba ob končnem slovesu. Trenutki slovesa se nam zdijo neresnični.

Prihajali so počasi, korak za korakom, ter razjedali telo in dušo. In odšel je trden, pokončen in spoštovan kmet, z zemljo v dlaneh in s koreninami v gozdu in hlevu. V soboto zvečer, 19. 6. 2010, mu je povsem usahnil vir življenja in utrujen od bolezni je dogorel dragi oče in dedek Franc Vivod.

Življenje je kot potovanje, polno dogodkov,

lepih in manj lepih. Njegovo, preizkušeno polno življenje se je začelo 7. novembra 1924 na prelepi Breclovi kmetiji na Goriškem vrhu. Mladost so mu skalile bridke preizkušnje 2. svetovne vojne, saj se je znašel v tujčevi uniformi. V nemški vojski in na bojišču je doživljal krivice in bridkosti. Ko se je končno maja 1945 spet znašel doma, se je ljubezen do slovenske zemlje še bolj razplamtela. Sonce je svobodno zasijalo nad družino. Ker mu je oče umrl že leta 1942, je bil kot najstarejši sin glavna opora mami, saj je poln mladostne energije in načrtov začel dopolnjevati zastavljene cilje. Njegova pridnost in vztrajnost sta z leti obrodili sadove, ki jih je delil s svojo ženo Hildo. Z njo se je poročil leta 1958. Istega leta je bilo ob družinskem ognjišču zaslišati jok prvorojenke Jane, ki sta ji čez pet let sledila še dvojčka Matjaž in Milan. Že leta 1962 mu je bil zaupan prevzem kmetije, ki ga je potrdil z njenim posodabljanjem in z gradnjo nove hiše, v katero se je družina preselila leta 1972, žal po maminu smrti. Kmetija je zahtevala trdo delo, a je Franc s svojo voljo in ljubeznijo do vonja po lesu s postavitvijo svoje žage in hleva leta 1979 vse to zmožnosti. Bil je aktiven član Zadruga Dravograd. Vrata Breclove domačije so bila vedno odprta obiskovalcem. Ljudje so poleg dobre hrane in pijače začutili prijazno toplino in gostoljubnost.

Z ženo sta bila ponosna na otroke, ki so si začeli odpirati vrata v svet šolanja in zaposlitve ter vstopa v samostojno življenje. Ustvarili so si družine z vnuki Andrejem, Katjo in Tejo. Njihovo srečo je pred dvajsetimi leti kruto prekinila bolezen, ko jih je zapustila mama Hilda. To je tudi Francu pobralo veliko življenjske moči, vendar ni nikoli tarnal o svojih težavah. Od novembra 2008 je sprejemal dneve in njihovo težo, kot so prihajali in minevali. Zaradi hitro spreminjajočih bolezenskih težav se je Franc januarja preselil k sinu Milanu z družino. Takrat je tudi začutil bližino zadnjega slovesa. Njegova duša je kakor ptica zapustila telo. Luč dneva je izginila v temo in z njo je ugasnilo tudi njegovo življenje.

ZAHVALA

Vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem hvala za sočustvovanje. Hvala vsem, ki ste mi v času bolezni pomagali, še posebej gospodu dr. Hebru za nudeno zdravniško pomoč. Hvala vsem, ki ste ga obiskovali in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvala gre tudi tistim, ki ste darovali cvetje in sveče ter domačim izrekli pisna in ustna sožalja. Zahvala tudi gospodu župniku za opravljen cerkveni obred, godbeniku za odigrano tišino in pevcem za odpete žalostinke ter pogrebni službi Javnega komunalnega podjetja Dravograd. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Lidija Žvikart

Vinku Gostenčniku v slovo

1959-2010

12. maja zjutraj se je v slovenjgraški bolnišnici ustavilo srce Vinka Gostenčnika, po domače Renarja, iz Podgore 14. Njegova smrt nas je pretresla, saj je prišla mnogo mnogo prezgodaj. V tistem lepem majskem jutru je kmetija Renar doživela hudi udarec, saj je izgubila svojega gospodarja, številčna družina pa prijaznega moža in očeta.

V življenju le skrbi in delo je poznal, zdaj pa utrujen za vedno je zaspal, odšel je v svet, kjer ni skrbi in bolečin, za njim ostal je le boleč spomin.

Vinko se je rodil 2. aprila 1959 očetu Vincencu in mami Jožefi kot prvi od treh otrok. Osnovno šolo je obiskoval v Kotljah, prosti čas pa je preživel v igri z bratom, sestro in prijatelji. Že v prvem razredu se je zapisal gasilstvu in mu ostal zvest vse do svoje smrti. Vinkova mama, Borovnikova oz. Renarjeva Pepka, je za moža in za vse tri otroke zelo lepo skrbela. Vzgojila jih je v delavne in dobre ljudi.

Še za časa njenega življenja sta si sin Jože in hčerka Ančka ustvarila družini in ko je leta 1995 tiho zaspala, sta ostala na kmetiji le še njen mož in sin Vinko. Štiri leta sta živela sama in kmetovala, kot sta vedela in znala, kmalu pa se je začelo poznati, da pri hiši manjka pridna ženska roka. Čez 4 leta, torej leta 1999, je Vinko spoznal svojo sedanjo ženo Bojano in ravno 12. maja, na dan njegove smrti, je minilo enajst let, odkar je z dvema deklicama prišla k Renarju. Kot vsi mladi pari sta bila tudi mlada Renarja polna načrtov za prihodnost, a že leta 2003 je Vinko prvič hudo zbolel, zato se je na osnovi 24 let dela v Železarni Ravne invalidsko upokojil. Odtlej je, kolikor je mogel, delal na kmetiji in skrbel za družino. Sedaj ga ne bo več. Toda dobrota se ne pozabi kar tako, zato bo ostal z velikimi črkami zapisan v srcih in spominu ljudi, ki jim je nesebično prevažal material za gradnjo hiš, ki jim je s traktorjem obdeloval zemljo ali pomagal kako drugače. Mnogi ga ne bodo pozabili zaradi njegovega širokega nasmeha in hupanja, s katerima jih je pozdravljaj, kadar se je vozil mimo njihovih domov. Seveda pa ga bodo najbolj pogrešali njegova žena in vseh 9 otrok, od katerih je najmlajši, Lovro, star šele en mesec. Rad je imel Vinko te svoje otročke, ponosen je bil nanje, Bojana pa mu je nadvse hvaležna, da med njimi ni delal razlik.

Mnogo mamine skrbi in ljubezni pa tudi pomoči širše skupnosti bo potrebne, da bodo Vinkovi potomci odrasli, bodo pa gotovo zelo samostojni, trdoživi in delavni, kot sta bila že od nekdaj tako Renarjev kot Borovnikov rod. Vinku se zahvaljujem za vse, kar je v življenju dobrega storil in mu želim, da mirno počiva med svojimi dragimi.

Draga Grace Mravljak

31. 10. 1927 – 5. 6. 2010

Kot sonce na zatonu
pokloni še zadnji smehljaj v dolino,
preden objadra svoj čudežni lok.
Tako tu je vse živo, čeprav je že mimo,
še svetel in živ je tvoj sklenjeni krog,
ti, biser življenja, jaz, tvoj otrok.

Preveč spominja na našo mamo, naš izgubljeni, a še vedno svetel biser življenja, preveč, da bi lahko prenehalo boleti, kaj šele opominjati. Vse, kar nas obdaja doma, po domače pri Coklarju na Sv. Vidu pri Vuzenici, skoraj vse je sad pridnih rok ali pa je bilo deležno toplega dotika naše mame, Drage Grace Mravljak, rojene Gosak. Le kako ne bi bilo, ko pa je med nas naložila dolga leta razdajanja ljubezni.

Vse odtlej, ko ji je v čuvajnici na Sv. Vidu zatlela zvezda življenja in je morala odrasti v peklju vojne ter živela v prvem obdobju žene kot pridna delavka, od tedaj, ko je pogumno in zavedno stala na branikih za svobodo domovine in odtlej, ko so se ji v srce vpletle sanje po ljubezni dveh, je z njim, svojim možem, Ivanom, živela pri Coklarju.

Tu je poprijela za delo, kmečko in gospodinjstvo, prevzela nase bremena, dajala sadove. Tu se je raznežila, srečna ob materinstvu, se milo ter vzorno predala svojemu mlademu rodu. Sem smo staršema prikapljali Karla, Ivanka in Janko. Doma je mama prav tako točila mnoge solze izgub: za možem, našim očetom je zajokala petega junija pred dvaintridesetimi leti, tudi njenega slovesa dan, in morala je prižgati luč trajnega spomina ob žalosti nagle izgube hčere Ivanke. Mami Dragi je bilo v vsej polnosti in svetlobi dano prejeti vnuke, jih ljubiti, varovati in obdarovati. K sreči ji je bil za delček skupne jeseni dan sopotnik, mož Ivan Mravljak. Zadnji živi dar je oma Draga prejela pred dvema letoma, ko se ji je s pravnikinjo Lijo olepšal vsakdan.

Draga je ostala prisotna tudi z leti: ob delu, v skrbi zase in za ljudi, ki smo jo obkrožali. Rada je podelila nasvet iz bere bogatih izkušenj, znala prisluhniti, pobožati v besedah in dejanjih, pokončna, vredna zaupanja.

Mama Draga bi nas lahko še dolgo bogatila v pomembni vlogi žene, a ob dnevu slovesa je zastala nekje na pol poti do nas, s prehojenimi vsemi svojimi zemeljskimi klanci in ravnici. Z žalostjo se oziramo nazaj in s hvaležnostjo varujemo vse, kar nam zapušča v upanju, da ji bo dan miren počitek na božji njivi.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam v težkih trenutkih slovesa od naše Drage Mravljak Grace stali ob strani in nam kakorkoli pomagali.

Hvala Pogrebni službi Karner in Pogrebni službi JKP Radlje ob Dravi za opravljene storitve. Iskrena hvala g. župniku in govornicama za lepo spremljevanje slovesa v besedah, kakor praporščakom, izvajalcu za melodijo, cerkvenim pevcem iz Vuhreda za pesmi, KS Vuhred, Občini Vuzenica, Krajevni organizaciji ZZB; hvala vsem za vso pomoč, skrb ter pozornost.

Hvala tudi sorodnikom, sosedom, prijateljem za poklone s spoštovanjem, prežete z lepimi spomini na našo mamo, za stiske rok ob izrazih sožalja, za mnogo barvitih cvetja in sveč, ki ji bodo še dolgo dogorevale v spomin. Zahvaljujemo se vam tudi za darove, ki ste jih namenili za cerkev in za sv. maše za pokojno.

Sin Janko in hči Karla z družinama

Človek ne umre,
če še kdo živi, ki ga ima rad!

SPOMIN

31. julija 2010 mineva dve leti od žalostnega dogodka, ko nas je nenadoma za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Ivan Jenišek

iz Starega trga pri Slovenj Gradcu

Neskončno ga pogrešamo!

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga spominjate in mu prinašate cvetje ter prižigate sveče na preranem grobu.

Žalujejo: Žena Mihaela, hčerka Ivanka in sin Dušan z družinama

ZAHVALA

Kogar imaš rad,
nikoli ne umre,
le daleč,
daleč je ...

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega dragega sina, brata in strica

Andreja Toplerja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, besede podpore, darovano cvetje, sveče in svete maše ter kakršno koli pomoč.

Žalujejo vsi njegovi

Pogled na kmetijo kot na svoje dobičkonosno podjetje

Bernarda Dretnik,
Samostojna premoženjska svetovalka

Na kmetijo največkrat ne gledamo kot na podjetje, saj prehaja iz rok v roke kar preko dedičev in se največkrat ne prodaja. Želja staršev, ki so lastniki kmetij, je, da le-te kasneje prevzamejo kar njihovi otroci. Glavnina je tudi prepričana, da je način dela, ki so ga izvajali sami, najbolj pravilen in težko prenesejo spremembe, ki jih prinaša novi, neizkušeni lastnik kmetije. Ljudje se namreč na spremembe težko in počasi odzivamo. Zato se večkrat zgodi, da lastnik kmetije v zelo poznih letih še vedno ne preda krmila svojemu nasledniku. V teh primerih sam opravlja vsa težka opravila, mlajši pa brez vsakršne motivacije v meglenem upanju pomagajo pri tradicionalnih opravilih.

Ko končno postane mlajši kader lastnik kmetije, mora čez noč ustvariti dohodek za pokrivanje stroškov. Starši pa pričakujejo, da bodo za svoje dolgoletno delo na kmetiji primerno nagrajeni in ne

bodo odvisni od izredno nizkih pokojnin, ki jih kot kmetje prejemajo. Prav tako pa bi moral mladi lastnik kmetije izplačati vse svoje brate in sestre premoženju primerno. Ta zgodba se potem ponavlja iz roda v rod. Kako pa naj kmet pridobi sredstva? Največkrat ta sredstva predstavlja sečnja obstoječih gozdov ali odprodaja kakšnega dela zemljišča ...

Še kako pomembni bi bili nasveti finančnih svetovalcev prav za kmete, ki nas največkrat malo izpod čela pogledajo in razlagajo, da nimajo prostih sredstev ali pa da sebi najbolj verjamejo. V preobilici dela pa si zase zelo težko vzamejo čas, čeprav bi korist, ki bi jo morda po našem pogovoru imeli, predstavljala bistveno več kot kakšno trdo opravilo.

Če želiš, da zraste rastlina, mora vzkleti seme, zato poznamo ceno ustvarjalnega dela celotne družine na kmetiji. Da bi bil kmet uspešen, mora biti inovativen, samozavesten, odločen in pripravljen sprejeti tveganje. Uspeh se začne z idejo, ko postane ideja močnejša, ko začneš verjeti vanjo, ji pripišeš še datum uresničitve. To postane cilj. Pomembno je, da vidiš potrebe drugih, spremljaš, kaj drugi delajo in to nadgradiš. Ker si vsak svojo prihodnost piše sam, je zelo pomembno, da se čim prej začneš tudi finančno ukvarjati s svojim podjetjem – kmetijo.

Sredstev ne pridobivamo neprestano, ampak le v določenih vsotah. Skoraj vsi želimo kupiti stvari, ki stanejo v povprečju več od vsote, ki jo imamo na voljo. Da lahko to izvedemo, imamo dve

možnosti: lahko vzamemo posojilo in plačamo obroke ter obresti z delom našega prihodka, lahko pa privarčujemo določeno vsoto pri vsakem prihodku, dokler ne dosežemo vsote, ki jo zahteva nakup zelenega. To pomeni, da moramo najti način, s katerim ustvarimo dobiček. Prav je, da otroke naučimo pravilno ravnati z denarjem. Spodbujati je potrebno njihovo podjetnost in uživanje sadov njihovega truda. Največ navad namreč otroci povzamejo od svojih staršev, tako je zelo pomembno, kakšen odnos imajo starši do varčevanja. Neuspešni ljudje na finančnem področju po navadi valijo krivdo za lastne težave na vlado. Če se poglobite v zgodovino gospodarstva, boste ugotovili, da je bilo v različnih obdobjih v različnih državah veliko različnih gospodarskih filozofij. Kljub vsemu pa so vedno obstajale osebe, ki so imele več denarja od drugih. Nemogoče je naprtiti krivdo za uspešnost ali neuspešnost kateremu koli gospodarskemu sistemu. Mi se individualno z vsakim posameznikom pogovorimo in naredimo zanj načrt, kako bi v obdobju svojega dela ustvaril toliko, da ne bo odvisen od svojega naslednika. Odločili smo se, da za svoje svetovanje strankam ne zaračunamo, ker bi bilo zelo veliko takih, ki nas zaradi finančnih nezmožnosti ne bi mogli obiskati. Kot podjetniki sami prevzemamo riziko porabe svojega časa. Če si vi vzamete čas zase, si ga z veseljem tudi mi za vas.

Dober nasvet
ni nujno, da je drag,
kot ni nujno,
da je drag nasvet
tudi dober.

TURISTIČNO ZAVAROVANJE Z ASISTENCO V TUJINI

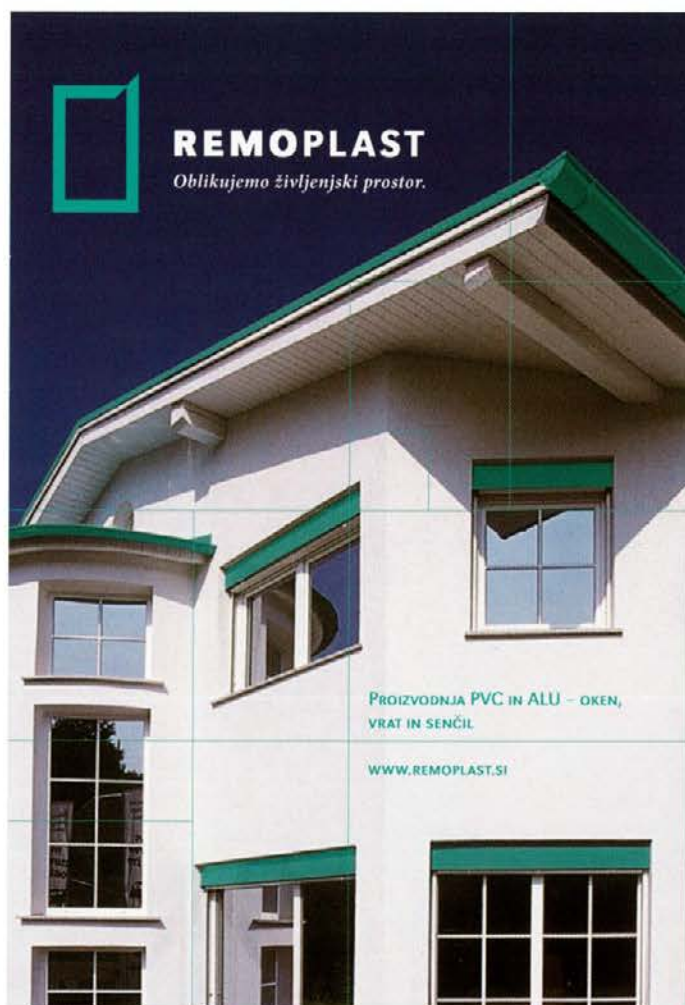
Rešitev
počitniških zapletov
na klic

**AKCIJSKA
PONUDBA!**
Letna turistična zavarovanja

080 19 20
www.ZavarovalnicaMaribor.si

ZM
ZAVAROVALNICA MARIBOR

REMOPLAST

Oblikujemo življenjski prostor.

PROIZVODNJA PVC IN ALU – OKEN,
VRAT IN SENČIL

WWW.REMOPLAST.SI

REMOPLAST, d. o. o.
Proizvodnja PVC oken in vrat

Samostanska ulica 3
2360 Radlje ob Dravi

T 00386 (0)2 888 04 43
F 00386 (0)2 887 17 50
E info@remoplast.si
W www.remoplast.si

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:
Silvo Pitržnik

Glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

Uredniški odbor:
Ida Robnik, Brane Širnik, Gorazd Mlinšek,
Jože Potočnik, Marta Krejan, Franc Jurač

Lektorica:
Marta Krejan, prof.

Naslovnica:
Marta Krejan

Oblikovanje in grafična priprava:
Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:
ZIP center, d.o.o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

Upokojeni gozdarji so se letos srečali v Mežici

Ida Robnik

Klub upokojenih koroških gozdarjev je letošnje, že XVIII. srečanje organiziral v Mežici, v petek, 18. junija, v prireditvenem šotoru pri Narodnem domu Mežica. Srečanja že nekaj let potekajo v času občinskih praznikov, kjer gostujejo v za tedenske prireditve postavljenih šotorih.

Tako je bilo veselo tudi letos v Mežici, kjer jih je vljudno pozdravil župan Občine Mežica Dušan Krebel in kot običajno sta jih nagovorila direktor GG Slovenj Gradec Silvo Prižrnjnik in vodja Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec, Milan Tretjak. Za popestritev programa so poskrbele pevke Upokojenskega pevskega zbora Mežica z venčkom ljudskih pesmi in s šaljivo vezno besedo. Ob prijetni glasbi, dobri hrani in pijači so se veselo družili do poznih popoldanskih ur.

Zapele so pevke Upokojenskega zbora Mežica

Gostje med upokojenci: Dušan Krebel, Hubert Dolinšek, Silvo Prižrnjnik, Miljan Tretjak in Jože Pratnekar

Z leve: Silvo Prižrnjnik in Milan Tretjak v prijateljskem pogovoru s Ivanom Lekštom, nekdanjim direktorjem TOZD gozdarstva Mislinja

Predsednik Kluba upokojenih koroških gozdarjev Jože Logar predaja simbolično darilo najstarejšemu upokojencu, ki se bliža stotici, Gregorju Glazerju

Srečanje upokojenih gozdarjev v Mežici